

**RAPORT O SYTUACJI BANKÓW
W I PÓŁROCZU 2013 R.**

**URZĄD KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO
WARSZAWA, 2013**

Opracowanie:

Andrzej Kotowicz

przy współpracy

Departamentu Bankowości Komercyjnej i Specjalistycznej oraz Instytucji Płatniczych

Urząd Komisji Nadzoru Finansowego

SPIS TREŚCI

NAJWAŻNIEJSZE SPOSTRZEŻENIA I WNIOSKI	4
UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE.....	10
1. POZYCJA KAPITAŁOWA	13
2. POZYCJA PŁYNNOŚCIOWA	16
3. WYNIKI FINANSOWE	18
4. GŁÓWNE KIERUNKI ROZWOJU	26
5. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA.....	38
6. STRUKTURA WALUTOWA I TERMINÓW PŁATNOŚCI BILANSU	44
7. JAKOŚĆ PORTFELA KREDYTOWEGO.....	46
SYTUACJA NAJWIĘKSZYCH BANKÓW I ICH INWESTORÓW STRATEGICZNYCH.....	53
SPIS TABEL.....	57
SPIS WYKRESÓW	58

NAJWAŻNIEJSZE SPOSTRZEŻENIA I WNIOSKI

Pomimo obserwowanego w I półroczu 2013 r. silnego spowolnienia tempa wzrostu polskiej gospodarki, sytuacja sektora bankowego pozostawała stabilna.

Utrzymanie mocnej bazy kapitałowej oraz poprawa głównych miar adekwatności kapitałowej

Baza kapitałowa uległa dalszemu wzmocnieniu (fundusze własne wzrosły z 129,0 mld zł na koniec ub.r. do 135,9 mld zł na koniec czerwca br., współczynnik wypłacalności wzrósł z 14,7% do 15,2%, a Tier 1 z 13,1% do 13,7%). Mocną pozycję kapitałową potwierdza niewielki udział banków posiadających współczynnik wypłacalności na poziomie poniżej 12% lub Tier 1 niższym od 9% (odpowiednio 13,7% i 2,3% aktywów sektora bankowego).

Wzrost funduszy wynikał z ich zasilenia częścią zysków za 2012 r. (w bankach komercyjnych na zwiększenie funduszy przeznaczono około 50% zysków za 2012 r., a w bankach spółdzielczych ponad 90%). Silny wpływ wywarło również zdarzenie jednorazowe, polegające na obniżeniu pozycji pomniejszających fundusze w jednym z dużych banków na skutek sprzedaży udziałów w jednostce stowarzyszonej sektora finansowego.

Ze względu na podwyższone ryzyko w otoczeniu zewnętrznym, niepewność co do przyszłego rozwoju koniunktury jak też już zakumulowane ryzyko w bilansach banków, konieczne jest utrzymanie mocnej bazy kapitałowej, a w przypadku niektórych banków jej dalsze wzmocnienie.

Dobra sytuacja w zakresie bieżącej płynności banków

Sytuacja w zakresie płynności była dobra. Podstawowe miary płynności pozostają stabilne i utrzymują się na zadowalających poziomach (dodatnia luka płynności zwiększyła się z 156,9 mld zł na koniec ub.r. do 158,2 mld zł na koniec czerwca br., a współczynnik płynności krótkoterminowej nieznacznie się obniżył z 1,55 do 1,51). Relacja kredytów dla sektora niefinansowego do depozytów tego sektora pozostaje relatywnie stabilna, ale pewne ożywienie akcji kredytowej w II kwartale br. spowodowało ograniczony wzrost tej relacji (z 106,5% na koniec ub.r. do 106,8% na koniec czerwca br.), podczas gdy na koniec I kwartału znajdowała się ona na poziomie najniższym w ostatnich latach.

Pomimo dobrej sytuacji bieżącej, zalecane jest kontynuowanie działań zmierzających do wzrostu stabilności źródeł finansowania.

Wynik finansowy sektora na poziomie z 2012, ale w większości banków pogorszenie wyników

Pomimo trudnych uwarunkowań zewnętrznych wynik finansowy netto zrealizowany przez sektor bankowy w I półroczu br. okazał się wyższy niż w analogicznym okresie ub.r. (wynik finansowy netto sektora bankowego w I półroczu br. wyniósł 8 178 mln zł i był o 150 mln zł, tj. o 1,9% wyższy niż w I półroczu ub.r.). Jednak w większości banków odnotowano obniżenie wyników (spadek wyników wystąpił w 530 podmiotach, które skupiały 56,2% aktywów sektora; 17 podmiotów wykazało stratę w łącznej wysokości 66 mln zł). W szczególności, silne obniżenie wyników nastąpiło w bankach spółdzielczych (-28,1%). Ponadto, odnotowana w skali całego sektora poprawa wyników nie byłaby możliwa, gdyby nie jednorazowa transakcja sprzedaży części aktywów przeprowadzona przez jeden z dużych banków.

Wynik działalności bankowej uległ znacznemu obniżeniu (-2 069 mln zł; -6,9%), na skutek obniżenia wyniku odsetkowego (-1 583 mln zł; -8,9%), wyniku z tytułu opłat i prowizji (-173 mln zł; -2,4%), jak też wyniku z pozostałej działalności bankowej (-313 mln zł; -6,5%). Duży spadek wyniku odsetkowego wynikał z silnej

redukcji stóp procentowych NBP. Skutkowało to znaczącym obniżeniem przychodów odsetkowych, który nie został zrównoważony przez spadek kosztów odsetkowych ani przez wzrost akcji kredytowej, który zrównoważyłby „negatywny” efekt obniżenia stóp procentowych.

Negatywnym zjawiskom obserwowanym po stronie przychodów banki starały się przeciwdziałać dokonując ograniczenia kosztów działania (-116 mln zł; -0,8%). Pozytywny wpływ na wyniki sektora miało też zwiększenie wyniku z tytułu pozostałych przychodów i kosztów (453 mln zł; 110,2%), co miało jednak silny związek ze zdarzeniem o charakterze jednorazowym (sprzedaż udziałów w jednostce stowarzyszonej przez jeden z dużych banków).

Głównym źródłem stabilizacji lub poprawy wyników w części banków było jednak zmniejszenie ujemnego salda odpisów i rezerw (-1 564 mln zł; -30,8%). Wynikało to ze zmniejszenia odpisów na należności od gospodarstw domowych, realizacji dodatniego wyniku z tytułu IBNR (wobec straty w analogicznym okresie ub.r.) oraz zmniejszenie skali tworzonych rezerw, przy stabilizacji odpisów na należności od przedsiębiorstw. Silne zmniejszenie poziomu odpisów można tłumaczyć wysokimi odpisami tworzonymi w ubiegłych okresach, jak też wcześniejszym zaostrzeniem polityki kredytowej oraz działaniami regulacyjnymi, co miało pozytywny wpływ na obniżenie kosztów ryzyka w okresie obecnego osłabienia koniunktury. Pozytywny wpływ na sytuację finansową kredytobiorców miała też silna redukcja stóp procentowych, która przełożyła się na znaczące obniżenie kosztów obsługi kredytów złotych. Nie można jednak wykluczyć, że w obliczu znacznego spadku wyniku działalności bankowej, niektóre banki starały się poprawić swoje wyniki finansowe w drodze bardziej liberalnej wyceny ryzyka, a w rezultacie niższych odpisów.

Konsekwencją osłabienia wyników finansowych było pogorszenie podstawowych miar efektywności działania (C/I wzrósł z 50,3 w I połowie ub.r. do 53,4 w I połowie br., ROA obniżył się z 1,28 do 1,19, a ROE z 11,7 do 10,8).

W kolejnych okresach należy liczyć się z utrzymaniem negatywnej presji na wyniki finansowe banków, co ma związek z utrzymującym się silnym osłabieniem tempa wzrostu gospodarki, mogącym skutkować m.in. pogorszeniem sytuacji finansowej części kredytobiorców, jak też zmniejszeniem popytu na kredyt i produkty bankowe. Istotnym wyzwaniem dla banków będzie też środowisko niskich stóp procentowych, co z jednej strony może sprzyjać zwiększeniu popytu na kredyt, ale z drugiej będzie negatywnie wpływać na przychody odsetkowe, jak też może ograniczać możliwości wzrostu bazy depozytowej. Dodatkową presję na wyniki banków będzie wywierało wprowadzenie opłaty na fundusz stabilizacyjny oraz fundusz uporządkowanej likwidacji w BFG, jak też obniżenie opłat interchange.

Ograniczony wzrost skali działania sektora bankowego, zmiany w strukturze sektora

Niekorzystne uwarunkowania zewnętrzne i niepewność co do przyszłego rozwoju koniunktury, połączone z ograniczonymi źródłami finansowania oraz zmniejszoną skłonnością gospodarstw domowych i przedsiębiorstw do zaciągania zobowiązań, spowodowały że wzrost skali działania sektora bankowego w I połowie br. był ograniczony (suma bilansowa sektora wzrosła o 51,1 mld zł, tj. o 3,8%, a po wyeliminowaniu wpływu zmian kursów walut względem złotego o 34,9 mld zł, tj. o 2,6%). Wzrost wyraził się głównie w przyroście portfela instrumentów dłużnych, a w mniejszym stopniu portfela kredytów.

Zatrudnienie uległo zmniejszeniu (o 1,4 tys. osób), ale liczba placówek nieznacznie wzrosła (o 43 jednostki). Jednocześnie na skutek fuzji dokonanych na przełomie 2012 i 2013 r. doszło do wzrostu koncentracji sektora bankowego (udział 5-ciu największych banków w aktywach sektora wzrósł z 45,0% do 46,4%, a 10-ciu największych z 64,6% do 70,2%). Ponadto, w strukturze sektora odnotowano dalszy wzrost udziału w aktywach banków kontrolowanych przez inwestorów krajowych (z 36,4% na koniec ub.r. do 37,1% na koniec czerwca br.).

Niskie tempo wzrostu kredytów, ale w drugim kwartale wyraźne ożywienie

Po obserwowanej w IV kwartale ub.r. oraz w I kwartale br. stagnacji akcji kredytowej, w II kwartale br. odnotowano jej wyraźne ożywienie, choć w skali całego półrocza przyrost akcji kredytowej był niższy niż w analogicznym okresie ub.r. (wartość kredytów ogółem wzrosła o 31,9 mld zł, tj. 3,4%; skorygowana o zmiany kursów walut o 19,1 mld zł, tj. 2,0%). Uwagę jednak zwraca, że znaczna część tego przyrostu (po wyeliminowaniu wpływu zmian kursów walut) dokonała się w obszarze należności od sektora finansowego, podczas gdy portfel kredytów dla sektora niefinansowego wykazał przyrost niższy niż w latach ubiegłych, a należności od sektora budżetowego uległy zmniejszeniu.

Oslabienie wzrostu kredytów dla sektora niefinansowego (wzrost o 23,9 mld zł, tj. 2,9%; skorygowany 12,2 mld zł, tj. 1,5%) było pochodną niskiego przyrostu w obszarze kredytów dla gospodarstw domowych (wzrost o 14,8 mld zł, tj. 2,8%; skorygowany 6,9 mld zł, tj. 1,3%), jak i przedsiębiorstw (wzrost o 9,2 mld zł, tj. 3,4%; skorygowany 5,3 mld zł, tj. 1,9%). Oslabienie tempa wzrostu kredytów dla sektora niefinansowego wynikało z szeregu czynników, przy czym kluczowe znaczenie miało silne osłabienie koniunktury oraz pogorszenie perspektyw wzrostu gospodarki, co skutkowało ograniczeniem popytu (wzrost awersji do podejmowania zobowiązań finansowych) na kredyt oraz jego bardziej selektywną podażą (wzrost awersji do ryzyka).

W I połowie br. obserwowano najniższy na przestrzeni ostatnich lat przyrost kredytów mieszkaniowych (wzrost o 12,4 mld zł, tj. 3,9%; skorygowany 5,3 mld zł, tj. 1,6%), co było konsekwencją szczególnie niskiego przyrostu w I kwartale, podczas gdy w II kwartale akcja kredytowa uległa ożywieniu. Kontynuowany był przy tym pozytywny trend dominacji kredytów złotych w strukturze nowo udzielanych kredytów, a zarazem marginalizacji emisji kredytów walutowych. W konsekwencji, pomimo osłabienia złotego udział kredytów walutowych uległ dalszemu obniżeniu (z 55,4% do 54,0%). Za zjawisko niekorzystne należy jednak uznać utrzymujący się wysoki udział w sprzedaży kredytów o LTV przekraczającym 80% oraz nadmierne wydłużone okresy kredytowania, choć w ostatnich kwartałach obserwowane są pozytywne tendencje polegające na stopniowym zmniejszeniu emisji kredytów o LTV > 80% oraz silnym ograniczeniu emisji kredytów o zapadalności powyżej 35 lat. Przyczyn niskiego tempa wzrostu kredytów mieszkaniowych należy upatrywać w silnym osłabieniu gospodarki, który powoduje wzrost obaw gospodarstw domowych o ich przyszłą sytuację dochodową i nie sprzyja podejmowaniu długoterminowych zobowiązań. Istotną przyczyną jest korekta cen na rynku nieruchomości powodująca wstrzymanie części popytu (oczekiwanie na lepszą cenę zakupu, choć obserwowana stabilizacja cen powinna w najbliższych okresach wyeliminować ten czynnik), jak też zmniejszająca potrzeby kredytowe w ujęciu wartościowym. Dodatkowymi czynnikami są zmiany regulacyjne (w Programie „Rodzina na swoim”, rekomendacje KNF) oraz zaostrzenie polityki kredytowej w niektórych bankach. Silną barierą jest też niekorzystna relacja przeciętnych cen mieszkań do przeciętnych wynagrodzeń (choć w ostatnich okresach uległa ona istotnej poprawie). W końcu trzeba mieć na uwadze rosnące zaspokojenie potrzeb kredytowych na skutek szybkiego rozwoju kredytów w latach ubiegłych, co powoduje stopniowe zmniejszenie popytu (na koniec czerwca br. było czynnych blisko 1,8 mln umów kredytowych), jak też stopniowo rosnące zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych (tzw. deficyt mieszkaniowy zmniejszył się z ponad 1,5 mln na początku minionej dekady do około 700 tys. w połowie br.). W czerwcu br. KNF dokonała nowelizacji Rekomendacji S, która obok zmian mających na celu ograniczenie nadmiernego ryzyka, polegała m.in. na zniesieniu regulacyjnego limitu DTI oraz na (przy spełnieniu odpowiednich warunków) wydłużeniu okresu branego pod uwagę do wyliczania zdolności kredytowej i zachęceniu banków do kredytowania osób o niestabilnych dochodach, co dla części klientów oznacza istotne ułatwienie w dostępie do kredytu. Dokonane zmiany powinny sprzyjać stabilnemu i bezpiecznemu rozwojowi akcji kredytowej w długim okresie.

W I połowie br. odnotowano dalsze obniżenie stanu kredytów konsumpcyjnych (-1,3 mld zł, tj. -1,1%; skorygowany -1,7 mld zł, tj. -1,4%), co wynikało ze zmniejszenia ich stanu w I kwartale, podczas gdy w II kwartale odnotowano pierwszy od 2010 przyrost stanu kredytów (przyrost byłby istotnie wyższy gdyby nie zrealizowane w tym kwartale duże transakcje sprzedaży części portfela). Zmniejszenia stanu kredytów, nie

można jednak utożsamiać z ograniczeniem akcji kredytowej, której poziom pozostaje w ostatnich okresach relatywnie stabilny. Główną przyczyną obniżenia stanu tych kredytów w ostatnich okresach był wskazywany już we wcześniejszych raportach proces „czyszczenia bilansu” (w 2013 r. banki planują dokonać sprzedaży lub przeniesienia do ewidencji pozabilansowej kredytów o łącznej wartości 5,1 mld zł). Ponadto wyhamowanie wzrostu kredytów konsumpcyjnych należy łączyć z pogorszeniem nastrojów konsumentów (popyt jest o około 20-30% niższy niż w okresie boomu kredytowego) oraz procesem samoregulacji banków skutkującym bardziej selektywną podażą kredytów. W ograniczonym stopniu negatywny wpływ miał też czynnik regulacyjny, ale dokonana w lutym br. nowelizacja Rekomendacji T powinna pobudzić aktywność banków w obszarach, w których mogła ona zostać ograniczona wcześniejszymi rozwiązaniami. W związku z uchwaleniem znowelizowanej rekomendacji, oczekiwany jest też powrót na rynek banków, które ze względu na czynnik regulacyjny dokonały przeniesienia sprzedaży kredytów do innych podmiotów działających w ramach grupy kapitałowej (jeden z tych banków dokonał już takiej operacji).

Ograniczony wzrost kredytów dla przedsiębiorstw wynika przede wszystkim z osłabienia w obszarze kredytów dla MSP (wzrost o 1,4 mld zł), podczas gdy kredyty dla dużych przedsiębiorstw wykazują zadowalające przyrosty (wzrost o 7,8 mld zł). Jednak w najbliższych okresach można oczekiwać pewnej poprawy, co będzie związane z zarysowującą się stopniowo poprawą koniunktury, jak też z uruchomieniem rządowego programu Portfelowej Linii Gwarancyjnej De Minimis, który dzięki systemowi gwarancji powinien pobudzić akcję kredytową w obszarze kredytów operacyjnych dla MSP. Ponadto w kontekście obniżonej dynamiki kredytów dla przedsiębiorstw trzeba mieć na uwadze, że niektóre z nich dokonują zmian w strukturze finansowania, polegających na przesunięciu w stronę rynku instrumentów dłużnych.

W kontekście niskiej dynamiki akcji kredytowej, trzeba zauważyć, że niska lub ujemna dynamika kredytów dla sektora niefinansowego występuje w większości krajów UE (na koniec czerwca br. roczne tempo wzrostu kredytów dla gospodarstw domowych w strefie euro wynosiło 0,0%, kredytów konsumpcyjnych -3,6%, mieszkaniowych 0,8%, a kredytów dla przedsiębiorstw -3,2%, czyli było znacznie niższe niż w Polsce).

Jakość kredytów pozostaje stabilna, ale w niektórych obszarach nieznaczne pogorszenie

Pomimo silnego osłabienia tempa wzrostu gospodarki, jakość portfela kredytowego pozostawała w I połowie br. względnie stabilna, co przejawiało się w ograniczonym przyroście kredytów zagrożonych (1,2 mld zł, tj. 1,7%; rok/rok o 3,5 mld zł, tj. o 5,1%) oraz nieznacznym obniżeniem ich udziału w portfelu (z 7,7% na koniec ub.r. do 7,5% na koniec czerwca br.). Należy to łączyć, m.in. z silną redukcją stóp procentowych, która w znaczący sposób ogranicza koszty obsługi kredytów i działa stabilizująco lub prowadzi do poprawy sytuacji finansowej części kredytobiorców. Pomimo generalnie korzystnego obrazu, w niektórych obszarach doszło do nieznacznego pogorszenia jakości kredytów.

Przyrost kredytów zagrożonych obserwowany był w portfelu kredytów dla przedsiębiorstw (stan kredytów zagrożonych wzrósł o 1,2 mld zł, ale ich udział pozostał bez zmian i na koniec czerwca br. wynosił 11,8%), kredytów mieszkaniowych (stan kredytów zagrożonych i opóźnionych w spłacie powyżej 30 dni wzrósł po 0,8 mld zł, a ich udział do 2,9% i 3,5%) oraz pozostałych kredytów dla gospodarstw domowych (stan kredytów zagrożonych zwiększył się o 0,8 mld zł, a ich udział w portfelu wzrósł do 10,9%). Trzeba jednak dodać, że jakość kredytów mieszkaniowych wykazuje cechy stopniowej stabilizacji (należy to łączyć m.in. ze wzmocnieniem procedur kredytowych w ostatnich okresach). Z kolei, w przypadku sektora przedsiębiorstw należy zwrócić uwagę na zmniejszenie udziału kredytów zagrożonych w portfelu kredytów dla dużych przedsiębiorstw (do 9,6%), przy dalszym wzroście tego udziału w przypadku kredytów dla MSP (do 13,4%). Korzystne obserwacje w portfelu dużych przedsiębiorstw miały jednak silny związek ze zmianą klasyfikacji należności dokonaną wobec jednej z dużych spółek budowlanych w kilku bankach.

Z drugiej strony obserwowano wyraźną poprawę jakości kredytów konsumpcyjnych (stan kredytów zagrożonych i opóźnionych w spłacie powyżej 30 dni obniżył się o 1,7 mld zł i 1,1 mld zł, ale ich udział spadł do 16,1% i 17,7%), która wynikała głównie z kilku transakcji sprzedaży części portfela „złych” kredytów, jakie zostały przeprowadzone w II kwartale.

Jakość kredytów dla sektora finansowego i budżetowego pozostawała wysoka.

Z punktu widzenia jakości portfela kredytowego w przyszłych okresach kluczowe znaczenie będzie miał rozwój sytuacji makroekonomicznej. Utrzymujące się osłabienie aktywności gospodarczej, będzie miało niekorzystny wpływ na sytuację finansową części kredytobiorców, co będzie wywierało negatywną presję na jakość portfela kredytowego i wyniki banków.

Zwiększenie stanu najpłynniejszych aktywów

Relatywnie niskie tempo wzrostu kredytów przełożyło się na znaczny wzrost najpłynniejszych aktywów (środki w kasach i NBP, należności od banków, portfel instrumentów dłużnych i kapitałowych) oraz zwiększenie ich udziału w sumie bilansowej (wzrost o 26,4 mld zł, tj. o 6,9%; zwiększenie ich udziału w bilansie z 28,4% na koniec ub.r. do 29,2% na koniec czerwca br.). Obserwowany przyrost dotyczył portfela bonów pieniężnych NBP oraz obligacji skarbowych, podczas gdy stan środków ulokowanych w NBP i innych bankach uległ zmniejszeniu. Trzeba jednak dodać, że silny wpływ na obserwowany w skali całego sektora wzrost aktywów płynnych miał ich przyrost w jednym banku państwowym oraz w bankach spółdzielczych.

Niski przyrost zobowiązań, wzrost finansowania zagranicznego

Ograniczony wzrost skali działania banków w I połowie br. znalazł również odzwierciedlenie w umiarkowanym wzroście zobowiązań (o 52,3 mld zł, 4,3%; skorygowany 37,7 mld zł, 3,1%). Przyrost zobowiązań był nieco wyższy niż przyrost sumy bilansowej, co wynikało z nieznacznego obniżenia kapitałów (o 1,1 mld zł; -0,8%), na skutek wypłaty dywidendy z zysków za 2012 r., obniżenia funduszu statutowego w jednym z dużych banków oraz przekształcenia jednego banku zagranicznego w oddział instytucji kredytowej.

Poziom depozytów sektora niefinansowego uległ zwiększeniu (o 20,1 mld zł, 2,8%; skorygowany 15,1 mld zł, 2,1%). Wynikało to ze wzrostu depozytów gospodarstw domowych (o 18,0 mld zł, 3,5%; skorygowany 15,2 mld zł, 2,9%), chociaż w II kwartale odnotowano pierwszy od kilku lat kwartalny spadek stanu tych depozytów (w ujęciu skorygowanym). Stan depozytów przedsiębiorstw po okresowym spadku w I kwartale, w II uległ zwiększeniu, w rezultacie czego ich poziom na koniec okresu był zbliżony do notowanego w końcu ub.r. (wzrost o 1,1 mld zł, 0,6%; w ujęciu skorygowanym spadek o 0,9 mld zł, -0,5%). Uwagę przy tym zwraca, że blisko 30% przyrostu depozytów sektora niefinansowego została zrealizowana przez banki spółdzielcze. W nadchodzących okresach presję na bazę depozytową będzie wywierało środowisko rekordowo niskich stóp procentowych oraz osłabienie tempa wzrostu gospodarczego.

Stan depozytów i kredytów sektora finansowego nie uległ istotnym zmianom (wzrost o 7,9 mld zł, 3,1%; skorygowany 1,1 mld zł, 0,4%), depozyty sektora budżetowego wykazały charakterystyczny dla pierwszych miesięcy roku wzrost (o 14,4 mld zł, 24,1%), a pozostałe zobowiązania nie wykazały większych zmian.

W I połowie br. odnotowano znaczący wzrost finansowania zagranicznego (o 16,1 mld zł, 7,4%; skorygowany 8,3 mld zł, 3,6%), który wynikał z najwyższego od dwóch lat napływu tych środków, jaki nastąpił w II kwartale (skorygowany przyrost o 10,7 mld zł). Należy jednak zaznaczyć, że część tych środków napłynęła do podmiotów, które dokonują dużych operacji na rynku finansowym, w związku z czym można oczekiwać ich odpływu w kolejnych okresach. Większość środków nierezydentów nadal pochodzi od podmiotów z macierzystych grup kapitałowych (stan tych środków wzrósł z 111,0 mld zł na koniec ub.r. do

120,4 mld zł na koniec czerwca br.). W kontekście finansowania zagranicznego należy zaznaczyć, że w odróżnieniu od innych krajów regionu, w Polsce nie odnotowano w ostatnich latach odpływu kapitału zagranicznego na skutek tzw. „delewarowania” banków zagranicznych, a obserwowane zmiany mają inne podłoże i wynikają głównie z modyfikacji strategii działania niektórych banków (wycofanie z oferty walutowych kredytów mieszkaniowych, zmniejszenie stopnia uzależnienia od środków z macierzystych grup kapitałowych), co prowadzi do spadku zapotrzebowania tych banków na środki zagraniczne.

Zmniejszenie stanu aktywów i pasywów walutowych

Pomimo obserwowanego w I półroczu br. osłabienia złotego, stan aktywów walutowych wzrósł w niewielkim stopniu (o 4,4 mld zł, tj. o 1,3%), a stan pasywów walutowych obniżył się (o 4,6 mld zł, tj. o 1,7%). Wynikało to głównie ze zmiany struktury walutowej lokat instytucji sektora rządowego oraz zmian zachodzących w bankach, które dokonały fuzji na przełomie 2012 i 2013 r. W rezultacie nastąpiło zmniejszenie udziału w bilansie zarówno aktywów walutowych (z 24,7% na koniec ub.r. do 24,1% na koniec czerwca br.), jak i pasywów walutowych (z 20,0% do 18,9%). Pomimo to, ujemna luka walutowa uległa powiększeniu (z -63,4 mld zł do -72,4 mld zł), zwiększył się też jej udział w sumie bilansowej (z -4,7% do -5,2%).

Finansowania długoterminowe bez większych zmian

W I półroczu br. nie odnotowano istotnych zmian w strukturze terminów płatności bilansu sektora bankowego (zobowiązania wymagalne powyżej 1 roku wzrosły z 193,2 mld zł na koniec ub.r. do 198,5 mld zł na koniec czerwca br., ale ich udział w sumie bilansowej obniżył się z 14,4% do 14,2%). Jednak ze względu na oparcie w minionych okresach długoterminowej akcji kredytowej na krótkoterminowych depozytach, konieczne jest, aby banki kontynuowały działania zmierzające do pozyskania długoterminowych, stabilnych źródeł finansowania.

Wzrost skali operacji pozabilansowych

Ograniczony wzrost akcji kredytowej znalazł swoje odzwierciedlenie w umiarkowanym wzroście udzielonych przez banki zobowiązań dotyczących finansowania (wzrost o 4,4% do 210,7 mld zł).

Silne redukcje stóp procentowych NBP przełożyły się na istotne zwiększenie skali transakcji pochodnych dotyczących stopy procentowej, a osłabienie złotego znalazło odzwierciedlenie w ograniczonym przyroście skali transakcji walutowymi instrumentami pochodnymi. W konsekwencji nastąpił wzrost łącznej skali transakcji na instrumentach pochodnych (wartość nominalna tych transakcji zwiększyła się z 1 976,0 mld zł na koniec ub.r. do 2 153,0 mld zł na koniec czerwca br.).

Ryzyko działalności banków utrzymuje się na podwyższonym poziomie

Pomimo dobrej sytuacji bieżącej ryzyko działalności banków w najbliższych okresach utrzymuje się na podwyższonym poziomie. Wynika to z silnego osłabienia tempa wzrostu polskiej gospodarki oraz pogorszenia perspektyw jej wzrostu w kolejnych okresach (według opracowanej przez NBP projekcji inflacji i PKB z lipca 2013 r. tempo wzrostu PKB w 2013 r. ulegnie obniżeniu do 1,1%, a następnie wzrośnie do 2,4% w 2014 r. oraz 3,0% w 2015 r. – prognozy te są słabsze od zawartych w projekcji z marca 2013 r.). Należy jednak odnotować, że w II kwartale br., odnotowano nieznaczne przyspieszenie wzrostu polskiej gospodarki, jak też obserwowano sygnały ożywienia w największych gospodarkach rozwiniętych, a w szczególności pierwszy od kilku kwartałów wzrost PKB w strefie euro.

Istotnym źródłem potencjalnych zagrożeń i zakłóceń jest też rozwój sytuacji w zakresie finansów publicznych oraz otoczeniu zewnętrznym polskiej gospodarki, a w szczególności w krajach strefy euro.

UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE¹

Silne osłabienie tempa wzrostu gospodarczego

W I połowie 2013 r. polska gospodarka znajdowała się w fazie silnego spowolnienia (roczne tempo wzrostu PKB w I półroczu wyniosło 0,7%), którego skala była zbliżona do spowolnienia z 2009 r. i 2002 r. Niskie tempo wzrostu wynikało ze spadku popytu krajowego (-1,4% w skali całego I półrocza) na skutek obniżenia poziomu inwestycji (nakłady brutto na środki trwałe zmniejszyły się o 3,1%), a zarazem niskiej dynamiki wzrostu spożycia (spożycie ogółem zwiększyło się o 0,4%, przy czym spożycie indywidualne wzrosło zaledwie o 0,1% a publiczne o 1,7%). W konsekwencji główną kategorią wspierającą wzrost gospodarki był eksport netto.

Niekorzystne zjawiska w znacznym stopniu wynikały z zakończenia realizacji części dużych inwestycji infrastrukturalnych oraz konieczności ograniczenia deficytu sektora finansów publicznych. Negatywny wpływ wywierało też spowolnienie tempa wzrostu globalnej gospodarki, a w szczególności utrzymująca się recesja w strefie euro, będącej głównym partnerem handlowym polskich przedsiębiorstw (w skali globalnej aktywność gospodarcza wykazywała regionalne różnicowanie, przy czym w USA utrzymywało się ożywienie, a w Chinach doszło do istotnego spowolnienia wzrostu). Powodowało to ograniczenie rynków zbytu dla części przedsiębiorstw oraz wpływało negatywnie na ich skłonność do inwestycji.

Należy jednak odnotować, że w II kwartale br., odnotowano nieznaczne przyspieszenie wzrostu polskiej gospodarki, choć dynamika wzrostu nadal była znacząco niższa od tempa wzrostu potencjalnego (w I kwartale wzrost PKB wyniósł 0,5% a w II kwartale 0,8%), jak też obserwowano sygnały ożywienia w największych gospodarkach rozwiniętych, a w szczególności pierwszy od kilku kwartałów wzrost PKB w strefie euro (wzrost w ujęciu kwartał/kwartał wyniósł 0,3%, choć w ujęciu rok/rok nadal był ujemny -0,5%).

Konsekwencją niskiej aktywności gospodarczej było pogorszenie sytuacji na rynku pracy, przejawiające się spadkiem liczby pracujących w gospodarce narodowej (w porównaniu do końca czerwca ub.r. zatrudnienie było niższe o 0,3%) oraz wzrostem stopy bezrobocia (na koniec czerwca br. stopa bezrobocia rejestrowanego wynosiła 13,2% wobec 13,4% na koniec grudnia ub.r. oraz 12,3% na koniec czerwca ub.r.). Ograniczony popyt na pracę skutkowało obniżeniem dynamiki wynagrodzeń (w I półroczu br. przeciętne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw było o 2,5% wyższe niż w analogicznym okresie ub.r.), ale ze względu na silne obniżenie inflacji tempo wzrostu realnych wynagrodzeń było relatywnie wysokie (1,6%).

Pomimo silnego osłabienia wzrostu gospodarki, sytuacja finansowa sektora przedsiębiorstw uległa tylko ograniczonemu osłabieniu (zysk netto sektora przedsiębiorstw w I półroczu br. wyniósł 45,4 mld zł i był tylko o 1,6% niższy niż w I półroczu ub.r.; zysk netto wykazało 68,9% ogółu przedsiębiorstw wobec 69,2% w I połowie ub.r.; wskaźniki płynności były lepsze niż w ub.r.), co wynikało z wyraźnej poprawy wyników w II kwartale.

Słabe perspektywy wzrostu w kolejnych okresach

Pomimo obserwowanych w połowie roku oznak ożywienia, perspektywy wzrostu gospodarki w kolejnych okresach pozostają relatywnie słabe. Według projekcji inflacji i PKB z lipca br. tempo wzrostu PKB w 2013 r. ulegnie obniżeniu do 1,1%, a następnie wzrośnie do 2,4% w 2014 r. oraz 3,0% w 2015 r. (prognozy są niższe od zawartych w projekcji z marca br.).

¹ Szerzej zob. „Informacja o sytuacji społeczno-gospodarczej kraju”, GUS; „Raport o inflacji”, NBP; „Program konwergencji”, MF; „Raport o stabilności systemu finansowego”, NBP; „Produkt krajowy brutto. Szacunek wstępny”, GUS; „Obroty handlu zagranicznego ogółem i według krajów”, GUS; „Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych”, GUS; „Komunikat z posiedzenia Rady Polityki Pieniężnej”, NBP; „Budownictwo mieszkaniowe”, GUS; „Informacja o cenach mieszkań i sytuacji na rynku nieruchomości mieszkaniowych w Polsce”, NBP; „Monthly Bulletin”, ECB.

Silne złagodzenie polityki pieniężnej

Silne osłabienie wzrostu gospodarki, w połączeniu z malejącą dynamiką procesów inflacyjnych (CPI obniżyło się z 2,4% w grudniu ub.r. do 0,2% w czerwcu br., a PPI z -1,1% do -1,3%) skłoniło RPP do kontynuacji cyklu łagodzenia polityki pieniężnej. W rezultacie stopa referencyjna NBP uległa silnej redukcji (z 4,25% w grudniu ub.r. do 2,75% w czerwcu br. oraz 2,50% w lipcu br.).

Sytuacja finansów publicznych pozostaje relatywnie stabilna

Pomimo osłabienia gospodarki, sytuacja finansów publicznych była względnie stabilna. Jednak na skutek silnego spadku aktywności gospodarczej połączonego z silnym obniżeniem dynamiki zjawisk inflacyjnych, doszło do znacznego obniżenia dochodów podatkowych (w I połowie br. dochody podatkowe były o 6,7% niższe niż w analogicznym okresie ub.r., w tym dochody z tytułu podatku od towarów i usług o 10,2%). W konsekwencji odnotowano spadek dochodów ogółem (-5,6%) i pomimo niższego poziomu wydatków (-2,0%) doszło do znacznego wzrostu deficytu (o 22,7%). Szybka realizacja deficytu zaplanowanego na cały 2013 r. skutkowałą, koniecznością podjęcia nowelizacji ustawy budżetowej.

W ramach działań zmierzających do ograniczenia deficytu sektora finansów publicznych dokonano zmian w ustawie o finansach publicznych („zawieszenie” w 2013 r. ograniczeń wynikających z przekroczenia tzw. pierwszego progu ostrożnościowego). Projektowane są również zmiany w systemie emerytalnym (zmiana zasad działania OFE), które po ich uchwaleniu wywołają zmianę sytuacji na rynku finansowym.

Ratingi Polski bez zmian

Pomimo niekorzystnych zjawisk obserwowanych w gospodarce ratingi Polski pozostały stabilne (długoterminowe zadłużenie w walutach obcych: Standard & Poor's A-; Moody's A2, Fitch A-), co wynika m.in. z relatywnie korzystnej sytuacji Polski na tle innych krajów.

Sytuacja na rynku mieszkaniowym ulega stabilizacji

Ceny mieszkań znajdowały się w fazie stopniowej stabilizacji. Według danych NBP w I kwartale br. (brak danych za II kwartał) średnie ceny transakcyjne na rynku pierwotnym na siedmiu głównych rynkach były wyższe (o 3,7%) niż w IV kwartale ub.r., co po części wynikało z zakończenia Programu „Rodzina na swoim”, natomiast na rynku wtórnym uległy dalszemu obniżeniu (-5,5%). Dane publikacyjne AMRON (prezentujące łącznie rynek pierwotny i wtórny) wskazują na stabilizację cen w I połowie br. Jednocześnie deweloperzy raportowali relatywnie dobre wyniki sprzedaży, jak też wzrost transakcji kupna droższych mieszkań oraz transakcji „gotówkowych” lub zawieranych przy dużym udziale środków własnych klientów.

W I połowie br. liczba mieszkań oddanych do użytkowania uległa zwiększeniu (o 1,0% w stosunku do I połowy ub.r.), natomiast liczby mieszkań których budowę rozpoczęto oraz liczby pozwoleń wydanych na budowę zmniejszyły się (odpowiednio o 26,9% i 22,9%). Miało to jednak związek z relatywnie wysoką ofertą mieszkań dostępnych do sprzedaży (w tym niesprzedanych)², wysoką liczbą mieszkań w znajdujących się w budowie (703,2 tys. – dane te należy traktować z ostrożnością gdyż część z tych mieszkań jest już faktycznie zamieszkała) oraz rosnącym stopniem zaspokojenia potrzeb rynku (dane Narodowego Spisu Powszechnego Mieszkań i Ludności 2011 wskazują, że tzw. deficyt mieszkaniowy zmniejszył się z ponad 1,5 mln na początku minionej dekady do około 700 tys. w połowie br.).

² W II kwartale br. na sześciu głównych rynkach (Warszawa, Kraków, Łódź, Wrocław, Trójmiasto, Poznań) w ofercie deweloperów znajdowało się 48 tys. mieszkań dostępnych do sprzedaży, z czego 15 tys. było gotowych do odbioru (zob. „Rynek mieszkaniowy w Polsce”, REAS).

Sytuacja na rynkach finansowych relatywnie stabilna

Sytuacja na globalnych rynkach kształtowała się pod wpływem informacji napływających z kluczowych gospodarek (USA, strefa euro, Chiny, Japonia), przy czym największy wpływ wywierały decyzje Rezerwy Federalnej. Sytuację na krajowym rynku można uznać za względnie stabilną, choć znajdowała się ona pod wpływem nastrojów panujących na rynkach globalnych, decyzji RPP oraz planów w zakresie zmian w systemie emerytalnym. Należy przy tym odnotować:

- silny spadek stóp procentowych na rynku międzybankowym (średnia stawka WIBOR 3M obniżyła się z 4,2% w grudniu ub.r. do 2,6% w czerwcu br.) oraz stopniowe zmniejszanie oczekiwań uczestników rynku dalszej redukcji stóp procentowych (w czerwcu br. przeciętne kwotowania FRA 6x9 kształtowały się na poziomie 2,6% i były zbliżone do bieżącej stawki WIBOR 3M);
- silne obniżenie rentowności papierów skarbowych w okresie od marca do pierwszej dekady maja, w której osiągnęły one historycznie niskie poziomy (w kulminacyjnym punkcie rentowność 10-letnich obligacji skarbowych obniżyła się do 3,1% a obligacji 2-; 3- i 5 letnich spadła do 2,5-2,6%). W kolejnych tygodniach doszło do wzrostu rentowności, w rezultacie czego średnia rentowność papierów skarbowych w czerwcu br. była zbliżona do tej jaką notowano w grudniu ub.r. (średnia rentowność 2-; 3-; 5- i 10 letnich obligacji skarbowych na rynku wtórnym w czerwcu br. wynosiła 2,9%; 3,1%; 3,5%; 4,0% wobec 3,2%; 3,3%; 3,3%; 3,9% w grudniu ub.r.). Na rynku papierów skarbowych emitowanych na rynku krajowym obserwowano dalsze zwiększenie zaangażowania inwestorów zagranicznych (z 190,5 mld zł na koniec ub.r. do 201,9 mld zł na koniec czerwca br., co stanowiło 35,2% ich ogólnej wartości). Zjawisko to sprzyja rozwojowi gospodarki, ale powoduje też wzrost ryzyka związanego z możliwością szybkiego wycofania części kapitału (silny wzrost rentowności w drugiej połowie maja i czerwcu wynikał m.in. z realizacji zysków przez część inwestorów zagranicznych);
- osłabienie złotego względem walut głównych (na koniec czerwca br. średni kurs w NBP 1 EUR, 1 CHF i 1 USD wynosił odpowiednio 4,3292; 3,5078; 3,3175 wobec 4,0882; 3,3868; 3,0996 na koniec ub.r.);
- obniżenie oprocentowania depozytów (z 4,0% w grudniu ub.r. do 2,5% w czerwcu br.) i kredytów (z 7,8% do 6,9%)³;
- względną stabilizację na rynku akcji, przy czym polskie indeksy zachowywały się słabiej od indeksów rynków rozwiniętych (na koniec czerwca br. wartość WIG, WIG 20, mWIG40, sWIG80 i WIG Banki była odpowiednio o: -5,7%; -13,1%; +8,8%; +12,2%; -0,8% niższa/wyższa niż na koniec ub.r., przy czym na rynku głównym wzrost odnotowały akcje 243 emitentów, a spadek 199). Uwagę zwracają bardzo niskie obroty na znacznej części małych i średnich spółek oraz stopniowa marginalizacja udziału inwestorów indywidualnych w obrotach na rynku (w I połowie br. ich udział w obrotach akcjami na rynku głównym spadł do 14%).

Ryzyko działalności banków utrzymuje się na podwyższonym poziomie

Silne osłabienie wzrostu polskiej gospodarki oraz relatywnie słabe perspektywy jej rozwoju w kolejnych okresach, wraz ze zmianami w zakresie finansów publicznych i systemie emerytalnym, kryzysem zadłużeniowym części krajów strefy euro, osłabieniem wzrostu globalnej gospodarki oraz pojawiającymi się okresowo zaburzeniami w funkcjonowaniu niektórych obszarów rynków finansowych, niosą dla banków szereg potencjalnych zagrożeń. W związku z tym należy uznać, że pomimo stabilnej i dobrej sytuacji bieżącej, jak też oznak pewnej poprawy koniunktury w polskiej i globalnej gospodarce, ryzyko działalności sektora bankowego nadal utrzymuje się na podwyższonym poziomie.

³ Przekiętne oprocentowanie nowych depozytów gospodarstw domowych (ujęcie OPN) zmniejszyło się z 4,2% w grudniu ub.r. do 2,6% w czerwcu br., a przedsiębiorstw z 4,0% do 2,5%. Przekiętne oprocentowanie nowo udzielanych kredytów konsumpcyjnych obniżyło się z 16,0% do 14,7% (rzeczywista stopa procentowa zmniejszyła się z 22,2% do 20,4%), kredytów mieszkaniowych z 6,6% do 5,2% (rzeczywista stopa procentowa z 7,1% do 5,5%), kredytów dla przedsiębiorstw z 6,2% do 5,1%.

1. POZYCJA KAPITAŁOWA

Utrzymanie mocnej pozycji kapitałowej sektora bankowego

W I półroczu 2013 r. doszło do dalszego wzmocnienia bazy kapitałowej oraz poprawy głównych miar adekwatności kapitałowej.

Tabela 1. Adekwatność kapitałowa

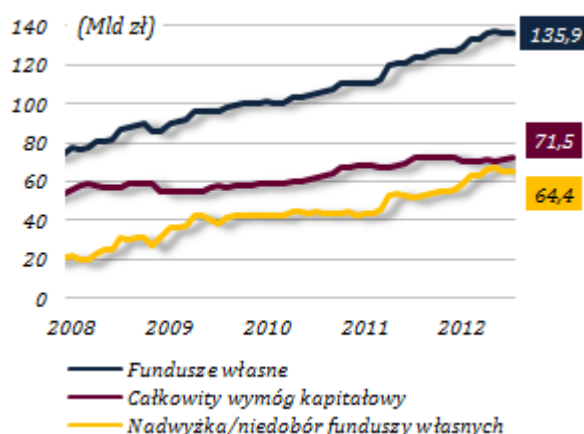
	Wartość (mld zł)				Zmiana do 12/12	
	06/12	12/12	03/13	06/13	mld zł	%
Fundusze własne	123,3	129,0	135,8	135,9	6,9	5,3%
Całkowity wymóg kapitałowy	72,5	70,0	70,5	71,5	1,5	2,1%
- ryzyko kredytowe	64,3	60,8	61,0	62,4	1,5	2,5%
- ryzyko operacyjne	6,8	6,5	6,8	6,8	0,3	4,1%
- pozostałe ryzyka	1,5	2,6	2,7	2,3	-0,3	-12,3%
Nadwyżka/niedobór funduszy własnych	50,9	59,0	65,3	64,4	5,4	9,1%

Wzrost funduszy własnych, ale silny wpływ zdarzenia o charakterze jednorazowym

Odnotowany wzrost funduszy własnych (o 6,9 mld zł, 5,3%) z zasilenia funduszy częścią zysków za 2012 r. (w bankach komercyjnych na zwiększenie funduszy przeznaczono około 50% zysków za 2012 r., a w bankach spółdzielczych ponad 90%). Silny wpływ na wzrost funduszy wywarło również zdarzenie o charakterze jednorazowym, polegające na obniżeniu pozycji pomniejszających fundusze w jednym z dużych banków na skutek sprzedaży udziałów w jednostce stowarzyszonej sektora finansowego.

Wykres 1.

Fundusze własne i całkowity wymóg kapitałowy

Na koniec czerwca br. wszystkie banki spełniały wymóg minimalnych funduszy własnych (5 mln EUR dla banków komercyjnych oraz 1 mln EUR dla banków spółdzielczych).

Ograniczony przyrost wymogów kapitałowych

Przyrost całkowitego wymogu kapitałowego był relatywnie niski (1,5 mld zł, 2,1%). Wynikało to z niewielkiego przyrostu wymogu z tytułu ryzyka kredytowego (1,5 mld zł, 2,5%), stanowiącego główną pozycję wymogów kapitałowych, co z kolei spowodowane było ograniczonym tempem wzrostu akcji kredytowej (pomimo jej „ożywienia” w II kwartale br.).

Wzrost nadwyżki funduszy nad wymogiem kapitałowym

Rezultatem istotnego przyrostu funduszy a zarazem ograniczonego przyrostu wymogów kapitałowych było dalsze zwiększenie nadwyżki funduszy własnych nad całkowitym wymogiem kapitałowym (do 64,4 mld zł, przy czym w II kwartale br. uległa ona nieznacznemu zmniejszeniu).

Tabela 2. Współczynnik wypłacalności i współczynnik Tier 1

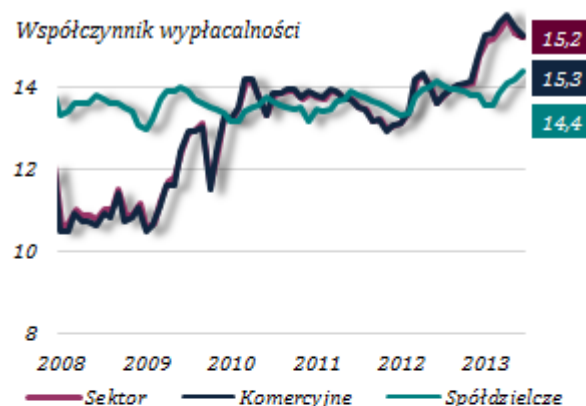
	Współczynnik wypłacalności (%)				Udział w aktywach sektora (%)			
	06/12	12/12	03/13	06/13	06/12	12/12	03/13	06/13
Współczynnik wypłacalności (CAR)								
Sektor	13,6	14,7	15,4	15,2				
Banki komercyjne	13,6	14,8	15,5	15,3				
Banki spółdzielcze	14,2	13,8	13,9	14,4				
Rozkład banków względem CAR								
poniżej 8%	-	-	-	-	-	-	-	-
8-10%	14	16	15	11	7,2%	0,6%	0,6%	0,4%
10-12%	93	98	89	76	16,9%	9,5%	9,6%	13,3%
12% i więcej	512	503	511	528	73,8%	87,9%	87,8%	84,0%
Współczynnik Tier 1								
Sektor	12,2	13,1	14,0	13,7				
Banki komercyjne	12,2	13,1	14,0	13,8				
Banki spółdzielcze	13,3	13,0	13,1	13,6				

Wzrost współczynnika wypłacalności i Tier 1

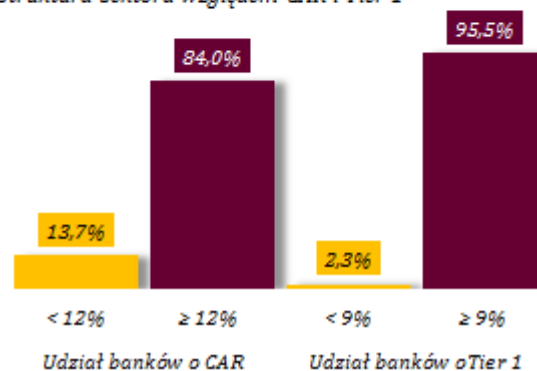
Konsekwencją obserwowanych zmian w zakresie funduszy i wymogów kapitałowych był też dalszy wzrost współczynnika wypłacalności (do 15,2) oraz współczynnika Tier 1 (do 13,7), przy czym w II kwartale br. odnotowano nieznaczne obniżenie tych miar.

Mocną pozycję kapitałową sektora potwierdza ograniczona liczba banków o niskim współczynniku wypłacalności lub Tier 1. Na koniec czerwca br. tylko 7 banków komercyjnych oraz 80 banków spółdzielczych miało współczynnik wypłacalności niższy od 12%, ale ich łączny udział w aktywach sektora wynosił tylko 13,7%. Jednocześnie tylko 2 banki komercyjne i 17 banków spółdzielczych miało współczynnik Tier 1 niższy od 9%, a ich udział w aktywach wynosił zaledwie 2,3%.

Wykres 2. Adekwatność kapitałowa

Struktura sektora względem CAR i Tier 1

**Rekomendowane utrzymanie
mocnej bazy kapitałowej**

Pomimo dobrej sytuacji bieżącej rekomendowane jest utrzymanie mocnej bazy kapitałowej, a w przypadku niektórych banków jej dalsze wzmocnienie. Wynika to z poziomu ryzyka już zakumulowanego w bilansach banków, jak też z utrzymujących się trudnych uwarunkowań zewnętrznych (oraz wysokiej niepewności co do rozwoju sytuacji w kolejnych okresach), które mogą wywoływać zaburzenia w funkcjonowaniu rynków finansowych oraz negatywnie wpływać na sytuację finansową części klientów banków.

2. POZYCJA PŁYNNOSCIOWA

Dobra sytuacja w zakresie bieżącej płynności banków

Sytuacja w zakresie bieżącej płynności pozostaje dobra.

Tabela 3. Wybrane miary płynności

	Wartość (mld zł)				Zmiana do 12/12	
	06/12	12/12	03/13	06/13	mld zł	%
Podstawowa rezerwa płynności	277,9	301,3	309,4	318,4	17,1	5,7%
Uzupełniająca rezerwa płynności	146,4	142,5	136,0	148,9	6,4	4,5%
Środki obce niestabilne	286,8	286,9	284,8	309,1	22,2	7,7%
Luka płynności krótkoterminowej	137,5	156,9	160,6	158,2	1,3	0,8%
Współczynnik płynności krótkoterminowej	1,48	1,55	1,56	1,51	x	x
Środki obce stabilne	887,5	913,8	918,4	936,7	22,8	2,5%
Kredyty dla sektora niefinansowego	773,1	771,3	776,7	794,7	23,4	3,0%
Depozyty sektora niefinansowego	693,7	724,0	734,0	744,1	20,1	2,8%
Nadwyżka/niedobór depozytów	-79,4	-47,3	-42,7	-50,7	-3,4	7,1%
Relacja kredyty/depozyty	111,4%	106,5%	105,8%	106,8%	x	x

Podstawowe miary płynności są zadowalające i stabilne

W I połowie br. odnotowano wzrost podstawowej i uzupełniającej rezerwy płynności, jak też środków obcych stabilnych. Z drugiej strony nastąpił wzrost środków obcych niestabilnych. W konsekwencji nastąpiło marginalne zwiększenie dodatniej luki płynności (do 158,2 mld zł), choć współczynnik płynności krótkoterminowej uległ obniżeniu (do 1,51), ale nadal kształtuje się znacznie powyżej wymaganej wartości minimalnej.

Wykres 3.
Wybrane miary płynności

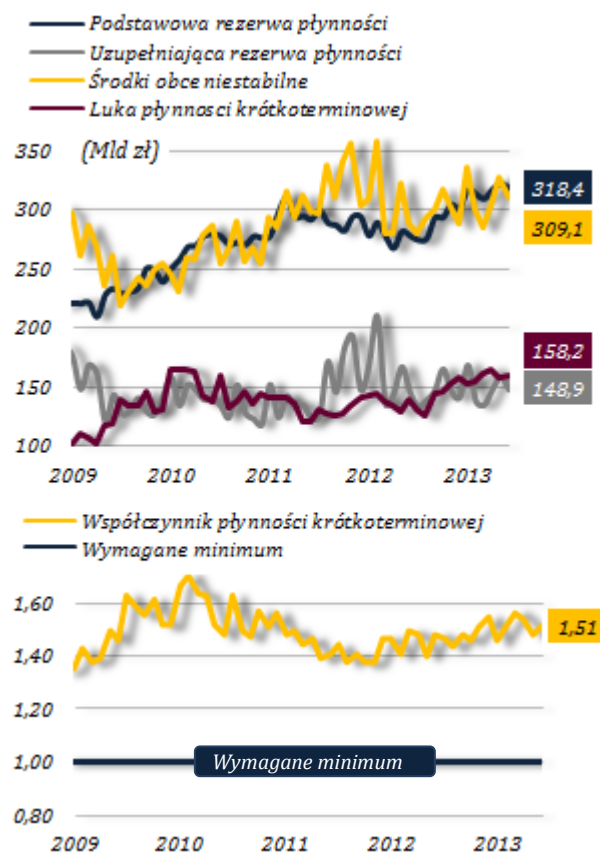

Tabela 4. Liczba podmiotów nie spełniających Uchwały KNF 386/2008 na koniec okresu

	Liczba podmiotów niespełniających Uchwały KNF 386/2008				Udział w aktywach sektora			
	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013
styczeń	5	3	2	1	0,2%	0,0%	0,1%	0,0%
luty	7	1	6	2	0,7%	0,0%	0,3%	0,0%
marzec	7	1	1	1	0,2%	0,0%	0,1%	0,0%
kwiecień	8	3	2	1	0,7%	2,1%	0,2%	0,0%
maj	5	1	4	2	0,1%	2,1%	0,2%	0,0%
czerwiec	10	4	1	1	0,2%	2,1%	0,0%	0,0%
lipiec	6	3	2		0,1%	2,1%	0,0%	
sierpień	7	-	1		0,2%	-	0,0%	
wrzesień	6	5	3		0,2%	0,1%	0,0%	
październik	4	5	2		0,1%	0,0%	0,0%	
listopad	5	2	1		0,1%	0,0%	0,0%	
grudzień	4	2	5		0,1%	0,1%	0,1%	

Zadowolające przestrzeganie Uchwały KNF 386/2008

Przestrzeganie postanowień uchwały KNF nr 386/2008 pozostaje zadowolające. Liczba naruszeń uchwały była niewielka i dotyczyła podmiotów mających marginalne znaczenie w skali systemu.

Relacja kredytów do depozytów pozostaje relatywnie stabilna

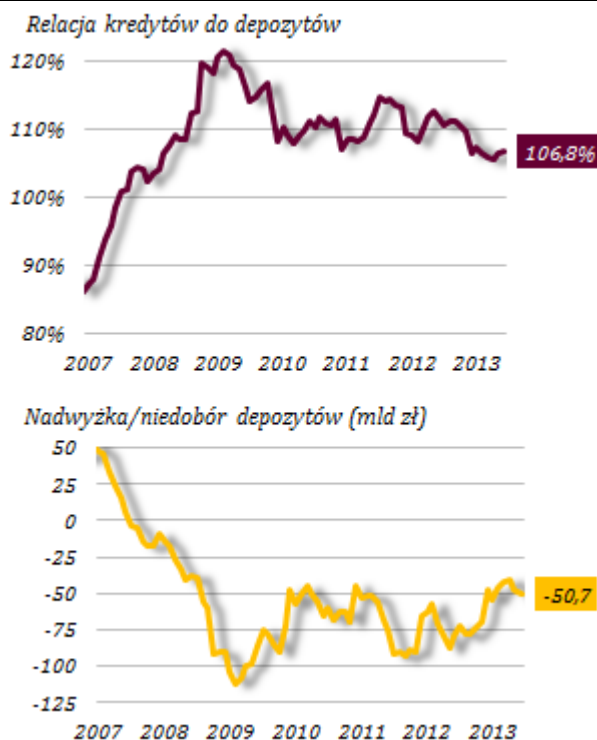
Relacja kredytów dla sektora niefinansowego do depozytów tego sektora, pośrednio określająca skalę zapotrzebowania na środki z rynku finansowego, pozostaje względnie stabilna. Warto jednak zwrócić uwagę, że obserwowana w IV kwartale ub.r. oraz I kwartale br. stagnacja akcji kredytowej połączona ze wzrostem depozytów spowodowała obniżenie tej relacji do poziomu najniższego w okresie ostatnich kilku lat. Pewne „ożywienie” akcji kredytowej w II kwartale br. spowodowało ponowny wzrost tej relacji (do 106,8% na koniec czerwca br.).

Zalecane dalsze działania zmierzające do wzrostu stabilności źródeł finansowania

Pomimo dobrej sytuacji w zakresie bieżącej płynności, zalecane są dalsze działania zmierzające do wzrostu stabilności źródeł finansowania oraz realizacja strategii, które będą dobrze wkomponowane w trudne uwarunkowania zewnętrzne.

Wykres 4.

Relacja kredytów do depozytów sektora niefinansowego

3. WYNIKI FINANSOWE

Wynik finansowy nieznacznie wyższy niż w I połowie 2012, ale w większości banków nastąpiło obniżenie wyników

Tabela 5. Wybrane elementy rachunku wyników sektora bankowego

	Wartość (mln zł)		Zmiana		Wynik w czterech ostatnich kwartałach			
	06/2012	06/2013	mln zł	%	III/12	IV/12	I/13	II/13
Wynik działalności bankowej	29 856	27 786	-2 069	-6,9%	14 579	14 353	13 654	14 132
- wynik z tytułu odsetek	17 880	16 297	-1 583	-8,9%	9 034	8 570	8 189	8 108
- wynik z tytułu opłat i prowizji	7 170	6 997	-173	-2,4%	3 592	3 575	3 479	3 518
- pozostałe pozycje	4 806	4 493	-313	-6,5%	1 953	2 209	1 986	2 506
Koszty działania	13 946	13 830	-116	-0,8%	6 869	6 971	6 719	7 111
Amortyzacja	1 287	1 297	10	0,8%	635	668	646	651
Saldo rezerw i odpisów (ujemne)	5 079	3 514	-1 564	-30,8%	2 311	2 684	1 753	1 762
WYNIK FINANSOWY NETTO, w tym:	8 028	8 178	150	1,9%	4 002	3 437	4 087	4 091
- banki komercyjne i oddz. inst. kred.	7 477	7 782	305	4,1%	3 726	3 296	3 864	3 918
- banki spółdzielcze	551	396	-155	-28,1%	276	141	223	172

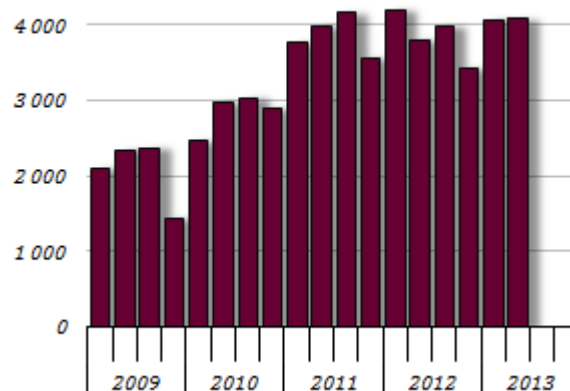
Pomimo trudnych uwarunkowań zewnętrznych wynik finansowy netto zrealizowany przez sektor bankowy w I półroczu 2013 r. okazał się o 1,9% (o 150 mln zł) wyższy w analogicznym okresie 2012 r. (w I kwartale br. wyniki były o 3,0% niższe, a w II kwartale o 7,3% wyższe niż w analogicznym okresie ub.r.).

Jednak uwagę zwraca, że w 530 podmiotach skupiających 56,2% aktywów sektora odnotowano spadek wyników. W szczególności, silne obniżenie wyników nastąpiło w bankach spółdzielczych (-28,1%), z których 491 odnotowało pogorszenie wyników, a tylko 81 ich poprawę. Jednocześnie 2 banki komercyjne, 5 banków spółdzielczych oraz 10 oddziałów instytucji kredytowych wykazało stratę w łącznej wysokości 66 mln zł (ich łączny udział w aktywach sektora wynosił 1,7%).

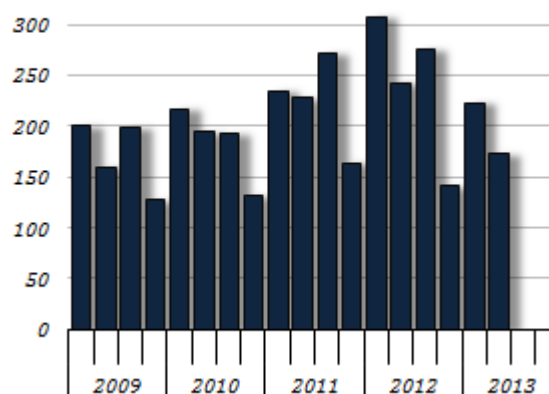
Ponadto, odnotowana w skali całego sektora poprawa wyników nie byłaby możliwa, gdyby nie jednorazowa transakcja sprzedaży części aktywów przeprowadzona przez jeden z dużych banków.

Wykres 5. Wynik finansowy netto (kwartalny)

Sektor bankowy ogółem (mln zł)

w tym banki spółdzielcze (mln zł)

Obniżenie wyniku działalności bankowej, skompensowane głównie zmniejszeniem odpisów i rezerw

Tabela 6. Czynniki zmiany wyniku finansowego netto sektora bankowego w I półroczu 2013

	Wartość (mln zł)		Wpływ na zmianę
	06/2012	06/2013	
1. Wynik działalności bankowej	29 856	27 786	
- wynik z tytułu odsetek	17 880	16 297	-1 583
- wynik z tytułu opłat i prowizji	7 170	6 997	-173
- pozostały wynik działalności bankowej	4 806	4 493	-313
2. Pozostałe przychody/koszty operacyjne (saldo) ⁴	411	864	453
3. Koszty działania banku	13 946	13 830	116
4. Amortyzacja	1 287	1 297	-10
5. Saldo odpisów i rezerw (ujemne)	5 079	3 514	1 564
6. Wynik z działalności operacyjnej (1+2-3-4-5)	9 954	10 008	
7. Wynik z działalności nieoperacyjnej	0	19	19
8. Wynik brutto z działalności kontynuowanej (6+7)	9 954	10 028	
9. Obowiązkowe obciążenia	1 919	1 847	72
10. Zysk netto z działalności kontynuowanej (8-9)	8 035	8 181	
11. Wynik netto z działalności zaniechanej	-7	-3	4
12. Wynik finansowy netto (10+11)	8 028	8 178	150

W strukturze zrealizowanego przez sektor wyniku finansowego uwagę zwraca znaczny spadek wyniku działalności bankowej (o 2 069 mln zł), głównie na skutek spadku wyniku odsetkowego, a w mniejszym stopniu pozostałych pozycji. Z kolei, w kierunku wzrostu wyniku oddziaływało przede wszystkim zmniejszenie ujemnego salda odpisów i rezerw (o 1 564 mln zł), a w mniejszym stopniu wzrost wyniku na pozostałych przychodach i kosztach (wpływ zdarzenia jednorazowego) oraz obniżenie kosztów działania.

Znaczny spadek wyniku odsetkowego

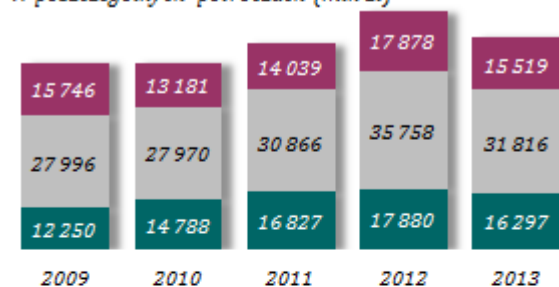
Zrealizowany w I połowie br. wynik odsetkowy był znacząco niższy (-1 583 mln zł; -8,9%) od tego jaki był zrealizowany w analogicznym okresie ub.r.

Obniżenie wyniku odsetkowego wynikało z silnej redukcji stóp procentowych NBP, która przełożyła się na spadek stawek WIBOR oraz obniżenie rentowności instrumentów dłużnych. To z kolei spowodowało zmniejszenie przychodów odsetkowych z tytułu kredytów oraz instrumentów dłużnych (-3 942 mln zł; -11,0%), które nie zostało zrównoważone ani przez spadek kosztów odsetkowych (-2 359 mln zł; -13,2%), ani przez odpowiedni wzrost akcji kredytowej.

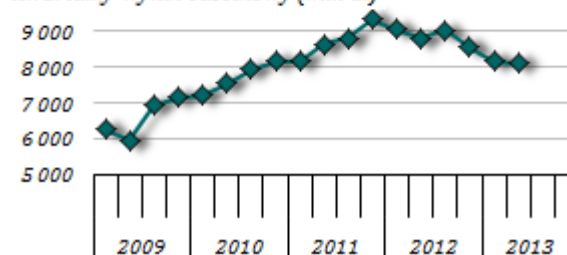
Wykres 6.

Przychody, koszty i wynik odsetkowy

W poszczególnych półroczach (mln zł)

Kwartalny wynik odsetkowy (mln zł)

⁴ Uwzględniono tu również wynik z tytułu korekt wartości godziwej w rachunkowości zabezpieczeń i wynik z tytułu zaprzestania ujmowania składników aktywów innych niż przeznaczone do sprzedaży.

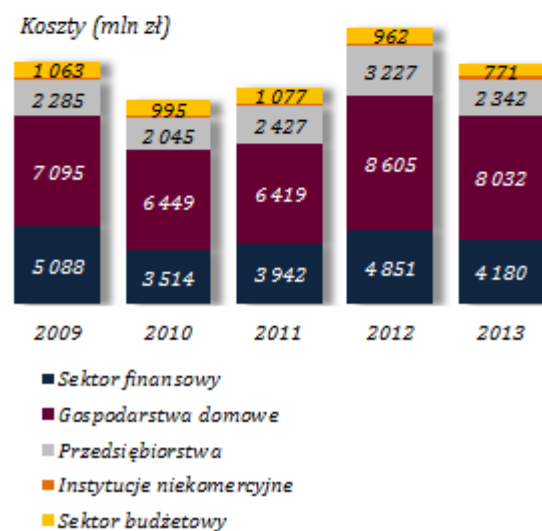
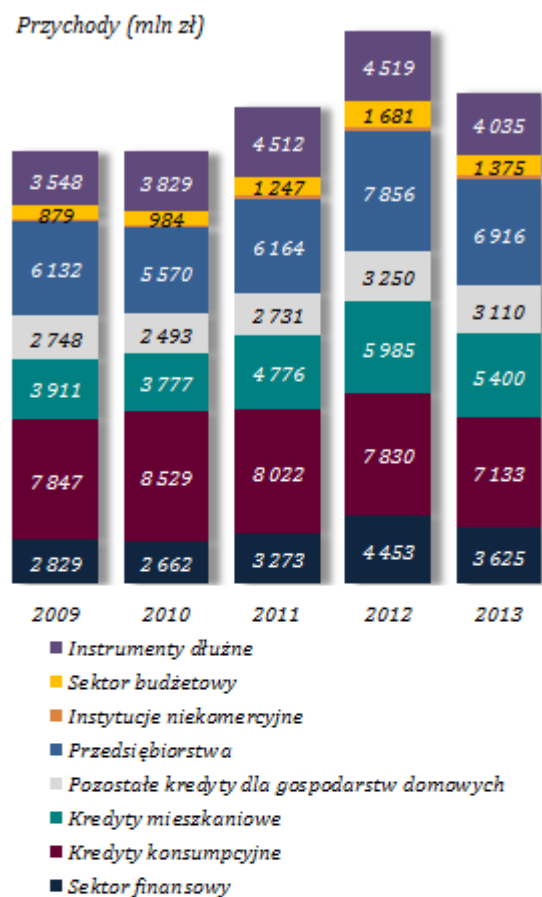
Zmniejszenie przychodów odsetkowych dotyczyło prawie wszystkich pozycji generujących przychody odsetkowe, przy czym w ujęciu wartościowym w największej skali dotyczyło przychodów z tytułu kredytów dla przedsiębiorstw (-940 mln zł; -12,0%) oraz należności od sektora finansowego (-828 mln zł; -18,6%). W nieco mniejszym stopniu zmniejszyły się przychody z tytułu kredytów konsumpcyjnych (-697mln zł; -8,9%), mieszkaniowych (-585mln zł; -9,8%), instrumentów dłużnych (-484 mln zł; -10,7%) oraz należności od sektora budżetowego (-307 mln zł; -18,2%).

Wyjątek stanowiły przychody odsetkowe z tytułu należności od instytucji niekomercyjnych (wzrost o 38 mln zł; 20,6%), co należy łączyć ze znaczącym przyrostem stanu tych należności.

Zmniejszenie kosztów odsetkowych dotyczyło przede wszystkim odsetek płaconych z tytułu depozytów przedsiębiorstw (-885 mln zł; -27,4%), co po części miało związek z ich niższym średnim stanem. Znacząca redukcja kosztów dotyczyła również odsetek płaconych na rzecz sektora finansowego (-671 mln zł; -13,8%) co miało związek m.in. ze zmianą struktury finansowania w niektórych bankach. Z kolei relatywnie niski spadek kosztów odsetek płaconych na rzecz gospodarstw domowych (-573 mln zł; -6,7%) należy wiązać ze wzrostem stanu depozytów, jak też opóźnieniami w dostosowaniu oprocentowania części depozytów (o stałym oprocentowaniu w okresie trwania umowy) do nowych warunków rynkowych.

Spadek kosztów odsetkowych płaconych na rzecz pozostałych grup klientów był istotnie niższy, co wynika z ograniczonej roli tych źródeł.

Wykres 7.
Struktura przychodów i kosztów odsetkowych (I półrocze)

Zmniejszenie wyniku z tytułu opłat i prowizji

Wynik z tytułu opłat i prowizji uległ obniżeniu (-173 mln zł; -2,4%), przy czym w znacznym stopniu wynikało to ze zmniejszenia sprzedaży produktów inwestycyjnych w jednym z dużych banków. Trzeba jednak dodać, że część banków starała się skompensować spadek przychodów odsetkowych w drodze podniesienia niektórych opłat i prowizji, w rezultacie czego odnotowała wzrost wyniku z tego tytułu.

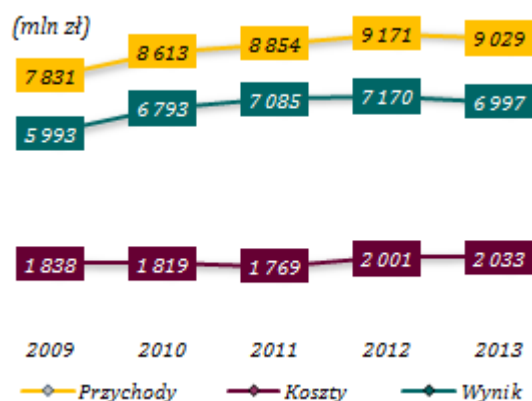
Zmniejszenie wyniku na pozostałej działalności bankowej

Wynik na pozostałej działalności bankowej uległ zmniejszeniu (-313 mln zł; -6,5%) głównie na skutek zmniejszenia wyniku z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych według wartości godziwej ze skutkiem wyceny odnoszonym do rachunku zysków i strat oraz przychodów z tytułu dywidend.

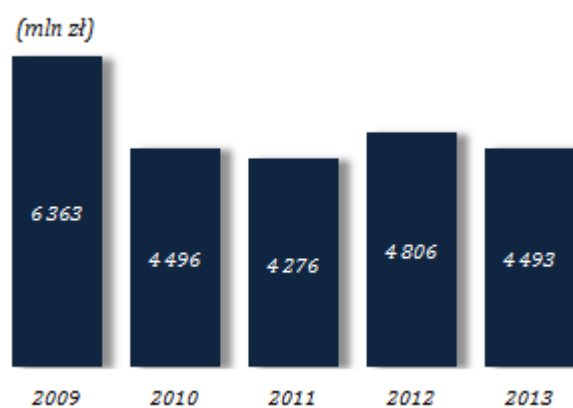
Wzrost wyniku z tytułu pozostałych przychodów i kosztów

Pozytywny wpływ na wyniki sektora bankowego miał wzrost wyniku z tytułu pozostałych przychodów i kosztów⁵ (o 453 mln zł; 110,2%). Wynikało to jednak ze zdarzenia o charakterze jednorazowym, polegającego na sprzedaży udziałów w jednostce stowarzyszonej przez jeden z dużych banków (gdyby nie ta operacja to ostateczny wynik finansowy netto zrealizowany przez sektor bankowy w I półroczu br. byłby niższy niż w analogicznym okresie ub.r.).

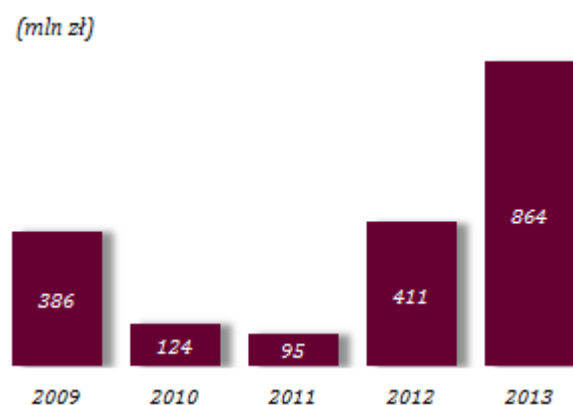
Wykres 8.
Wynik z tytułu opłat i prowizji

Wykres 9.
Wynik z pozostałej działalności bankowej

Wykres 10.
Inne przychody i koszty

⁵ Uwaga: Pozycja ta umownie obejmuje: wynik z tytułu pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych, jak też wynik z tytułu zaprzestania ujmowania składników aktywów innych niż przeznaczone do sprzedaży oraz wynik z tytułu korekt wartości godziwej w rachunkowości zabezpieczeń.

Ograniczenie kosztów działania dzięki redukcji kosztów ogólnego zarządu

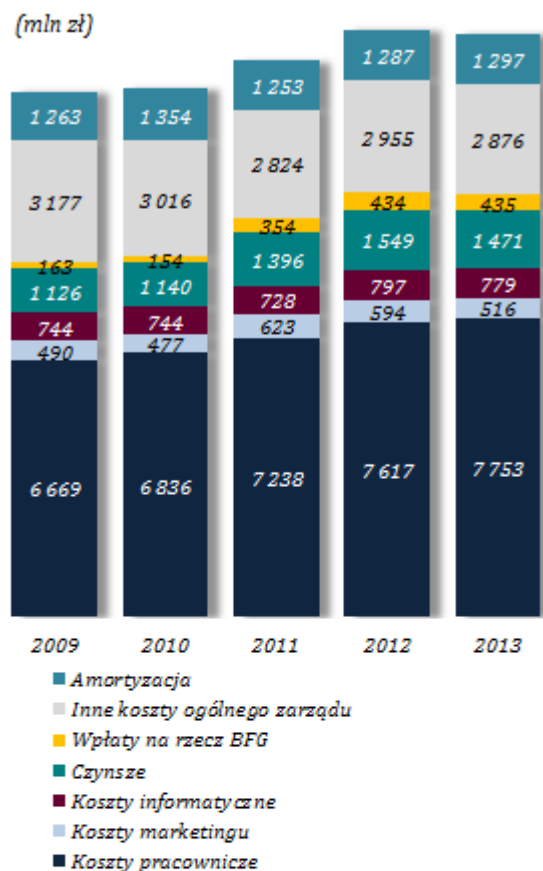
Negatywnym zjawiskom po stronie przychodów banki starały się przeciwdziałać w drodze ściślejszej kontroli kosztów. W rezultacie w I połowie br. odnotowano nieznaczne obniżenie kosztów działania (-116 mln zł; -0,8%) w stosunku do analogicznego okresu ub.r. Nastąpiło to w drodze redukcji kosztów ogólnego zarządu (-251 mln zł; -4,0%), a w szczególności kosztów marketingu (-79 mln; -13,3%) oraz opłat z tytułu czynszów (-78 mln zł; -5,0%). Z drugiej strony, pomimo obserwowanej w ostatnich okresach pewnej redukcji zatrudnienia, odnotowano ograniczony wzrost kosztów pracowniczych (o 135 mln zł; 1,8%), głównie na skutek wzrostu wynagrodzeń z tytułu umów o pracę (o 130 mln zł; 2,2%), a w mniejszym stopniu z tytułu wynagrodzeń w formie akcji własnych (o 30 mln zł; 91,6%).

Trzeba jednak zaznaczyć, że o ile na poziomie całego sektora odnotowano zmniejszenie kosztów działania, to w większości banków doszło do ich wzrostu (koszty działania wzrosły w 375 podmiotach). Ponadto, istotny wpływ na obserwowane w skali całego sektora zmniejszenie kosztów wywarły dwie duże fuzje do jakich doszło na przełomie 2012 i 2013 r., które przyczyniły się do redukcji kosztów połączonych banków.

Koszty amortyzacji nie uległy istotnej zmianie (wzrost o 10 mln zł; 0,8%).

Pomimo obserwowanego obniżenia kosztów, ich udział w generowanych przez banki wynikach uległ zwiększeniu (z 50,3% w I połowie ub.r. do 52,8% w I połowie br.), co wynikało ze znacznego obniżenia wyniku działalności bankowej.

Wykres 11.
Koszty działania i amortyzacja

Udział kosztów działania i amortyzacji w wyniku działalności bankowej oraz pozostałych przychodach i kosztach

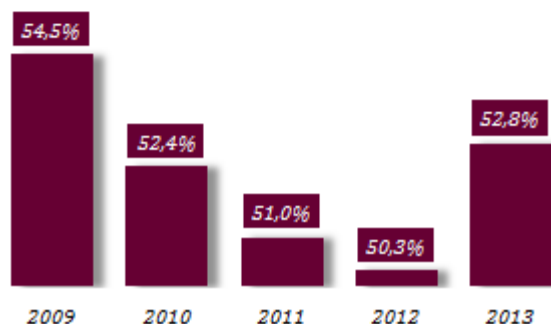

Tabela 7. Saldo odpisów i rezerw

	Wartość (mln zł)		Zmiana		Wynik w czterech ostatnich kwartałach			
	06/2012	06/2013	mln zł	%	III/12	IV/12	I/13	II/13
Saldo odpisów i rezerw, w tym:	-5 079	-3 514	1 564	-30,8%	-2 311	-2 684	-1 753	-1 762
1/ Odpisy z tytułu aktywów finansowych	-4 232	-3 488	744	-17,6%	-2 052	-1 958	-1 701	-1 787
Gospodarstwa domowe	-2 725	-1 999	726	-26,6%	-1 381	-687	-1 162	-837
- kredyty konsumpcyjne	-1 373	-982	390	-28,4%	-751	-313	-545	-438
- kredyty mieszkaniowe	-704	-378	326	-46,3%	-323	-172	-245	-133
- pozostałe kredyty	-648	-639	10	-1,5%	-308	-202	-373	-266
Przedsiębiorstwa	-1 502	-1 496	6	-0,4%	-679	-1 252	-527	-969
Pozostałe podmioty	-5	6	12	x	8	-19	-12	19
2/ Rezerwy ⁶	-437	-59	378	-86,5%	-200	-514	-196	137
3/ Odpisy z tytułu aktywów niefinansowych	-47	-11	36	-76,4%	-17	-233	9	-21
4/ IBNR ⁷ /Ryzyko ogólne	-362	44	406	x	-43	20	135	-91

Zmniejszenie ujemnego salda odpisów i rezerw na skutek obniżenia odpisów na należności od gospodarstw domowych, rezerw oraz IBNR

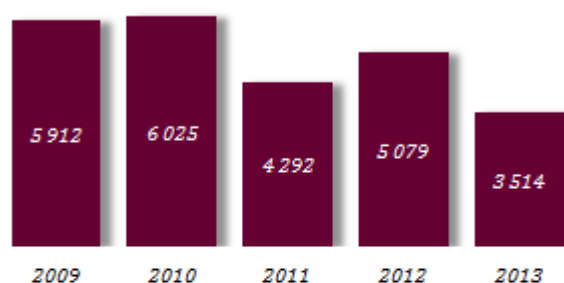
Pomimo silnego osłabienia wzrostu gospodarki oraz pogorszenia sytuacji na rynku pracy, w I połowie br. odnotowano silny spadek ujemnego salda odpisów i rezerw (o 1 564 mln zł, -30,8%; zmniejszenie salda odnotowano w 389 podmiotach, a jego wzrost w 240). Wynikało to przede wszystkim z obniżenia odpisów na należności od gospodarstw domowych (o 726 mln zł), dzięki zmniejszeniu salda odpisów na kredyty konsumpcyjne (o 390 mln zł) i mieszkaniowe (o 326 mln zł). Dodatkowym czynnikiem powodującym spadek salda odpisów i rezerw było zmniejszenie skali tworzonych rezerw (o 378 mln zł) oraz odnotowanie dodatniego wyniku z tytułu IBNR wobec straty w analogicznym okresie ub.r. Z drugiej strony, utrzymało się wysokie saldo odpisów na należności od sektora przedsiębiorstw (marginalny spadek o 6 mln zł).

Silne zmniejszenie poziomu odpisów w obszarze należności od gospodarstw domowych można tłumaczyć wysokimi odpisami tworzonymi przez niektóre banki w ubiegłych okresach (zwłaszcza w obszarze kredytów konsumpcyjnych), jak też wcześniejszym zaostrzeniem polityki kredytowej oraz działaniami regulacyjnymi, co miało pozytywny wpływ na obniżenie kosztów ryzyka w okresie

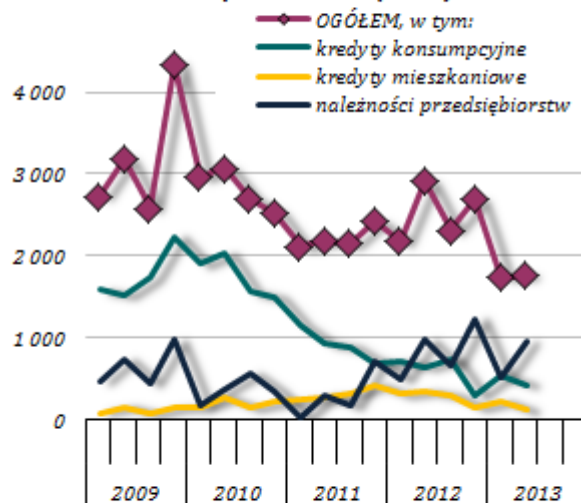
Wykres 12.

Saldo odpisów i rezerw

Półroczne saldo odpisów i rezerw (mln zł)

Kwartalne saldo odpisów i rezerw (mln zł)

Udział w wyniku działalności bankowej oraz pozostałych przychodach i kosztach

⁶ Zmiana stanu rezerw tworzonych z tytułu: restrukturyzacji, spraw spornych (w tym podatkowych), emerytur i świadczeń pracowniczych (również dla byłych pracowników), zobowiązań pozabilansowych (finansowych i gwarancyjnych), innych umów rodzących obciążenia, pozostałych rezerw.

⁷ Poniesione, ale niewykazywane straty (IBNR) (MSR)/Rezerwa na ryzyko ogólne (PSR).

obecnego osłabienia koniunktury. Pozytywny wpływ miała też redukcja stóp procentowych, która spowodowała znaczące obniżenie kosztów obsługi kredytów złotych i działała stabilizująco na sytuację finansową kredytobiorców. Z kolei, zmniejszenie skali tworzenia innych rezerw w decydującym stopniu wynikało z rozwiązania części rezerw w jednym z dużych banków, a wykazanie dodatniego wyniku na IBNR w znacznym stopniu było pochodną zmian tej pozycji w bankach które dokonały fuzji na przełomie 2012 i 2013 r. Nie można jednak wykluczyć, że w obliczu znacznego spadku wyniku działalności bankowej, niektóre banki starały się poprawić swoje wyniki finansowe nie tylko przez ograniczenie kosztów działania, ale i w drodze bardziej liberalnej wyceny ryzyka, a w konsekwencji tworzenia niższych odpisów.

Znaczące obniżenie odpisów i rezerw przełożyło się na zmniejszenie ich udziału w generowanych przez sektor wynikach (z 16,8% w I połowie ub.r. do 12,3% w I połowie br.) i to pomimo obniżenia tych wyników.

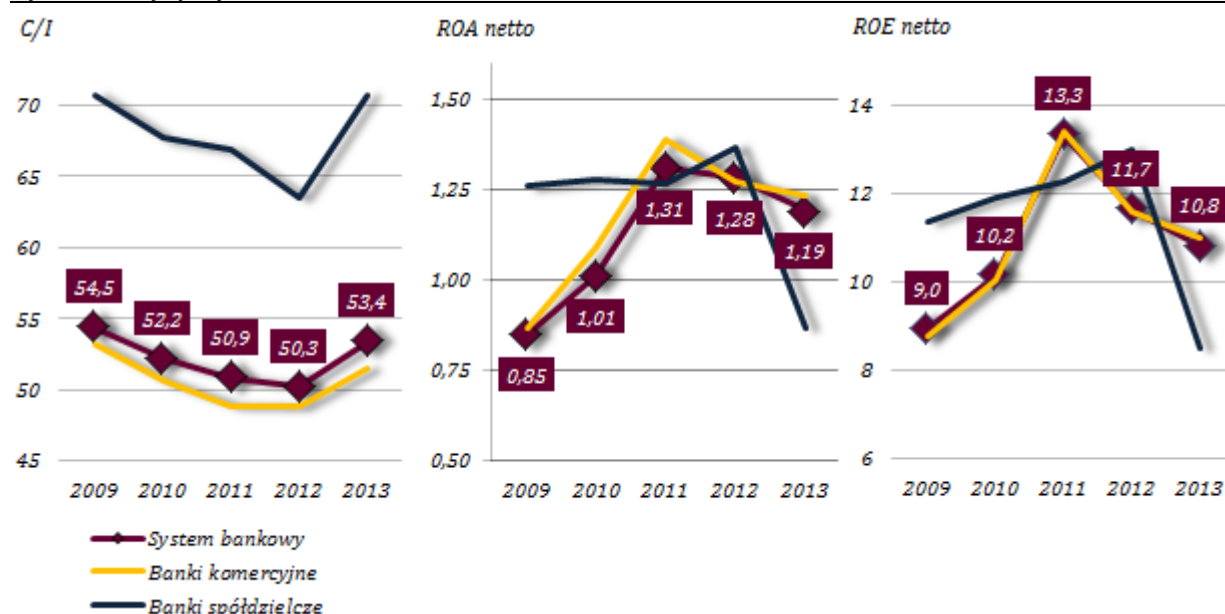
Pogorszenie głównych miar efektywności działania

Tabela 8. Wybrane miary efektywności działania

	SEKTOR			Banki komercyjne			Banki spółdzielcze		
	06/11	06/12	06/13	06/11	06/12	06/13	06/11	06/12	06/13
C/I (koszty/dochody)	50,86	50,26	53,44	48,93	48,86	51,53	66,82	63,56	70,75
NIM (wynik odsetkowy/średnie aktywa odsetkowe)	3,22	3,25	2,71	3,21	3,18	2,65	4,36	4,62	3,66
ROA (wynik netto / średnie aktywa)	1,31	1,28	1,19	1,39	1,27	1,23	1,27	1,37	0,87
ROE (wynik netto / średnie fundusze)	13,34	11,65	10,83	13,41	11,55	10,99	12,29	13,03	8,50
Udział w aktywach (średnich)									
Wynik z działalności bankowej	4,75	4,74	4,05	4,78	4,71	4,04	5,50	5,61	4,57
Koszty działania banku	2,22	2,21	2,02	2,14	2,13	1,93	3,44	3,39	3,05
- pracownicze	1,22	1,21	1,13	1,15	1,12	1,05	2,44	2,39	2,15
- ogólnego zarządu	1,00	1,01	0,89	0,99	1,00	0,88	0,99	1,00	0,90
Saldo odpisów/rezerw	0,57	0,62	0,52	0,57	0,67	0,55	0,13	0,23	0,16
Aktywa na zatrudnionego (mln zł)	82,16	88,57	89,31	87,80	95,15	95,81	55,08	58,98	59,17
Koszty pracownicze na zatrudnionego (tys. zł)	6,94	7,64	8,07	7,89	8,87	9,30	2,28	2,49	2,81
Zysk brutto na zatrudnionego (tys. zł)	114,36	124,26	116,03	134,57	143,22	137,37	35,74	42,59	30,93

Wykres 13.

Wybrane miary efektywności działania

Pomimo wzrostu wyniku finansowego netto w I półroczu br. odnotowano pogorszenie podstawowych miar efektywności działania. W szczególności na skutek spadku wyniku odsetkowego obniżeniu uległa marża odsetkowa (z 3,25 w I półroczu ub.r. do 2,71 w I półroczu br.). Pomimo ograniczenia kosztów działania odnotowano też wzrost wskaźnika kosztów (z 50,3 do 53,4), co wynikało ze znacznego spadku wyniku działalności bankowej. Pogorszeniu uległy też ROA (z 1,28 do 1,19) i ROE (z 11,7 do 10,8), co było konsekwencją wzrostu aktywów i funduszy, który nie został zrównoważony przez odpowiedni przyrost wyniku netto.

Na poziomie poszczególnych grup banków, uwagę zwraca większe pogorszenie miar efektywności działania banków spółdzielczych, co ma związek z większą rolą wyniku odsetkowego w kształtowaniu ich wyników, jak też mniejszymi możliwościami redukcji kosztów działania (w I półroczu br. wynik odsetkowy tej grupy banków uległ zmniejszeniu o 10,3%, a koszty działania wzrosły o 1,4%).

W kolejnych okresach oczekiwane jest utrzymywanie się negatywnej presji na wyniki banków

W kolejnych okresach należy liczyć się z utrzymywaniem się negatywnej presji na wyniki finansowe banków, co ma związek z utrzymującym się osłabieniem tempa wzrostu gospodarki (pomimo sygnałów i prognoz stopniowego przyspieszenia wzrostu), mogącym skutkować m.in. pogorszeniem sytuacji finansowej części kredytobiorców, jak też ograniczonym popytem na kredyty i produkty bankowe.

Istotnym wyzwaniem dla banków będzie też środowisko rekordowo niskich stóp procentowych, co z jednej strony może sprzyjać zwiększeniu popytu na kredyt, ale z drugiej negatywnie wpływa na przychody odsetkowe, jak też może ograniczać możliwości wzrostu bazy depozytowej. Z drugiej strony, silna redukcja stóp procentowych w sposób znaczący zmniejsza koszty obsługi kredytów złotowych, co ma pozytywne przełożenie na sytuację finansową kredytobiorców.

Dodatkową presję na wyniki banków będzie wywierało wprowadzenie opłaty na fundusz stabilizacyjny oraz fundusz uporządkowanej likwidacji w BFG, jak też planowane obniżenie opłat interchange.

4. GŁÓWNE KIERUNKI ROZWOJU

Ograniczony wzrost skali działania sektora bankowego

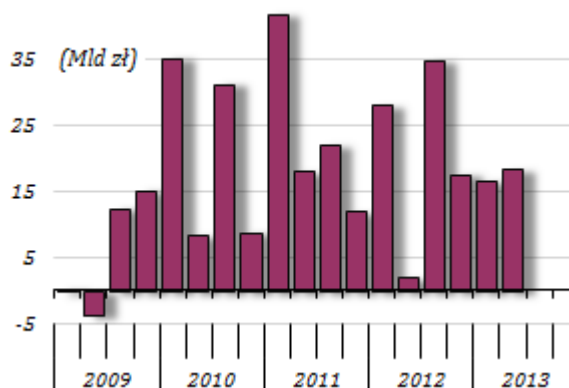
Trudne uwarunkowania zewnętrzne i niepewność co do przyszłego rozwoju koniunktury, połączone z ograniczonymi źródłami finansowania oraz zmniejszoną skłonnością gospodarstw domowych i przedsiębiorstw do zaciągania zobowiązań, spowodowały że wzrost skali działania sektora bankowego (mierzonej wzrostem sumy bilansowej) w I półroczu 2013 r. był ograniczony.

Suma bilansowa sektora bankowego zwiększyła się o 51,1 mld zł, tj. 3,8% (rok/rok o 86,8 mld zł, tj. o 6,6%), a po wyeliminowaniu wpływu zmian kursów walut względem złotego⁸ o 34,9 mld zł, tj. o 2,6% (rok/rok o 87,1 mld zł, tj. o 6,6%), co oznacza, że tempo wzrostu było nieco wyższe niż w analogicznym okresie 2012 r., ale niższe niż w latach 2010-2011. Wzrost wyraził się głównie w przyroście portfela instrumentów dłużnych, a w mniejszym stopniu portfela kredytów.

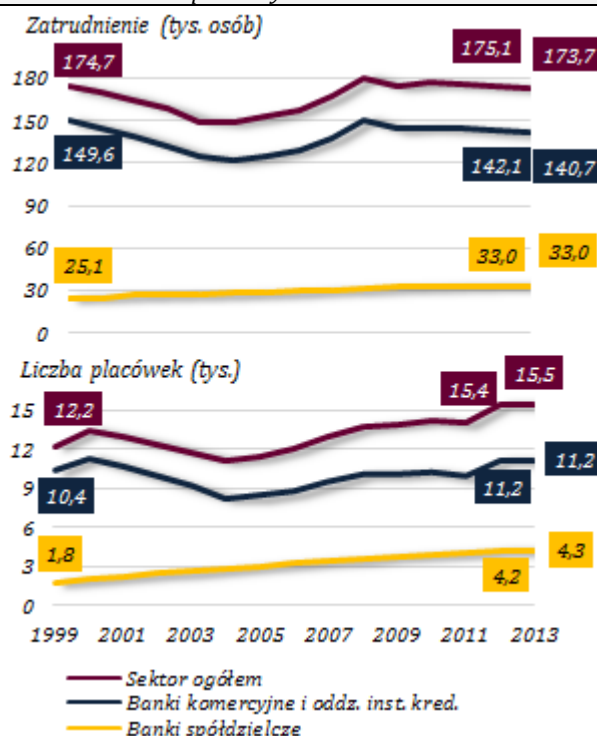
Optymalizacja zatrudnienia i sieci sprzedaży

Obserwowane w ostatnich okresach wyhamowanie tempa wzrostu sektora bankowego oraz niekorzystne zjawiska zachodzące w jego otoczeniu spowodowały, że większość banków kontynuowała działania zmierzające do wzrostu efektywności w drodze optymalizacji zatrudnienia i sieci sprzedaży. Dodatkowo proces ten był wzmocniony na skutek finalizacji na przełomie 2012 i 2013 r. dwóch dużych fuzji, tj. przejęcia Polbanku EFG S.A. przez Raiffeisen Bank Polska S.A. oraz Kredyt Banku S.A. przez Bank Zachodni WBK S.A. W rezultacie, liczba zatrudnionych w sektorze bankowym uległa zmniejszeniu (o 1,4 tys. osób), ale sieć sprzedaży nieznacznie się zwiększyła (o 43 placówki), przy czym odbyło się to w drodze zwiększenia liczby mniejszych placówek kosztem redukcji liczby oddziałów.

Wykres 14.
Zmiana stanu (skorygowana) sumy bilansowej sektora

Wykres 15.
Zatrudnienie i sieć sprzedaży

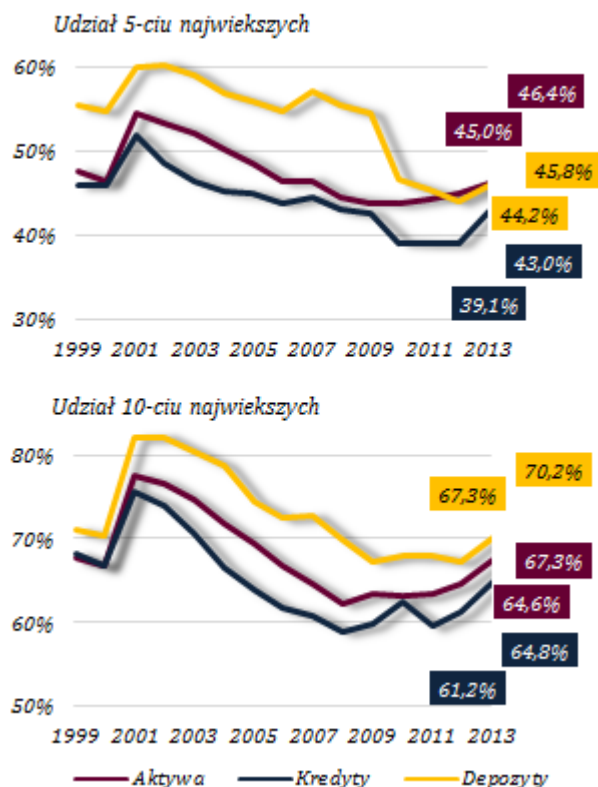

⁸ Uwaga: Do ustalenia tempa wzrostu wybranych pozycji bilansu skorygowanego o zmiany kursów walut przyjęto ich poziom z końca czerwca 2013 r., przy czym ze względu na ograniczenia systemu sprawozdawczego, prezentowane dane należy traktować jako szacunki.

Wzrost koncentracji na skutek dwóch dużych fuzji

Konsekwencją wskazanych fuzji był wzrost koncentracji sektora bankowego (udział 5-ciu największych banków w aktywach sektora wzrósł z 45,0% do 46,4%, a 10-ciu największych z 64,6% do 70,2%).

Wykres 16.
Koncentracja sektora

Wzrost udziału inwestorów krajowych

W strukturze sektora odnotowano dalszy wzrost udziału w aktywach sektora banków kontrolowanych przez inwestorów krajowych (z 36,4% na koniec ub.r. do 37,1% na koniec czerwca br.).

Na koniec czerwca br. inwestorzy krajowi kontrolowali 10 banków komercyjnych oraz wszystkie banki spółdzielcze (Skarb Państwa kontrolował 4 banki komercyjne), a inwestorzy zagraniczni 33 banki komercyjne oraz wszystkie oddziały instytucji kredytowych. Kontrolne pakiety akcji posiadali inwestorzy z 17 krajów, przy czym dominującą rolę odgrywali inwestorzy z Włoch, Niemiec, Holandii oraz Hiszpanii.

Wykres 17.
Struktura własnościowa (udział w aktywach sektora)

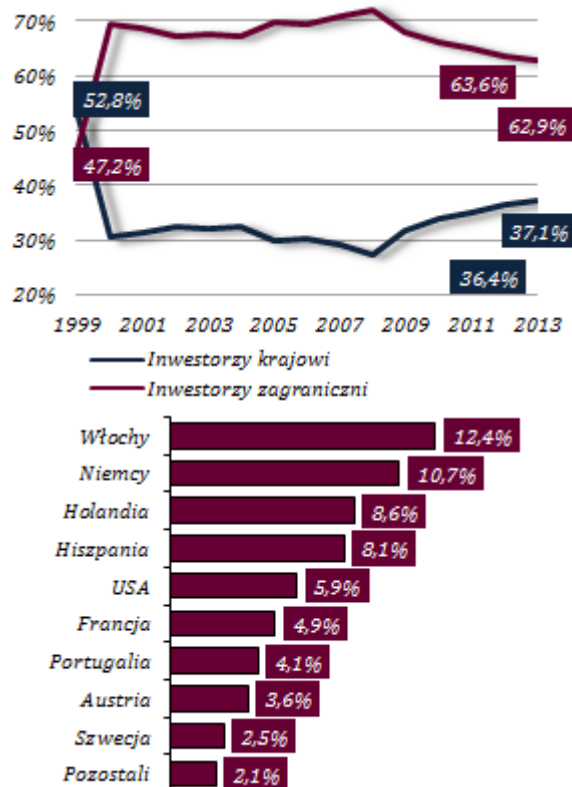

Tabela 9. Portfel kredytowy

	Wartość bilansowa brutto (mld zł)				Zmiana do 12/12			
	06/12	12/12	03/13	06/13	nominalna mld zł	%	skorygowana mld zł	%
Kredyty ogółem	926,8	935,2	946,5	967,2	31,9	3,4%	19,1	2,0%
1/ Sektor finansowy	31,1	32,8	39,0	42,3	9,5	29,1%	9,2	27,9%
2/ Sektor niefinansowy	811,1	810,4	816,7	834,3	23,9	2,9%	12,2	1,5%
- gospodarstwa domowe	535,4	533,2	537,6	548,0	14,8	2,8%	6,9	1,3%
- przedsiębiorstwa	271,4	272,2	274,3	281,4	9,2	3,4%	5,3	1,9%
- instytucje niekomercyjne	4,3	4,9	4,9	4,9	0,0	-0,7%	0,0	-0,7%
3/ Sektor budżetowy	84,6	92,0	90,8	90,6	-1,5	-1,6%	-2,4	-2,6%
wg waluty								
- złote	632,5	659,1	667,0	678,7	19,6	3,0%	19,6	3,0%
- waluty	294,3	276,1	279,5	288,4	12,4	4,5%	-0,5	-0,2%

Niskie tempo wzrostu kredytów, ale w drugim kwartale wyraźne ożywienie

W I półroczu br. wartość kredytów ogółem (według wartości bilansowej brutto) zwiększyła się o 31,9 mld zł, tj. 3,4% (rok/rok o 4,4%), a po wyeliminowaniu wpływu zmian kursów walut o około 19,1 mld zł, tj. o 2,0% (rok/rok o 4,4%). Oznacza to, że przyrost kredytów był niższy niż w analogicznym okresie ub.r. Jednocześnie uwagę zwraca, że znaczna część tego przyrostu (po wyeliminowaniu wpływu zmian kursów walut) dokonała się w obszarze należności od sektora finansowego (wynikało z transakcji zawartych z OFE), podczas gdy portfel kredytów dla sektora niefinansowego wykazał przyrost niższy niż w latach ubiegłych, a należności od sektora budżetowego uległy zmniejszeniu.

Oslabienie tempa wzrostu kredytów dla sektora niefinansowego wynikało z szeregu czynników, przy czym kluczowe znaczenie miało silne osłabienie koniunktury oraz pogorszenie perspektyw wzrostu gospodarki, co skutkowało ograniczeniem popytu na kredyt oraz jego bardziej selektywną podażą. W konsekwencji doprowadziło to do stagnacji akcji kredytowej w IV kwartale ub.r. oraz I kwartale br. (skorygowana zmiana stanu kredytów wyniosła odpowiednio: -1,5 oraz +1,5 mld zł). W II kwartale br. odnotowano ożywienie akcji kredytowej (+10,8 mld zł), które dokonało się zarówno w obszarze kredytów dla gospodarstw domowych, jak i sektora przedsiębiorstw. Trudno jednak przesądzać czy zjawisko to ma trwały charakter, choć silna redukcja stóp procentowych w połączeniu z sygnałami ożywienia gospodarki powinny sprzyjać wzrostowi akcji kredytowej w kolejnych okresach.

Wykres 18.

Kwartalna zmiana stanu kredytów (skorygowana)

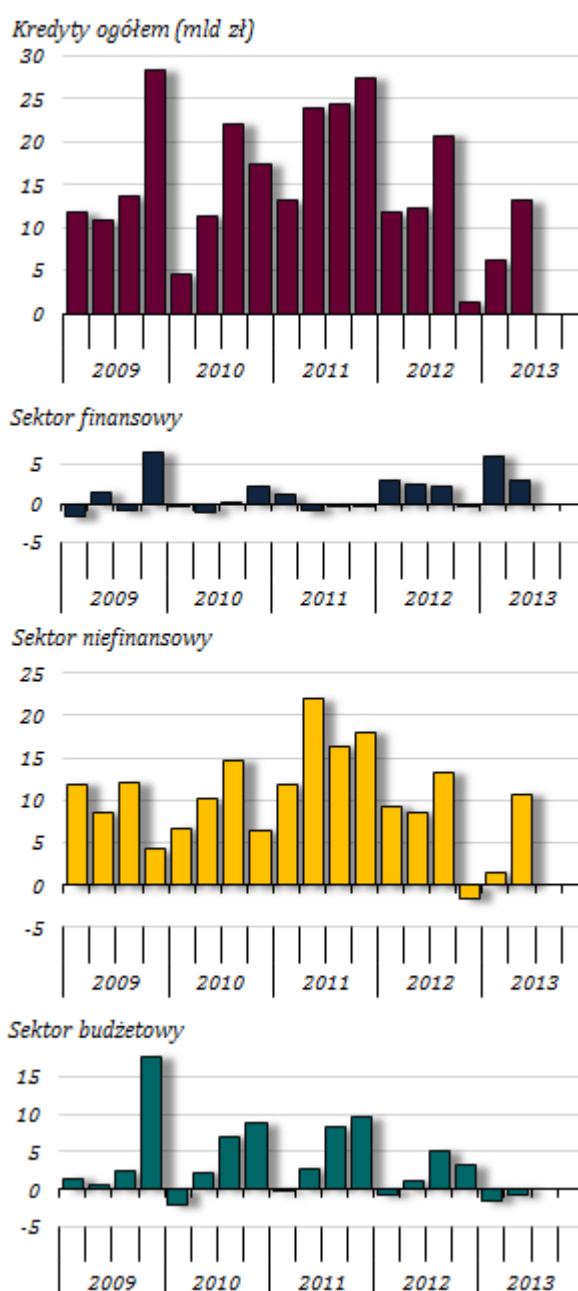

Tabela 10. Kredyty dla gospodarstw domowych

	Wartość bilansowa brutto (mld zł)				Zmiana do 12/12			
	06/12	12/12	03/13	06/13	nominalna mld zł	%	skorygowana mld zł	%
Ogółem	535,4	533,2	537,6	548,0	14,8	2,8%	6,9	1,3%
1/ Kredyty mieszkaniowe	322,5	321,8	326,3	334,2	12,4	3,9%	5,3	1,6%
- złotowe	131,3	143,5	147,9	153,7	10,3	7,2%	10,3	7,2%
- walutowe	191,2	178,3	178,5	180,5	2,2	1,2%	-5,0	-2,7%
2/ Konsumpcyjne	126,2	123,4	121,9	122,1	-1,3	-1,1%	-1,7	-1,4%
- karty kredytowe	12,9	12,6	12,0	12,1	-0,5	-3,7%		
- samochodowe	6,3	5,7	5,4	5,2	-0,5	-8,0%		
- ratalne ⁹	43,0	48,9	47,9	47,7	-1,3	-2,6%		
- pozostałe ¹⁰	64,1	56,2	56,5	57,1	0,9	1,5%		
3/ Pozostałe	86,7	88,1	89,3	91,7	3,6	4,1%	3,4	3,8%
- operacyjne	30,3	31,0	31,9	33,4	2,4	7,7%		
- inwestycyjne	28,7	28,8	29,0	29,5	0,6	2,2%		
- nieruchomości	9,2	9,6	9,7	9,8	0,3	2,8%		
- pozostałe należności	18,5	18,7	18,7	19,1	0,4	2,0%		
wg waluty								
- złote	329,1	341,4	345,7	354,0	12,6	3,7%	12,6	3,7%
- waluty	206,3	191,9	191,9	194,0	2,1	1,1%	-5,7	-2,8%

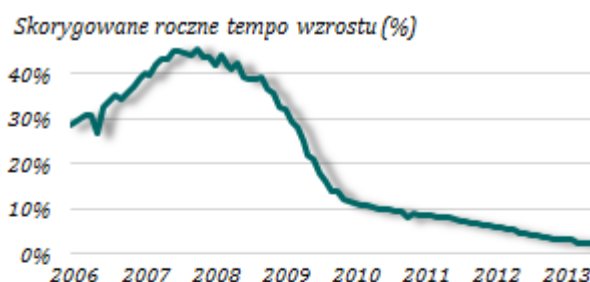
Niski przyrost kredytów dla gospodarstw domowych, ale w drugim kwartale obserwowano pewne ożywienie

W I połowie br. wartość portfela kredytów gospodarstw domowych w ujęciu nominalnym zwiększyła się o 14,8 mld zł, tj. o 2,8% (rok/rok o 2,4%), a po wyeliminowaniu wpływu zmian kursów walut o 6,9 mld zł, tj. o 1,3% (rok/rok o 2,6%). Oznacza to, że przyrost kredytów był nie tylko niższy niż w analogicznym okresie ub.r., ale był też najniższy na przestrzeni ostatnich lat.

Niskiego przyrostu kredytów należy upatrywać przede wszystkim w niekorzystnym rozwoju sytuacji makroekonomicznej, a w szczególności słabej sytuacji na rynku pracy, co wywierało negatywną presję na popyt konsumpcyjny oraz inwestycyjny ze strony gospodarstw domowych.

Trzeba jednak zauważyć, że dokonana przez RPP silna redukcja stóp procentowych w połączeniu z pewnym złagodzeniem polityki kredytowej banków (zwłaszcza w obszarze kredytów konsumpcyjnych) oraz oznakami stopniowej poprawy koniunktury przełożyły się na ożywienie akcji kredytowej w II kwartale br. (skorygowany przyrost kredytów wyniósł około 5,7 mld zł, podczas gdy w I kwartale br. 1,2 mld zł, a w IV kwartale ub.r. 1,5 mld zł).

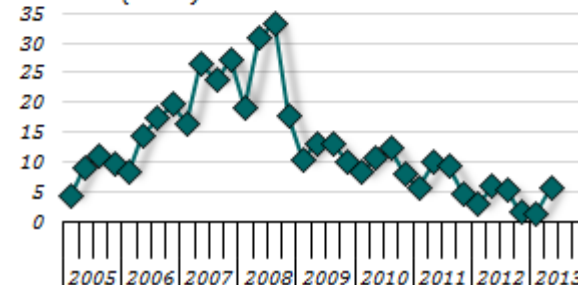
Wykres 19.
Kredyty dla gospodarstw domowych

Skorygowana zmiana stanu kredytów w I półroczu (mld zł)

Skorygowana zmiana stanu kredytów kwartalna (mld zł)

⁹ Kategoria ta obejmuje również kredyty gotówkowe spłacane w ratach.

¹⁰ Kategoria ta obejmuje kredyty w rachunku bieżącym oraz kredyty gotówkowe spłacane jednorazowo.

Zmniejszenie tempa wzrostu kredytów mieszkaniowych

W I półroczu br. wartość portfela kredytów mieszkaniowych w ujęciu nominalnym zwiększyła się o 12,4 mld zł, tj. o 3,9% (rok/rok o 3,6%), a po wyeliminowaniu wpływu zmian kursów walut o około 5,3 mld zł, tj. 1,6% (rok/rok 4,1%). Oznacza to, że zrealizowany w br. przyrost kredytów był najniższy na przestrzeni ostatnich lat. Trzeba jednak zauważyć, że w II kwartale odnotowano pewne ożywienie akcji kredytowej (przyrost wyniósł 3,5 mld zł podczas gdy w I kwartale tylko 1,8 mld zł).

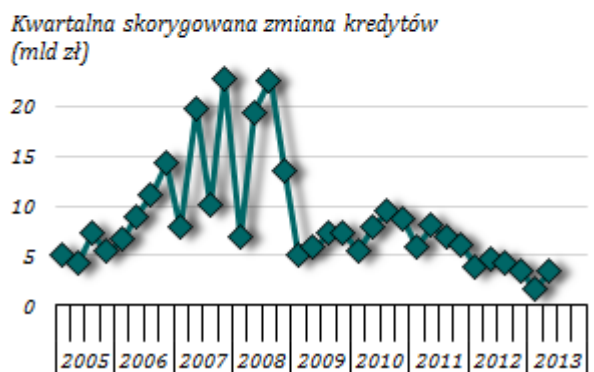
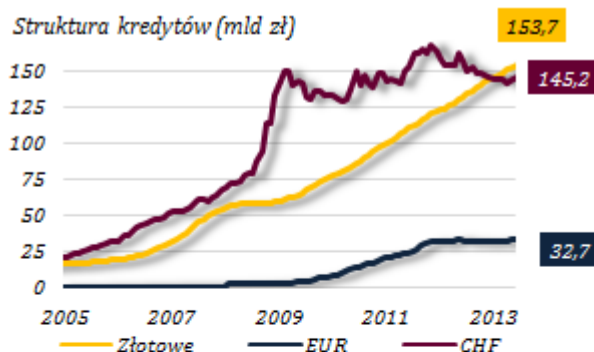
Według danych AMRON-SARFiN, w I półroczu br. banki udzieliły 85,7 tys. kredytów, na łączną kwotę 17,2 mld zł (wobec 98,3 tys. kredytów o wartości 20,2 mld zł udzielonych w I półroczu ub.r.), a liczba czynnych umów kredytowych wzrosła o 57,6 tys. (wobec 35,1 tys. w I półroczu ub.r.) do 1 789,2 tys. Wyższy wzrost liczby czynnych umów kredytowych w ujęciu netto zrealizowany w br. może wskazywać, że wyższa sprzedaż zrealizowana w ub.r. częściowo mogła wynikać z większej aktywności klientów w zakresie zmiany banku finansującego¹¹.

Korzystne zjawiska w strukturze sprzedaży nowych kredytów

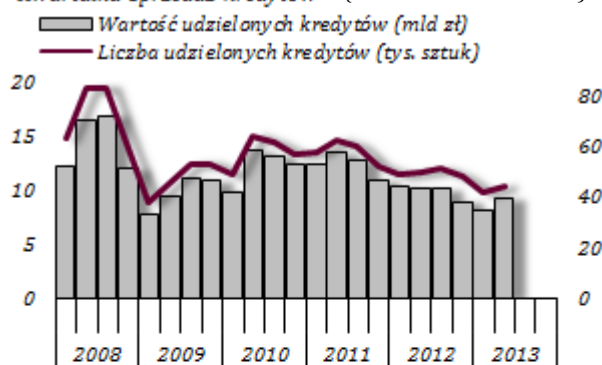
Kontynuowany był pozytywny trend dominacji kredytów złotych w strukturze nowo udzielanych kredytów, a zarazem marginalizacji emisji kredytów walutowych (według danych AMRON-SARFiN kredyty walutowe stanowiły tylko 1% ogółu nowo udzielonych kredytów). Większość banków wycofała lub silnie ograniczyła kredytowanie w walutach obcych. W konsekwencji pomimo osłabienia złotego, udział kredytów walutowych uległ zmniejszeniu do 54,0% na koniec czerwca br. (z 55,4% na koniec ub.r.).

Za zjawisko niekorzystne należy uznać utrzymujący się wysoki udział w sprzedaży kredytów o LTV przekraczającym 80% oraz nadmiernie wydłużone okresy kredytowania. Należy jednak zaznaczyć, że w

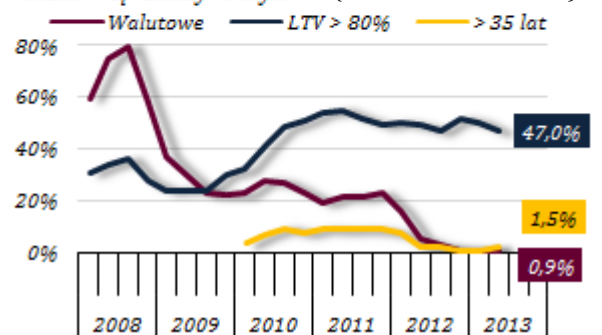
Wykres 20.
Kredyty mieszkaniowe dla gospodarstw domowych

Kwartałna sprzedaż kredytów (Źródło: AMRON-SARFiN)

Udział w sprzedaży kredytów (Źródło: AMRON-SARFiN)

¹¹ Zob. „Ogólnopolski raport o kredytach mieszkaniowych i cenach transakcyjnych nieruchomości”, AMRON-SARFiN. Interpretując dane AMRON-SARFiN należy mieć na uwadze, że obejmują one również klientów, którzy dokonują zmiany banku finansującego, co prowadzi do zawyżenia skali akcji kredytowej, jak też może prowadzić do błędnych wniosków w przypadku istotnych zmian w zakresie liczby i wartości tego typu operacji pomiędzy porównywanymi okresami.

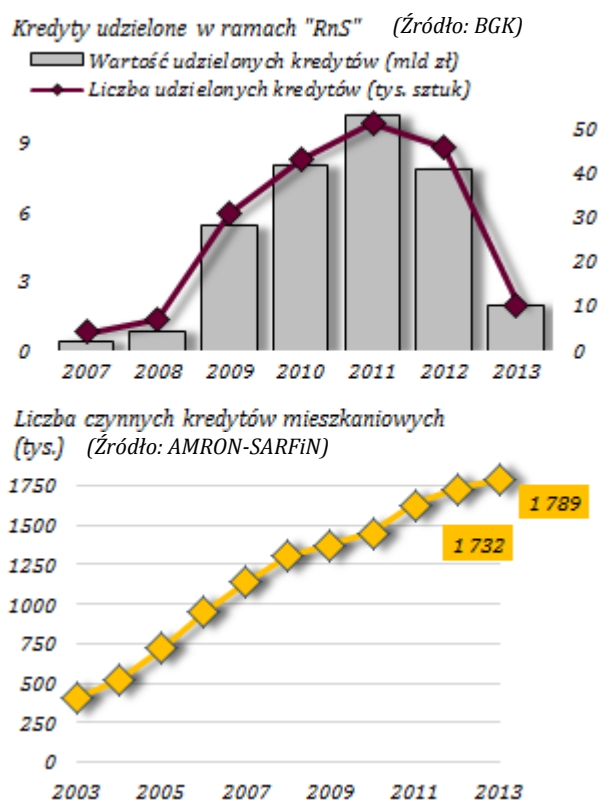
ostatnich okresach zaobserwowano pozytywne tendencje polegające na stopniowym zmniejszeniu emisji kredytów o LTV > 80% (w I i II kwartale br. stanowiły one odpowiednio 50,7% i 47,0% sprzedaży) oraz na wyraźnym ograniczeniu emisji kredytów o zapadalności powyżej 35 lat (w I i II kwartale br. stanowiły one odpowiednio 1,0% i 1,5% sprzedaży).

Obniżenie tempa wzrostu kredytów mieszkaniowych wynika ze zmniejszenia popytu i wysokich cen nieruchomości

Jak już wskazywano we wcześniejszych raportach, przyczyn obserwowanego osłabienia tempa wzrostu kredytów mieszkaniowych należy upatrywać w splocie szeregu czynników. W szczególności, pogorszenie perspektyw rozwoju gospodarczego powoduje wzrost obaw gospodarstw domowych o ich przyszłą sytuację dochodową, co nie sprzyja podejmowaniu zobowiązań długoterminowych. Jednocześnie, korekta cen na rynku nieruchomości spowodowała wstrzymanie części popytu w oczekiwaniu na korzystniejszą cenę zakupu (mechanizm odwrotny do występującego w latach boomu 2005 - 2008), jak też zmniejszyła potrzeby kredytowe w ujęciu wartościowym. Silną barierą jest też niekorzystna relacja przeciętnych cen mieszkań do przeciętnych wynagrodzeń która powoduje, że znacznej części gospodarstw domowych o przeciętnych dochodach (lub niższych) nie stać na zaciągnięcie kredytu mieszkaniowego lub też jego zaciągnięcie wiąże się z nadmiernym ryzykiem oraz prowadzi do obniżenia bieżącej konsumpcji tych gospodarstw i ogranicza możliwości tworzenia przez nie oszczędności. Jednak obserwowana w ostatnich latach korekta cen nieruchomości, połączona ze wzrostem wynagrodzeń powoduje stopniową, ale wyraźną poprawę tej relacji. Dodatkowymi czynnikami wpływającymi na spadek tempa wzrostu akcji kredytowej były zmiany w Programie „Rodzina na swoim”¹² (zmniejszenie limitów w 2011 r. oraz „wygaszenie” programu z końcem 2012 r. – zmiany pozytywne), zaostrzenie polityki kredytowej w niektórych bankach oraz zmiany regulacyjne (50%/65% limit DTI, 25-letni okres do wyliczania zdolności kredytowej). W końcu trzeba mieć na uwadze rosnące nasycenie potrzeb kredytowych na skutek szybkiego rozwoju kredytów w latach ubiegłych, jak też stopniowe zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych, co powoduje stopniowe ograniczenie popytu, który stabilizuje się na niższych poziomach niż w latach boomu kredytowego.

W ramach przeglądu dotychczasowych regulacji, w czerwcu br. KNF dokonała nowelizacji Rekomendacji S, która obok zmian mających na celu ograniczenie nadmiernego ryzyka, polegała m.in. na zniesieniu regulacyjnego limitu DTI oraz na (przy spełnieniu odpowiednich warunków) wydłużeniu okresu branego pod uwagę do wyliczania zdolności kredytowej i zachęceniu banków do kredytowania osób o niestabilnych dochodach, co dla części klientów oznacza istotne ułatwienie w dostępie do kredytu. Dokonane zmiany powinny sprzyjać stabilnemu i bezpiecznemu rozwojowi akcji kredytowej w długim okresie.

Wykres 21.
Kredyty mieszkaniowe dla gospodarstw domowych (cd.)

¹² W I połowie br. w ramach Programu „Rodzina na Swoim” banki udzieliły 10,2 tys. kredytów, na łączną kwotę 2,0 mld zł, podczas gdy w I połowie ub.r. udzieliły 18,8 tys. kredytów o łącznej wartości 3,3 mld zł.

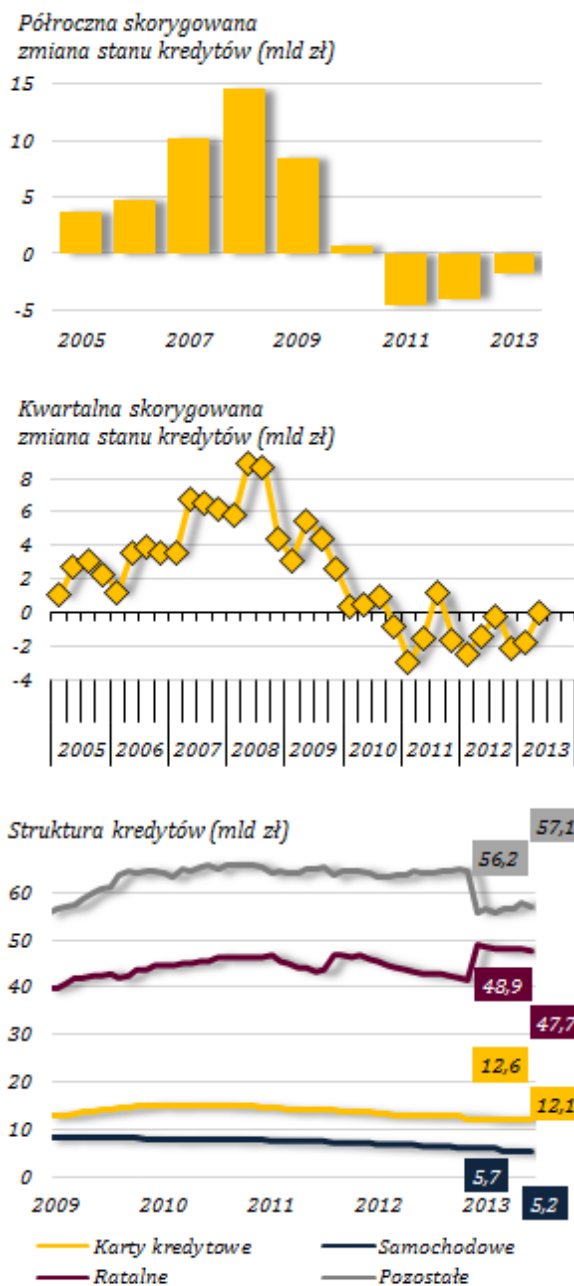
Zmniejszenie stanu portfela kredytów konsumpcyjnych, ale w drugim kwartale ożywienie akcji kredytowej

W I półroczu br. stan kredytów konsumpcyjnych obniżył się o 1,3 mld zł, tj. o 1,1% (rok/rok -3,3%). W największym stopniu zmniejszył się stan zadłużenia z tytułu kredytów ratalnych (-1,3 mld zł), a w dalszej kolejności z tytułu kart płatniczych oraz kredytów samochodowych (po 0,5 mld zł). Z drugiej strony, zaobserwowano wzrost zadłużenia z tytułu pozostałych kredytów (o 0,9 mld zł). Trzeba jednak dodać, że w II kwartale br. odnotowano pierwszy od 2010 r. wzrost stanu akcji kredytowej (o 0,2 mld zł), który byłby istotnie wyższy, gdyby nie transakcje sprzedaży części portfela wierzytelności dokonane przez niektóre banki (zob. dalej).

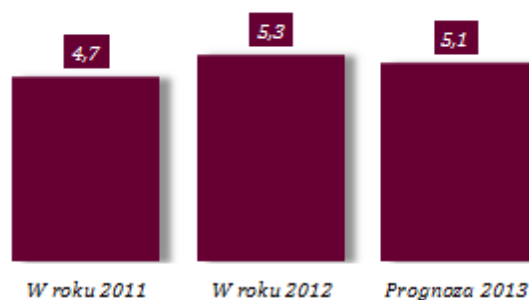
Rozwój akcji kredytowej wykazuje istotne zróżnicowanie na poziomie poszczególnych banków. W I półroczu br. zmniejszenie stanu kredytów odnotowano w 341 bankach (o 4,4 mld zł), a w 276 odnotowano jego wzrost (o 3,1 mld zł), przy czym kluczowe znaczenie dla obserwowanego w skali sektora zmniejszenia stanu kredytów miało obniżenie stanu kredytów w kilku bankach które dokonały dużych transakcji sprzedaży portfela wierzytelności. Uwagę też zwraca, że w II kwartale zmniejszenie stanu kredytów wystąpiło już tylko w 192 bankach, a w 425 odnotowano wzrost ich stanu, co świadczy o ożywieniu w tym obszarze.

Obserwowanego w ostatnich okresach zmniejszenia stanu kredytów konsumpcyjnych nie można utożsamiać z ograniczeniem akcji kredytowej, której poziom pozostaje relatywnie stabilny. Główną przyczyną obniżenia stanu kredytów jest proces „czyszczenia bilansu” z aktywów o niskiej jakości (według informacji przekazanych do UKNF przez głównych uczestników rynku w 2013 r. planują oni dokonać sprzedaży lub przeniesienia do ewidencji pozabilansowej kredytów o łącznej wartości 5,1 mld zł). Dodatkowym czynnikiem było przeniesienie, przez niektóre banki, sprzedaży kredytów ratalnych do firm pożyczkowych działających w ramach macierzystej grupy kapitałowej, w celu ominięcia działań regulacyjnych. Jednak w związku z uchwaleniem przez KNF nowelizacji Rekomendacji T (zob. dalej) w kolejnych okresach należy oczekiwać

Wykres 22.
Kredyty konsumpcyjne

Sprzedaż oraz przeniesienie do ewidencji pozabilansowej kredytów konsumpcyjnych (mld zł)

ponownego przeniesienia procesu sprzedaży tych kredytów do banków (w jednym z banków zjawisko to zaobserwowano już w II kwartale br.).

Jak już wskazywano we wcześniejszych raportach, głównych przyczyn wyhamowania wzrostu kredytów konsumpcyjnych należy upatrywać w ograniczeniu popytu ze strony gospodarstw domowych oraz w procesie samoregulacji banków prowadzącym do bardziej selektywnej podaży kredytów. Zmniejszenie popytu (na podstawie danych przekazanych do UKNF przez banki można szacować, że w ostatnich okresach popyt był o około 20-30% niższy niż w okresie boomu kredytowego), wynika przede wszystkim z pogorszenia nastrojów konsumentów i wzrostu ich obaw o przyszłą sytuację dochodową, na skutek pogorszenia sytuacji na rynku pracy oraz pogorszenia perspektyw wzrostu gospodarki. Dodatkowo, silny wzrost akcji kredytowej w minionych latach spowodował, że część gospodarstw domowych zaspokoili swoje potrzeby. Z kolei, samoregulacja banków wynikała z silnego pogorszenia jakości portfela kredytowego w latach 2009-2010, wzrostu awersji do nadmiernego ryzyka na skutek niekorzystnych zjawisk zachodzących w otoczeniu zewnętrznym banków, jak też zmian strategii działania niektórych banków.

W ramach przeglądu dotychczasowych regulacji, w lutym br. KNF dokonała nowelizacji Rekomendacji T, która polegała m.in. na istotnym uelastycznieniu dotychczasowych rozwiązań, jak też złagodzeniu podejścia regulacyjnego w niektórych obszarach. W szczególności zniesiono regulacyjny limit DTI, jak też dopuszczono możliwość stosowania uproszczonych zasad oceny zdolności kredytowej. W ocenie nadzoru, dokonane zmiany powinny sprzyjać pobudzeniu aktywności w obszarach, w których w pewnym stopniu mogła zostać ona ograniczona na skutek wcześniejszych rozwiązań regulacyjnych, jak też istotnie wzmacnia pozycję konkurencyjną banków. Obserwowane w II kwartale br. pewne ożywienie akcji kredytowej wydaje się potwierdzać te przypuszczenia.

Stabilny przyrost pozostałych kredytów dla gospodarstw domowych

W I półroczu br. wartość pozostałych kredytów dla gospodarstw domowych (głównie operacyjnych i inwestycyjnych dla drobnych przedsiębiorców) w ujęciu nominalnym zwiększyła się o 3,6 mld zł, tj. o 4,1% (rok/rok o 5,7%), a po wyeliminowaniu wpływu zmian kursów walut o około 3,4 mld zł, tj. 3,8% (rok/rok 5,8%).

Akcja kredytowa w tym obszarze wykazuje w ostatnich latach stabilny wzrost, choć w ostatnich okresach tempo tego wzrostu ulega stopniowemu obniżeniu, co należy łączyć z pogorszeniem perspektyw wzrostu gospodarki, skutkującym ograniczeniem części popytu, jak też bardziej selektywną podażą kredytu ze strony banków.

Wykres 23.

Pozostałe kredyty dla gospodarstw domowych

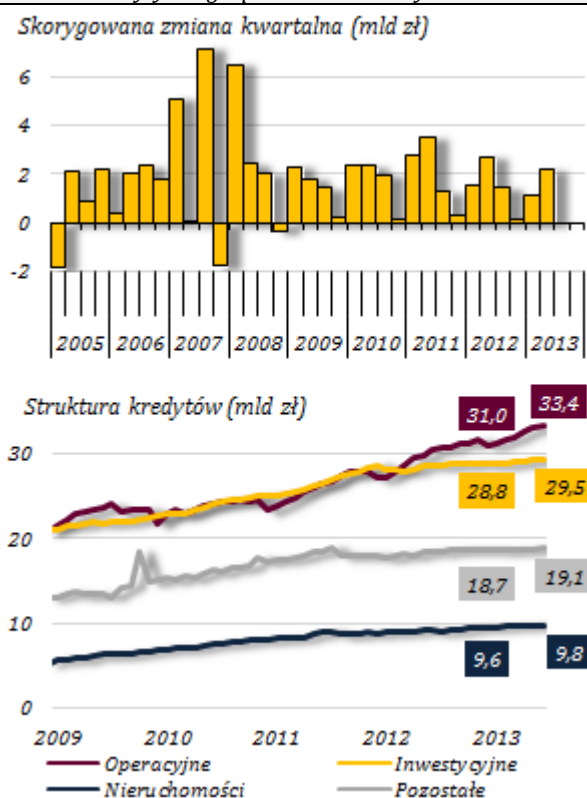

Tabela 11. Kredyty dla przedsiębiorstw

	Wartość bilansowa brutto (mld zł)				Zmiana do 12/12			
	06/12	12/12	03/13	06/13	nominalna mld zł	%	skorygowana mld zł	%
Ogółem	271,4	272,2	274,3	281,4	9,2	3,4%	5,3	1,9%
1/ MSP	163,9	164,8	164,0	166,2	1,4	0,8%	-0,7	-0,4%
- operacyjne	62,4	62,3	61,7	61,7	-0,6	-0,9%		
- inwestycyjne	47,8	47,2	47,5	49,3	2,1	4,4%		
- nieruchomości	40,3	42,0	42,2	42,3	0,3	0,6%		
- pozostałe należności	13,4	13,3	12,5	12,9	-0,5	-3,4%		
2/ Duże przedsiębiorstwa	107,5	107,4	110,3	115,3	7,8	7,3%	6,0	5,5%
- operacyjne	49,8	47,1	50,3	52,8	5,7	12,1%		
- inwestycyjne	36,2	34,4	34,9	36,5	2,0	5,9%		
- nieruchomości	8,8	9,2	9,6	9,5	0,2	2,5%		
- pozostałe należności	12,7	16,7	15,6	16,5	-0,2	-0,9%		
wg waluty								
- złote	204,0	208,8	208,1	209,8	1,0	0,5%	1,0	0,5%
- waluty	67,4	63,5	66,2	71,7	8,2	12,9%	4,3	6,4%

Po stagnacji na początku roku, w drugim kwartale doszło do pewnego ożywienia kredytów dla przedsiębiorstw

Obserwowane w II połowie ub.r. oraz w pierwszych miesiącach br. silne zmniejszenie tempa wzrostu gospodarczego przełożyło się na stagnację kredytów dla przedsiębiorstw (zwłaszcza kredytów dla MSP). W końcu II kwartału br. odnotowano ożywienie akcji kredytowej (zarówno dla MSP, jak i dużych przedsiębiorstw). Można to łączyć ze znaczącą redukcją stóp procentowych oraz pojawiającymi się sygnałami stopniowej poprawy koniunktury, co mogło skłonić część przedsiębiorstw do zwiększenia stanu zadłużenia. W rezultacie wartość kredytów przedsiębiorstw zwiększyła się w I półroczu br. o 9,2 mld zł, tj. o 3,4% (rok/rok o 3,7%), a po wyeliminowaniu wpływu zmian kursów walut o około 5,3 mld zł, tj. 1,9% (rok/rok 3,5%). Należy jednak zaznaczyć, że istotna część odnotowanego przyrostu kredytów wynikała ze wzrostu zadłużenia dwóch dużych przedsiębiorstw (jeden podmiot z branży telekomunikacyjnej, a drugi z rafinerijnej).

W ujęciu produktowym największy wzrost dokonał się w kredytach operacyjnych, przy czym dotyczyło to głównie dużych przedsiębiorstw, podczas gdy w przypadku sektora MSP stan tych kredytów uległ obniżeniu. W tym kontekście należy jednak odnotować uruchomienie rządowego programu Portfelowej Linii Gwarancyjnej De Minimis, który dzięki systemowi gwarancji powinien pobudzić akcję kredytową w tym obszarze.

Wykres 24.
Kredyty dla przedsiębiorstw

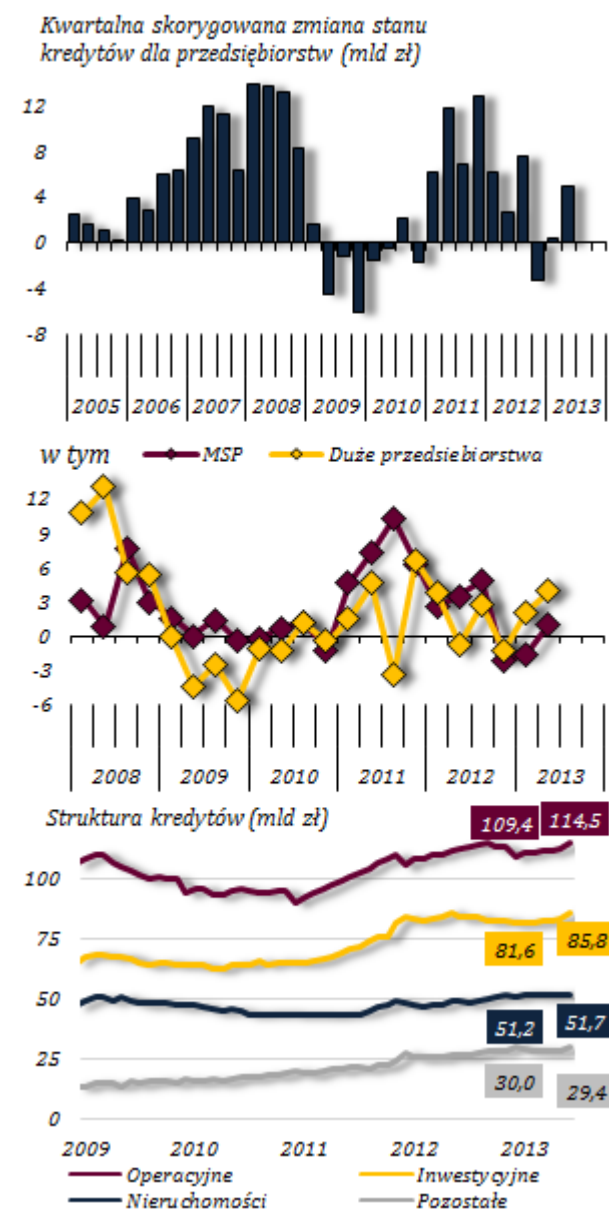

Tabela 12. Kredyty dla przedsiębiorstw według branż (duże zaangażowania)

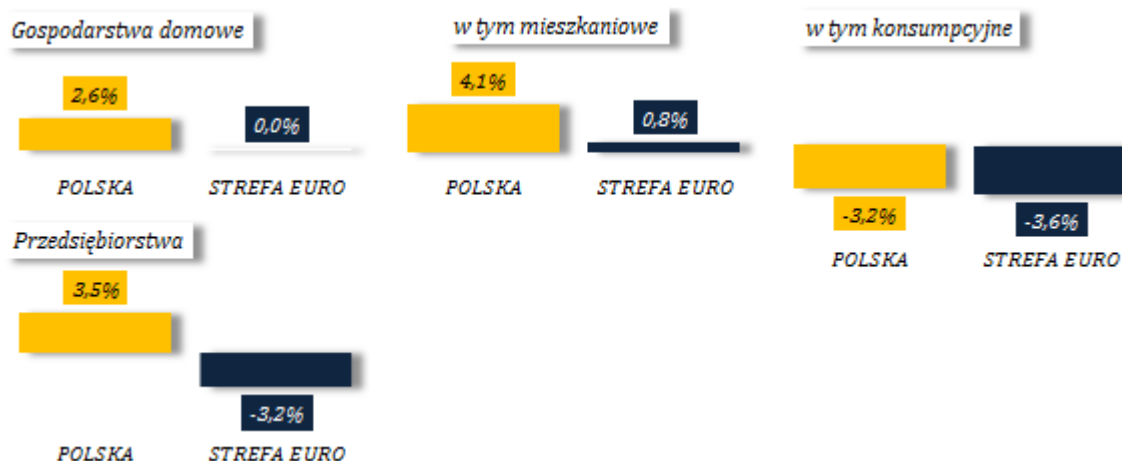
	Wartość (mld zł)				Zmiana do 12/12	
	06/12	12/12	03/13	06/13	mld zł	%
Ogółem	258,6	257,6	262,6	266,3	8,7	3,4%
Przemysł	68,6	66,0	66,8	66,1	0,1	0,2%
- spożywczy	15,0	15,9	15,4	14,7	-1,1	-7,2%
- chemiczny i farmaceutyczny	10,2	9,7	10,1	10,5	0,7	7,3%
- metalurgiczny	10,0	9,8	10,1	10,1	0,3	3,3%
- drzewny i papierniczy	7,4	7,2	6,8	6,8	-0,5	-6,4%
- rafinerie i koksownictwo	7,3	5,6	5,9	5,6	0,0	0,3%
- maszynowy	6,2	5,8	6,0	5,6	-0,2	-3,7%
- pozostałe	12,6	11,9	12,5	12,8	0,9	7,3%
Handel	52,4	51,1	51,2	52,2	1,1	2,2%
Obsługa nieruchomości	42,2	42,2	42,5	43,0	0,8	1,9%
Budownictwo	34,5	32,9	34,3	34,3	1,4	4,2%
Telekomunikacja i media	6,0	5,9	8,6	10,7	4,8	80,3%
Dział. profes. naukowa i techniczna	9,0	9,5	9,7	9,9	0,4	4,7%
Wynajem, dzierżawa, usługi	8,6	8,7	8,5	8,8	0,1	0,6%
Gastronomia i hotelarstwo	8,0	8,0	8,3	8,4	0,4	5,5%
Rolnictwo, leśnictwo, rybołówstwo	6,8	7,2	7,2	7,3	0,1	1,0%
Energetyka	5,5	7,3	6,7	6,8	-0,5	-6,7%
Transport i magazyny	5,6	5,6	6,3	6,2	0,6	11,0%
Pozostałe sekcje	11,7	13,3	12,6	12,6	-0,7	-5,1%

W ujęciu branżowym dominują kredyty udzielone przedsiębiorstwom przetwórstwa przemysłowego (według stanu na koniec czerwca br. stanowiły one 24,8% ogółu dużych kredytów), handlu (19,6%), obsługi rynku nieruchomości (16,1%) oraz budownictwa (12,9%), na które przypadało blisko 75% ogółu kredytów udzielonych sektorowi przedsiębiorstw.

Niska/ujemna dynamika kredytów występuje w większości krajów UE

Wykres 25.

Roczne tempo wzrostu kredytów dla sektora niefinansowego (wg stanu na czerwiec 2013)

W kontekście niskiej dynamiki kredytów dla sektora niefinansowego, trzeba zauważyć że zjawisko to występuje nie tylko w Polsce, ale i w większości krajów UE, przy czym na tle innych krajów dynamikę akcji kredytowej w Polsce można uznać za relatywnie zadowalającą. Pośrednio potwierdza to, że główną przyczyną osłabienia wzrostu akcji kredytowej jest długotrwały kryzys finansowy oraz związana z nim zmiana postaw części gospodarstw domowych, przedsiębiorstw i banków.

Tabela 13. Wybrane aktywa płynne

	Wartość (mld zł)				Zmiana do 12/12	
	06/12	12/12	03/13	06/13	mld zł	%
Ogółem	361,6	382,9	400,9	409,3	26,4	6,9%
1/ Kasa, środki w bankach centralnych	40,4	71,4	47,4	36,2	-35,2	-49,3%
- kasa	12,7	14,9	13,6	13,1	-1,8	-12,1%
- środki w bankach centralnych	27,7	56,5	33,8	23,1	-33,4	-59,1%
2/ Należności od banków	75,5	73,5	73,6	72,8	-0,8	-1,1%
- rezydent	47,8	42,8	48,9	47,8	5,0	11,7%
- nierezydent	27,7	30,8	24,6	25,0	-5,8	-18,9%
3/ Instrumenty dłużne i kapitałowe	245,7	238,0	280,0	300,3	62,3	26,2%
- banki centralne	93,8	98,4	123,0	133,0	34,5	35,1%
- skarbowe	131,3	120,5	137,7	148,5	28,0	23,2%
- dłużne innych emitentów	17,7	16,1	16,4	15,8	-0,3	-1,7%
- instrumenty kapitałowe	3,0	2,9	3,0	3,0	0,1	2,2%

Zwiększenie inwestycji w najpłynniejsze aktywa

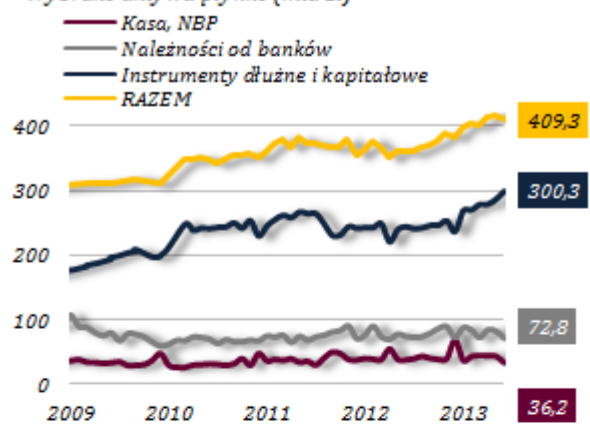
Ograniczony rozwój akcji kredytowej spowodował, że część banków zwiększyła swoje inwestycje w najpłynniejsze aktywa¹³. W konsekwencji stan tych aktywów zwiększył się w I połowie br. o 26,4 mld zł, tj. o 6,9% (rok/rok o 13,2%), przy czym większość tego przyrostu nastąpiła w I kwartale (wzrost o 18,0 mld zł). Zwiększył się też udział tych środków w sumie bilansowej (z 28,4% na koniec ub.r. do 29,2% na koniec czerwca br.).

Przyrost aktywów płynnych dotyczył przede wszystkim portfela bonów pieniężnych NBP oraz obligacji skarbowych, podczas gdy stan środków ulokowanych w kasach, NBP, innych bankach oraz w bonach skarbowych uległ obniżeniu.

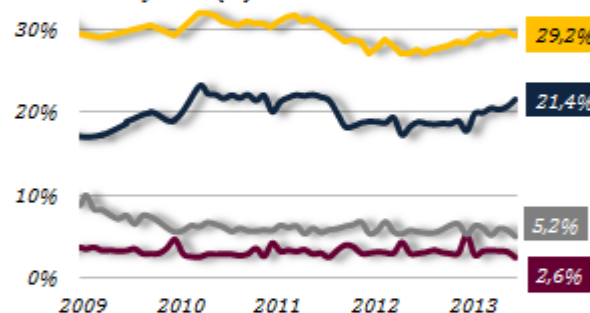
Trzeba dodać, że silny wpływ na obserwowany w skali całego sektora wzrost aktywów płynnych miał ich przyrost w jednym banku państwowym (głównie w formie lokat w bony pieniężne NBP) oraz w bankach spółdzielczych (głównie w formie lokat w bankach zrzeszających, które w końcu czerwca br. stanowiły 39,4% ogółu należności od banków).

Wykres 26. Aktywa płynne

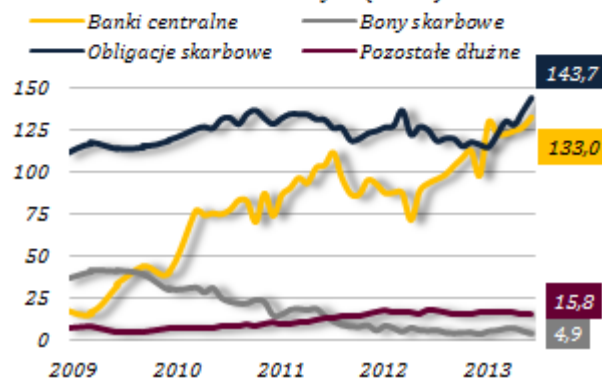
Wybrane aktywa płynne (mld zł)

Udział w aktywach (%)

Struktura instrumentów dłużnych (mld zł)

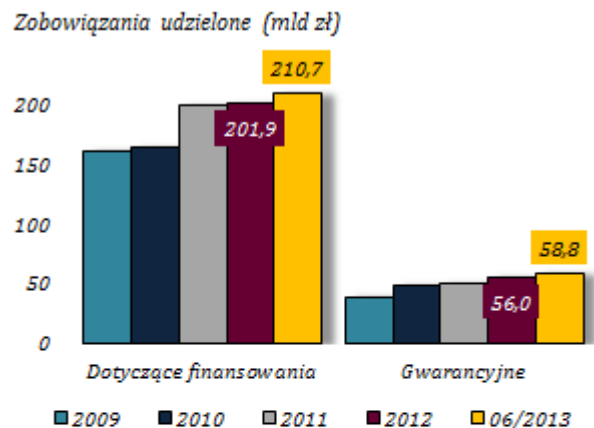
¹³ Zdefiniowanych tu, jako suma środków zgromadzonych w kasach, bankach centralnych, należności od banków oraz portfela instrumentów dłużnych i kapitałowych.

Wzrost skali operacji pozabilansowych

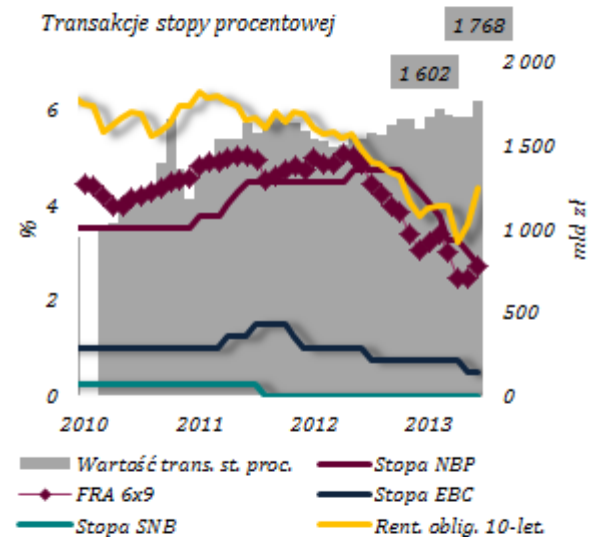
Obserwowany w I połowie br. ograniczony wzrost akcji kredytowej znalazł swoje odzwierciedlenie w umiarkowanym wzroście udzielonych przez banki zobowiązań dotyczących finansowania (wzrost o 8,8 mld zł, tj. o 4,4%). Większość z tych zobowiązań została udzielona na rzecz podmiotów sektora niefinansowego (77,9%) i dotyczyła przyznaných linii kredytowych (149,8 mld zł). Również wartość udzielonych przez banki gwarancji wzrosła w ograniczonym zakresie (o 2,8 mld zł, 5,0%).

Silne redukcje stóp procentowych NBP przełożyły się na istotne zwiększenie skali transakcji pochodnych dotyczących stopy procentowej (nominalna wartość tych transakcji zwiększyła się o 10,4% do 1 768,3 mld zł, głównie z tytułu zwiększenia skali transakcji FRA, OIS oraz pozostałych IRS). Z kolei, osłabienie złotego znalazło odzwierciedlenie w ograniczonym przyroście skali transakcji walutowymi instrumentami pochodnymi (o 3,0% do 384,7 mld zł, głównie z tytułu przyrostu transakcji Fx swap). W konsekwencji nastąpił wzrost łącznej skali transakcji na instrumentach pochodnych (wartość nominalna tych transakcji zwiększyła się z 1 976,0 mld zł na koniec ub.r. do 2 153,0 mld zł na koniec czerwca br.).

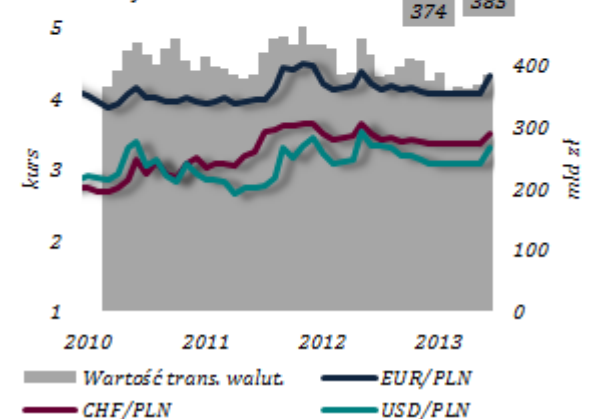
Wykres 27.
Operacje pozabilansowe

Transakcje pochodne (wartość nominalna)

Transakcje walutowe

5. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

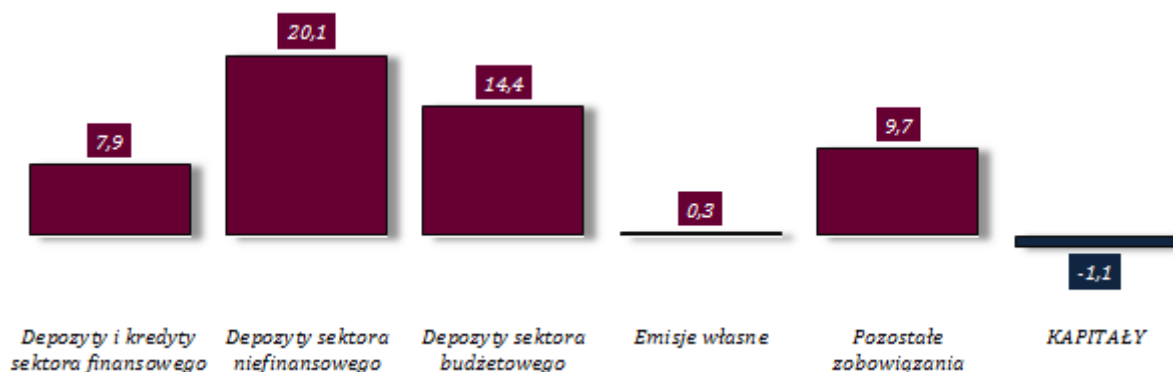
**Umiarkowany wzrost zobowiązań,
nieznaczne obniżenie kapitałów**

Tabela 14. Źródła finansowania

	Wartość (mld zł)				Zmiana do 12/12			
	06/12	12/12	03/13	06/13	nominalna mld zł	%	skorygowana mld zł	%
Zobowiązania	1 176,9	1 203,7	1 223,1	1 256,0	52,3	4,3%	37,7	3,1%
1/ Depozyty i kredyty sektora finansowego	256,2	252,1	252,2	260,0	7,9	3,1%	1,1	0,4%
2/ Depozyty sektora niefinansowego:	693,7	724,0	734,0	744,1	20,1	2,8%	15,1	2,1%
- gospodarstwa domowe	492,2	516,0	533,3	534,0	18,0	3,5%	15,2	2,9%
- przedsiębiorstwa	185,1	191,3	183,8	192,4	1,1	0,6%	-0,9	-0,5%
- instytucje niekomercyjne	16,5	16,7	16,9	17,6	0,9	5,3%	0,8	5,0%
3/ Depozyty sektora budżetowego	64,9	59,8	66,5	74,2	14,4	24,1%	13,2	21,7%
4/ Zobowiązania z tytułu własnej emisji	52,3	52,7	52,8	52,9	0,3	0,5%		
5/ Zobowiązania podporządkowane	7,4	8,0	7,6	7,0	-1,0	-12,4%		
6/ Pozostałe	102,3	107,0	110,0	117,7	10,7	10,0%		
wg waluty								
- złotowe	919,3	933,6	961,1	990,5	56,9	6,1%	56,9	6,1%
- walutowe	257,5	270,1	262,0	265,5	-4,6	-1,7%	-19,2	-6,7%
wg kraju								
- rezydent	952,8	985,0	1 003,2	1 021,2	36,2	3,7%	29,5	3,0%
- nierezydent	224,1	218,7	219,9	234,8	16,1	7,4%	8,3	3,6%
w tym środki z macierzystej grupy kapitałowej	125,5	111,0	115,5	120,4	9,4	8,5%		
Kapitały	137,7	146,5	150,9	145,4	-1,1	-0,8%		

Wykres 28.

Zmiana (nominalna) źródeł finansowania w I półroczu 2013

Obserwowany w I połowie 2013 r. ograniczony wzrost skali działania sektora bankowego znalazł również odzwierciedlenie w umiarkowanym wzroście zobowiązań, które w ujęciu nominalnym zwiększyły się o 52,3 mld zł, tj. o 4,3% (rok/rok o 6,7%), a po wyeliminowaniu wpływu zmian kursów walut o około 37,7 mld zł, tj. o około 3,1% (rok/rok o 6,7%). Decydujący wpływ na wzrost zobowiązań wywarł przyrost depozytów gospodarstw domowych oraz depozytów sektora budżetowego, a w mniejszym stopniu innych zobowiązań. Przyrost zobowiązań był nieco wyższy niż przyrost sumy bilansowej, co wynikało z nieznacznego obniżenia kapitałów (o 1,1 mld zł; -0,8%), na skutek wypłaty dywidendy z zysków za 2012 r., obniżenia funduszu statutowego w jednym z dużych banków oraz przekształcenia jednego banku zagranicznego w oddział instytucji kredytowej.

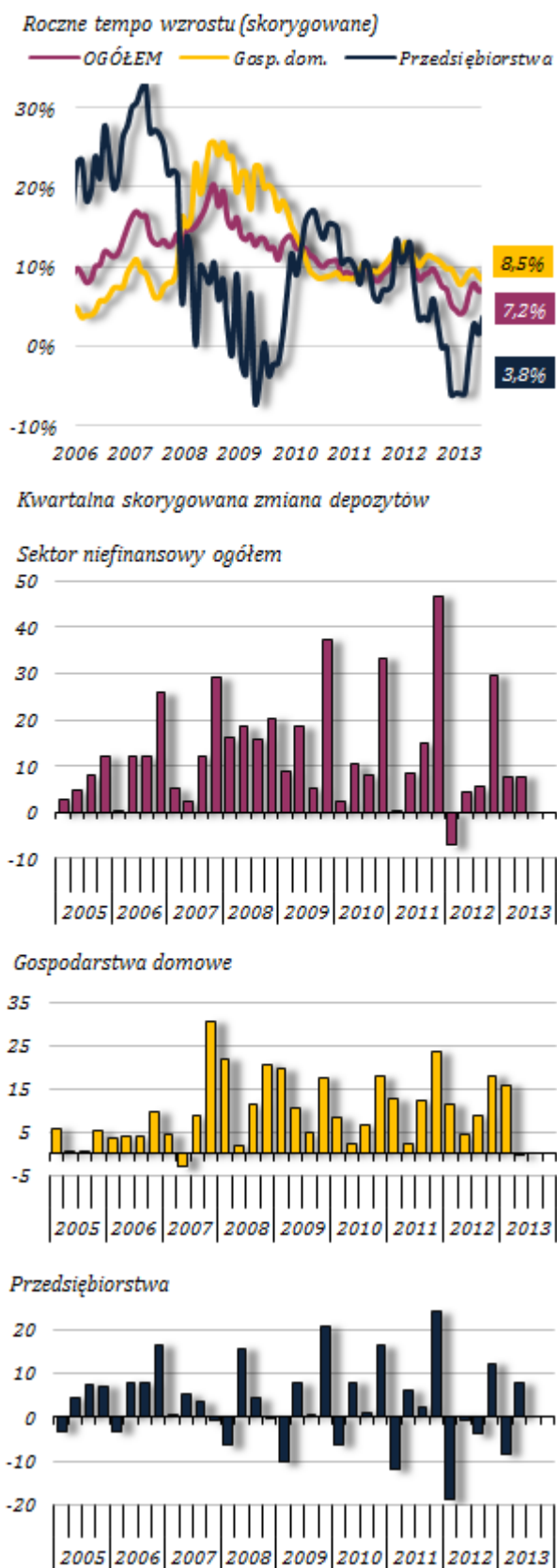
Ograniczony przyrost depozytów sektora niefinansowego

W I połowie br. stan depozytów sektora niefinansowego zwiększył się o 20,1 mld zł, tj. o 2,8% (rok/rok o 6,9%), a po wyeliminowaniu wpływu zmian kursów walut o około 15,1 mld zł, tj. 2,1% (rok/rok o 7,2%). Wynikało to z przyrostu depozytów gospodarstw domowych (nominalnie o 18,0 mld zł, w ujęciu skorygowanym o 15,1 mld zł), podczas gdy stan depozytów przedsiębiorstw praktycznie nie uległ zmianie (nominalnie wzrost o 1,1 mld zł, w ujęciu skorygowanym spadek o 0,9 mld zł). Należy jednak zauważyć, że o ile w I kwartale br. stan depozytów gospodarstw domowych istotnie się zwiększył o tyle w II kwartale znalazł się w stagnacji (w ujęciu skorygowanym obniżył się pierwszy raz od 2007 r.). W przypadku depozytów przedsiębiorstw miało miejsce odwrotne zjawisko, tj. w I kwartale odnotowano cykliczny spadek stanu depozytów, który został zrównoważony w II kwartale.

Uwagę zwraca, że blisko 30% przyrostu depozytów sektora niefinansowego zostało zrealizowane przez sektor banków spółdzielczych.

W nadchodzących okresach istotnym wyzwaniem dla banków będzie środowisko rekordowo niskich stóp procentowych oraz osłabienie tempa wzrostu gospodarczego. W szczególności silne złagodzenie polityki pieniężnej doprowadziło do znacznego spadku oprocentowania depozytów (przeciętne oprocentowanie nowych depozytów gospodarstw domowych zmniejszyło się z 4,2% w grudniu ub.r. do 2,6% w czerwcu br., a przedsiębiorstw z 4,0% do 2,5%), co powoduje zmniejszenie przyrostu depozytów z tytułu odsetek od już złożonych lokat, jak też może zmniejszać skłonność do oszczędzania oraz prowadzić do poszukiwania alternatywnych form inwestycji (m.in. na rynku kapitałowym oraz nieruchomości). Presję na bazę depozytową wywiera też osłabienie gospodarki, które wpływa niekorzystnie na możliwość tworzenia oszczędności przez gospodarstwa domowe i przedsiębiorstwa, choć z drugiej strony ten sam czynnik może skłaniać je do zwiększenia poziomu oszczędności w bankach w celu stworzenia bufora na wypadek pogorszenia ich sytuacji finansowej.

Wykres 29.
Depozyty sektora niefinansowego

Stan depozytów i kredytów sektora finansowego pozostaje relatywnie stabilny

W I połowie br. nie odnotowano istotnej zmiany stanu depozytów i kredytów sektora finansowego (w ujęciu nominalnym ich stan wzrósł o 7,9 mld zł, tj. o 3,1%, a po skorygowaniu o około 1,1 mld zł, tj. o 0,4%).

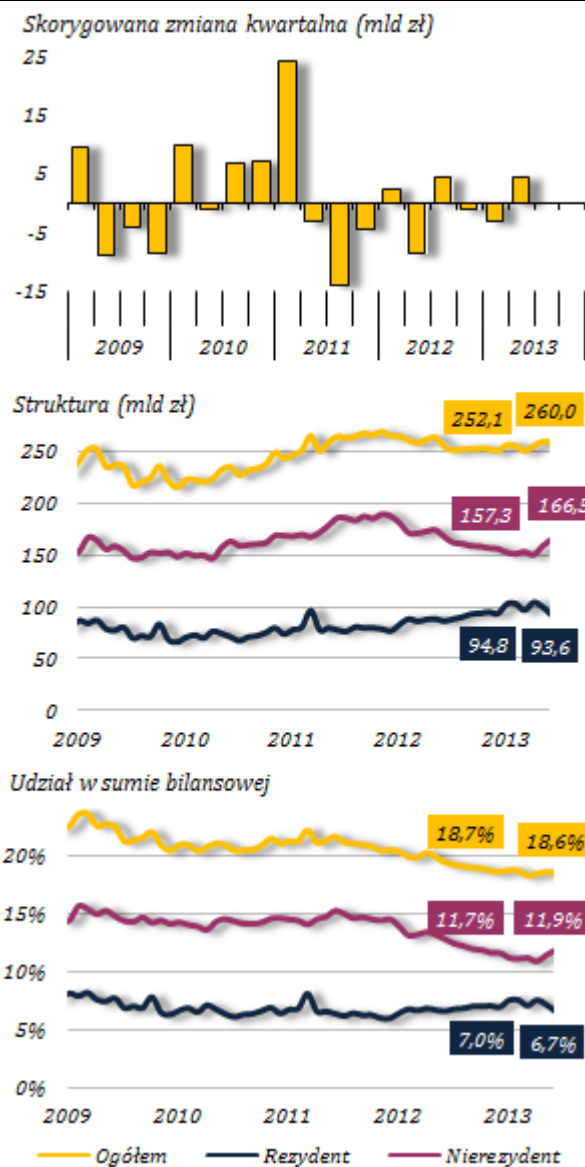
Na poziomie poszczególnych banków występowały jednak istotne różnice, przy czym warto zwrócić uwagę na dalszy duży napływ lokat banków spółdzielczych do banków zrzeszających (uwagę też zwraca silny napływ tych środków do jednego z banków, który jest bardzo aktywnym uczestnikiem rynku finansowego oraz do jednego z oddziałów instytucji kredytowych, który znacznie rozszerzył finansowanie przedsiębiorstw).

Okresowy napływ depozytów sektora budżetowego

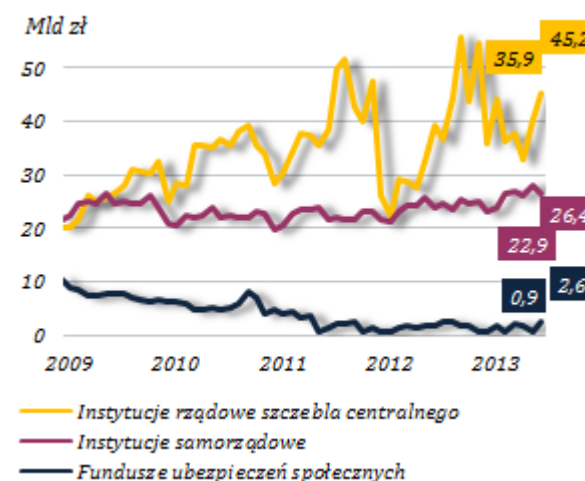
W I połowie br. odnotowano okresowy napływ depozytów sektora budżetowego (wzrost o 14,4 mld zł, 24,1%), co wynikało zarówno ze wzrostu stanu depozytów instytucji sektora rządowego, jak i samorządowego.

Pomimo znacznego wzrostu, rola depozytów sektora budżetowego w finansowaniu działalności banków jest ograniczona, co wynika z ich relatywnie niedużej wartości, jak też bardzo silnej koncentracji.

Wykres 30. Depozyty i kredyty sektora finansowego

Wykres 31. Depozyty sektora budżetowego

Pozostałe zobowiązania bez większych zmian

Stan emisji własnych nie uległ istotnym zmianom (marginalny wzrost o 0,3 mld zł, tj. o 0,5%). Na poziomie poszczególnych banków można jednak zwrócić uwagę na zwiększenie stanu tych środków w kilku bankach (w jednym o blisko 0,8 mld zł), któremu towarzyszyło zmniejszenie stanu tych środków w innych podmiotach. Stopniowy rozwój tego źródła finansowania należy ocenić pozytywnie, w szczególności mając na uwadze średnio- i długoterminowy charakter większości pozyskanych w ten sposób środków (ponad 80% ma okres zapadalności powyżej 1 roku, a blisko 50% powyżej 5 lat). Należy jednak mieć na uwadze, że rola tego źródła finansowania pozostaje niewielka, a ponadto charakteryzuje się ono bardzo silną koncentracją (większość przypada na jeden bank państwowy).

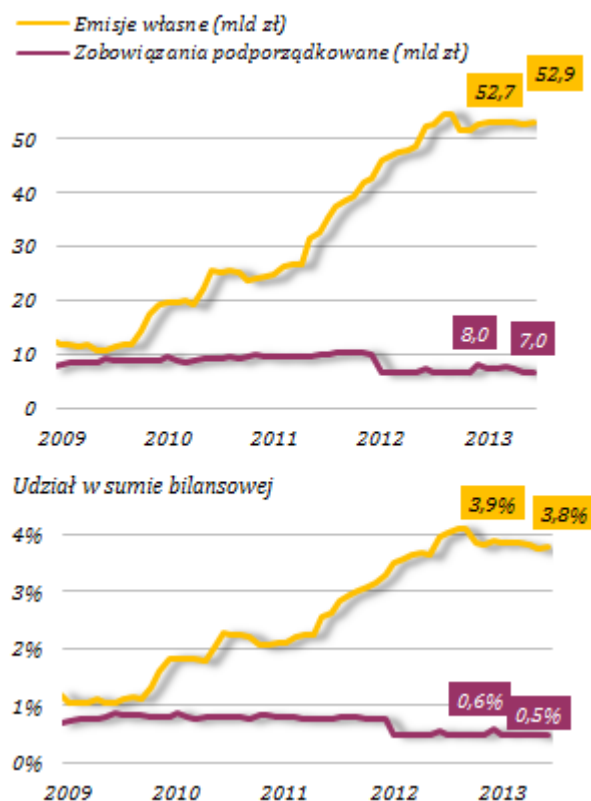
Rola pożyczek podporządkowanych uległa dalszej marginalizacji (spadek o 1,0 mld zł), co wynikało ze spłaty części tych pożyczek.

Nieznaczne obniżenie kapitałów

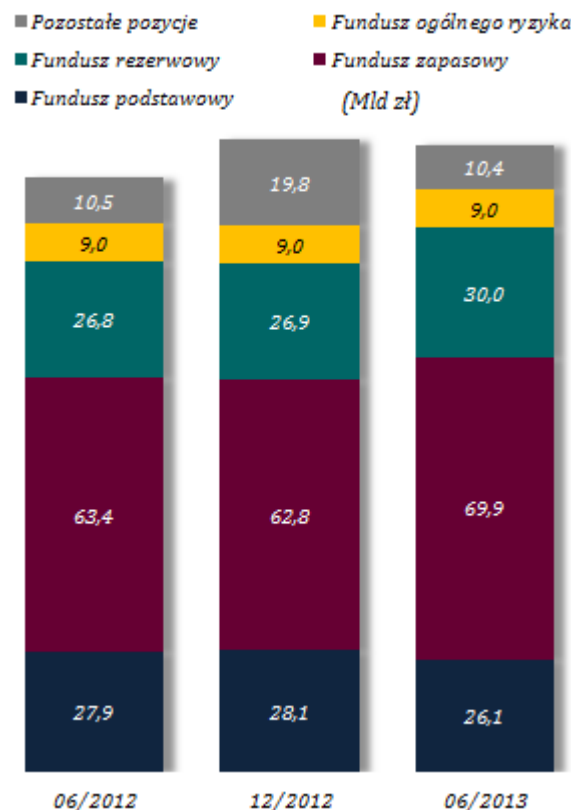
W I połowie br. odnotowano nieznaczne obniżenie kapitałów (z 146,5 mld zł na koniec ub.r. do 145,4 mld zł na koniec czerwca br., tj. o 1,1 mld zł; -0,8%), co wynikało z wypłaty dywidend z tytułu zysków zrealizowanych w 2012 r., obniżenia funduszu statutowego w jednym z dużych banków (zdarzenie jednorazowe) oraz przekształcenia jednego banku zagranicznego w oddział instytucji kredytowej.

W kontekście dywidend wypłaconych z zysków za 2012 r. trzeba stwierdzić, że wszystkie banki komercyjne zastosowały się do rekomendacji KNF (po spełnieniu określonych kryteriów maksymalny poziom dywidendy nie powinien przekroczyć 75% wypracowanego zysku). Wyjątek stanowił jeden bank, który pomimo nie spełnienia jednego z kryteriów wypłacił dywidendę, ale następnie podniósł kapitały w drodze emisji akcji o kwotę równą wypłaconej dywidendzie.

Wykres 32.
Emisje własne i pożyczki podporządkowane

Wykres 33.
Struktura kapitałów

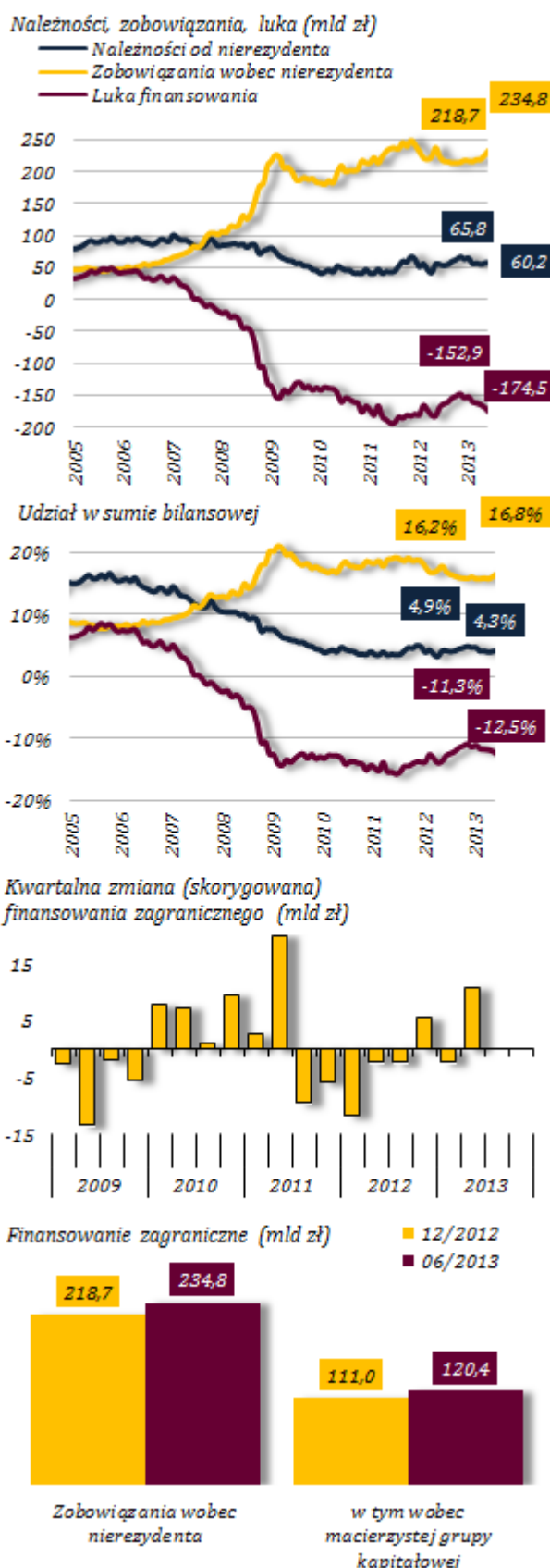
Umiarkowany wzrost finansowania zagranicznego

W I półroczu br. odnotowano wzrost stanu środków nierezydentów (w ujęciu nominalnym o 16,1 mld zł, tj. o 7,4%, a po wyeliminowaniu zmian kursów walut o około 8,3 mld zł, tj. o 3,6%). Wynikał on z najwyższego od dwóch lat napływu tych środków w II kwartale (skorygowany przyrost wyniósł około 10,7 mld zł), podczas gdy w I kwartale odnotowano marginalny spadek stanu tych środków (-2,4 mld zł). Należy jednak zaznaczyć, że część tych środków napłynęła do podmiotów, które dokonują dużych operacji na rynku finansowym, w związku z czym można oczekiwać ich odpływu w kolejnych okresach.

Ponad połowa zobowiązań wobec nierezydenta pochodzi od podmiotów z macierzystej grupy kapitałowej. W I połowie br. odnotowano wzrost stanu tych środków (bez uwzględnienia oddziałów instytucji kredytowych ich stan wzrósł z 111,0 mld zł na koniec ub.r. do 120,4 mld zł na koniec czerwca br., tj. o 9,6 mld zł), co wynikało zarówno z napływu tych środków, jak i z osłabienia złotego.

W kontekście finansowania zagranicznego należy zaznaczyć, że w odróżnieniu od innych krajów regionu, w Polsce nie odnotowano w ostatnich latach odpływu kapitału zagranicznego na skutek tzw. „delewarowania” banków zagranicznych¹⁴. Obserwowane w Polsce zmiany w zakresie finansowania zagranicznego mają inne podłoże i wynikają przede wszystkim z modyfikacji strategii działania niektórych banków. Polegają one na dążeniu do zmniejszenia stopnia uzależnienia od środków z macierzystych grup finansowych oraz na wycofaniu z oferty walutowych kredytów mieszkaniowych. W konsekwencji prowadzi to do stopniowego spadku zapotrzebowania na środki zagraniczne. Istotnym źródłem wahań w poziomie finansowania zagranicznego jest też zmienność kursów walut (około 70% środków nierezydenta stanowią waluty obce) oraz zmienność skali operacji na rynku finansowym dokonywanych przez niektóre podmioty, które finansowane są w oparciu o zasoby instytucji macierzystych.

Wykres 34.
Finansowanie zagraniczne

¹⁴ Szerzej zob. „Raport o sytuacji banków w 2012 r.”, UKNF.

W kontekście finansowania zagranicznego należy też zwrócić uwagę na obserwowane w I połowie br. obniżenie stanu należności polskich banków od nierezydentów (o 5,6 mld zł). W połączeniu ze wzrostem zobowiązań wobec nierezydentów, spowodowało to pewne zwiększenie ujemnej luki finansowania zagranicznego (z -152,9 mld zł na koniec ub.r. do -174,5 mld zł na koniec czerwca br.) i jej udziału w sumie bilansowej (z -11,3% do -12,5%).

6. STRUKTURA WALUTOWA I TERMINÓW PŁATNOŚCI BILANSU

W strukturze bilansu obserwowane są zjawiska, które generują szereg rodzajów ryzyka i mogą stanowić źródło potencjalnego zagrożenia. W szczególności, za niekorzystne należy uznać wysoki udział aktywów walutowych oraz nadmierne oparcie akcji kredytowej o krótkoterminowe depozyty. Część z tych zjawisk wynika z funkcji jakie banki pełnią w gospodarce, ale większość jest pochodną nadmiernie ekspansywnych strategii biznesowych, jakie były realizowane przez niektóre banki we wcześniejszych okresach.

Tabela 15. Struktura walutowa bilansu

	Wartość (mld zł)				Zmiana do 12/12	
	06/12	12/12	03/13	06/13	mld zł	%
Aktywa						
- złotowe	970,9	1 016,7	1 044,3	1 063,5	46,8	4,6%
- walutowe	343,6	333,5	329,7	337,9	4,4	1,3%
Pasywa						
- złotowe	1 057,0	1 080,1	1 112,0	1 135,9	55,8	5,2%
- walutowe	257,5	270,1	262,0	265,5	-4,6	-1,7%
Niedopasowanie walutowe						
- w mld zł	-86,1	-63,4	-67,7	-72,4		
- % sumy bilansowej	-6,5%	-4,7%	-4,9%	-5,2%		

Zmniejszenie udziału aktywów i pasywów walutowych, ale nieznaczny wzrost skali niedopasowania walutowego

Pomimo obserwowanego w I półroczu br. osłabienia złotego, stan aktywów walutowych wzrósł w niewielkim stopniu (o 4,4 mld zł, tj. o 1,3%), a stan pasywów walutowych obniżył się (o 4,6 mld zł, tj. o 1,7%). Wynikało to głównie ze zmiany struktury walutowej lokat instytucji sektora rządowego oraz zmian zachodzących w bankach, które dokonały fuzji na przełomie 2012 i 2013 r. W rezultacie nastąpiło zmniejszenie udziału w bilansie zarówno aktywów walutowych (z 24,7% na koniec ub.r. do 24,1% na koniec czerwca br.), jak i pasywów walutowych (z 20,0% do 18,9%). Pomimo to, ujemna luka walutowa uległa powiększeniu (z -63,4 mld zł do -72,4 mld zł), zwiększył się też jej udział w sumie bilansowej (z -4,7% do -5,2%).

Udział aktywów i pasywów walutowych oraz ujemnej luki walutowej wykazuje duże różnice na poziomie poszczególnych banków. Najwyższy udział aktywów walutowych (30-60%) oraz najwyższe ujemne luki walutowe (dochodzące do -30%) występują w bankach, które w minionych okresach silnie rozwinęły portfel walutowych kredytów mieszkaniowych, nie mając zapewnionych odpowiednich źródeł finansowania. Trzeba jednak zaznaczyć, że pozytywne zmiany w polityce kredytowej tych banków (wycofanie z oferty walutowych kredytów mieszkaniowych) powodują stopniową poprawę struktury ich bilansów.

Wykres 35.

Aktywa i pasywa walutowe

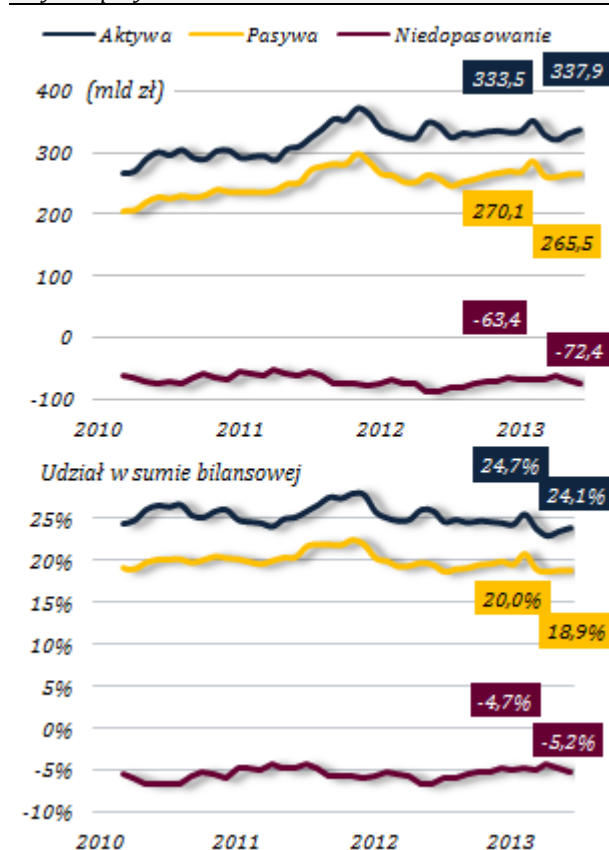

Tabela 16. Struktura terminowa bilansu¹⁵

	Wartość (mld zł)				Zmiana do 12/12	
	06/12	12/12	03/13	06/13	mld zł	%
Aktywa	1 347,3	1 380,1	1 404,1	1 432,8	52,7	3,8%
do roku	415,1	397,4	434,9	452,5	55,1	13,9%
1-2 lata	105,5	108,9	115,2	118,7	9,8	9,0%
2-5 lat	220,8	221,9	234,6	250,5	28,6	12,9%
powyżej 5 lat	447,3	448,6	446,2	449,2	0,6	0,1%
bez terminu	158,6	203,3	173,3	161,9	-41,5	-20,4%
Pasywa	1 308,3	1 343,7	1 366,9	1 394,3	50,6	3,8%
do roku	969,0	978,7	998,8	1 023,8	45,1	4,6%
1-2 lata	42,1	55,1	52,1	52,6	-2,5	-4,6%
2-5 lat	60,3	57,6	64,0	70,8	13,2	22,9%
powyżej 5 lat	75,2	80,5	76,6	75,1	-5,3	-6,6%
bez terminu	161,7	171,8	175,4	172,0	0,2	0,1%

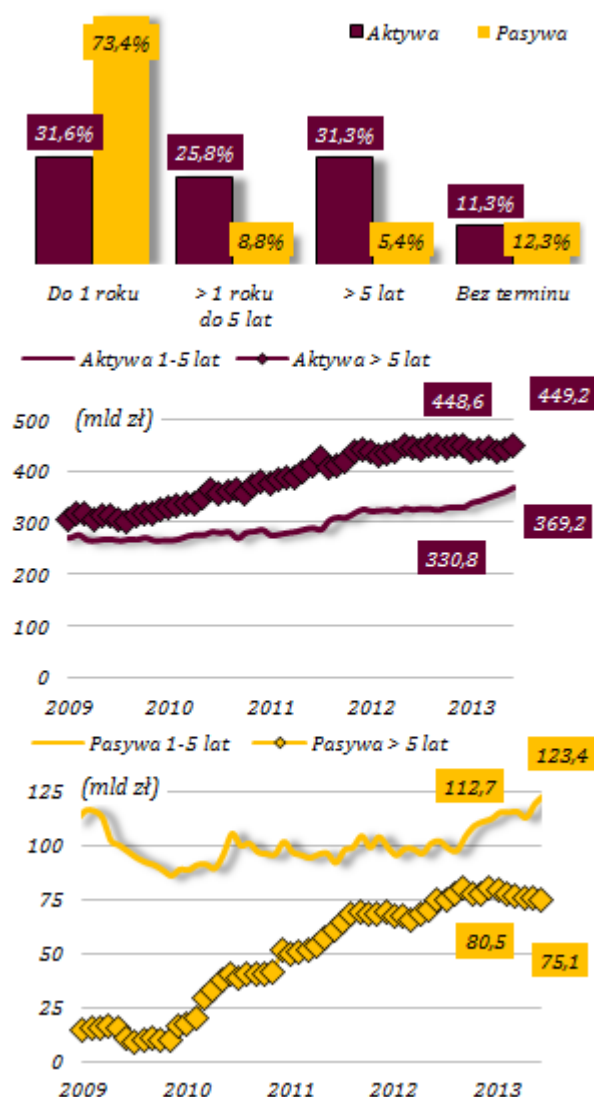
Finansowanie długoterminowe bez większych zmian

W I półroczu br. nie odnotowano znaczących zmian w strukturze terminów płatności bilansu sektora bankowego. W szczególności poziom finansowania długoterminowego pozostał stabilny - zobowiązania wymagalne powyżej 1 roku wprawdzie wzrosły (z 193,2 mld zł na koniec ub.r. do 198,5 mld zł na koniec czerwca br.), ale ich udział w sumie bilansowej obniżył się (z 14,4% do 14,2%). Ponadto obserwowany wzrost wynikał głównie z osłabienia złotego, choć kilku bankom udało się pozyskać nowe środki finansowania długoterminowego.

Duże dysproporcje pod względem terminów zapadalności aktywów i wymagalności pasywów wskazują na oparcie długoterminowej akcji kredytowej na krótkoterminowych depozytach, co powoduje wzrost ryzyka płynności. Dlatego konieczne jest, aby banki kontynuowały działania zmierzające do pozyskania długoterminowych, stabilnych źródeł finansowania.

Wykres 36.

Struktura terminów płatności bilansu

¹⁵ Uwaga: System sprawozdawczy FINREP w zakresie struktury terminów płatności opiera się na danych w wartościach nominalnych oraz zawiera pozycję „bez określonego terminu”, co powoduje występowanie pewnych zniekształceń i niezgodności (m.in. pomiędzy sumą aktywów i pasywów). Ograniczenia te nie wpływają jednak na istotę prezentowanych zjawisk i wysnuwanych wniosków.

7. JAKOŚĆ PORTFELA KREDYTOWEGO

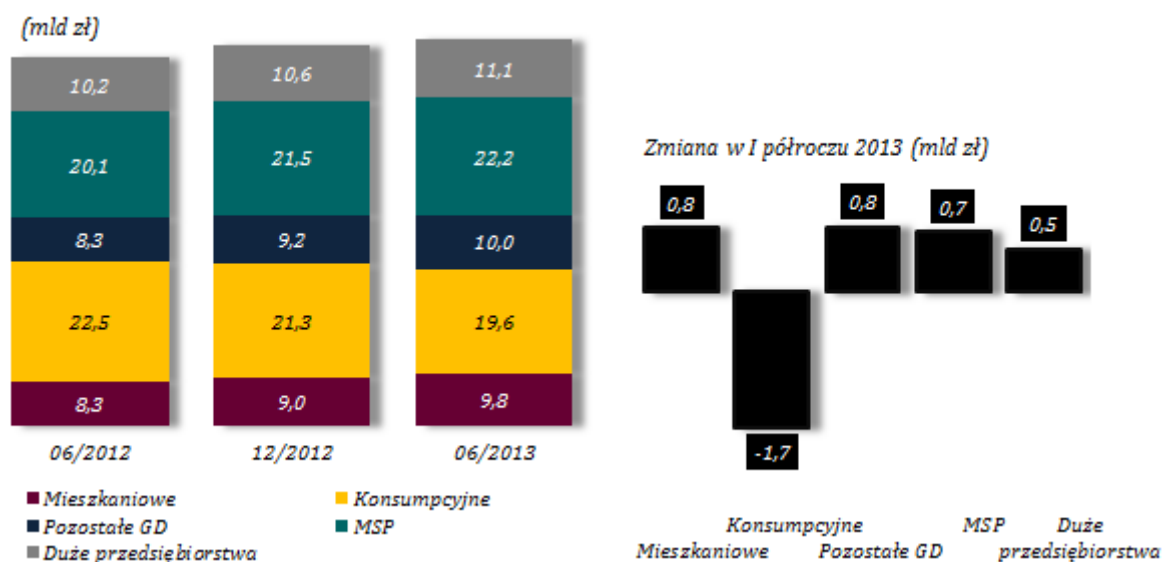
Jakość portfela kredytowego pozostaje stabilna, ale w niektórych obszarach pogorszenie

Tabela 17. Jakość portfela kredytowego

	Kredyty zagrożone (mld zł)				Zmiana do 12/12		Udział (%)			
	06/12	12/12	03/13	06/13	mld zł	%	06/12	12/12	03/13	06/13
Kredyty zagrożone	69,9	72,2	73,3	73,4	1,2	1,7%	7,5%	7,7%	7,7%	7,6%
Sektor finansowy	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	104,8%	0,4%	0,3%	0,3%	0,6%
Sektor niefinansowy	69,4	71,7	72,8	72,9	1,1	1,6%	8,6%	8,9%	8,9%	8,7%
Sektor budżetowy	0,4	0,4	0,4	0,3	0,0	-10,0%	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%
Gospodarstwa domowe	39,1	39,6	40,2	39,4	-0,1	-0,3%	7,3%	7,4%	7,5%	7,2%
Konsumpcyjne	22,5	21,3	21,1	19,6	-1,7	-7,8%	17,8%	17,2%	17,3%	16,1%
Mieszkaniowe	8,3	9,0	9,5	9,8	0,8	8,5%	2,6%	2,8%	2,9%	2,9%
Pozostałe	8,3	9,2	9,6	10,0	0,8	8,5%	9,6%	10,5%	10,7%	10,9%
Przedsiębiorstwa	30,2	32,1	32,5	33,3	1,2	3,9%	11,1%	11,8%	11,9%	11,8%
MSP	20,1	21,5	21,7	22,2	0,7	3,4%	12,3%	13,1%	13,3%	13,4%
Duże przedsiębiorstwa	10,2	10,6	10,8	11,1	0,5	4,8%	9,4%	9,8%	9,8%	9,6%
Kredyty opóźnione w spłacie										
Konsumpcyjne										
do 30 dni	8,0	9,4	7,4	7,9	-1,5	-15,5%	6,2%	7,5%	5,9%	6,2%
> 30 dni	25,1	23,7	23,6	22,7	-1,1	-4,4%	19,5%	18,9%	19,0%	17,7%
Mieszkaniowe										
do 30 dni	11,2	13,3	10,4	11,5	-1,8	-13,8%	3,5%	4,1%	3,2%	3,4%
> 30 dni	10,4	10,7	11,1	11,5	0,8	7,6%	3,2%	3,3%	3,4%	3,5%

Wykres 37.

Kredyty zagrożone sektora niefinansowego

Pomimo silnego osłabienia tempa wzrostu gospodarki, jakość portfela kredytowego pozostawała w I połowie br. względnie stabilna, co przejawiało się w ograniczonym przyroście kredytów zagrożonych (1,2 mld zł, tj. 1,7%; rok/rok o 3,5 mld zł, tj. o 5,1%) oraz nieznacznym obniżeniem ich udziału w portfelu (z 7,7% na koniec ub.r. do 7,5% na koniec czerwca br.). Należy to łączyć, m.in. z silną redukcją stóp procentowych, która działa stabilizująco na sytuację finansową kredytobiorców. Duży wpływ wywarła też zmiana klasyfikacji należności wobec jednej z dużych spółek budowlanych. Pomimo generalnie korzystnego obrazu, w niektórych obszarach doszło do nieznacznego pogorszenia jakości kredytów.

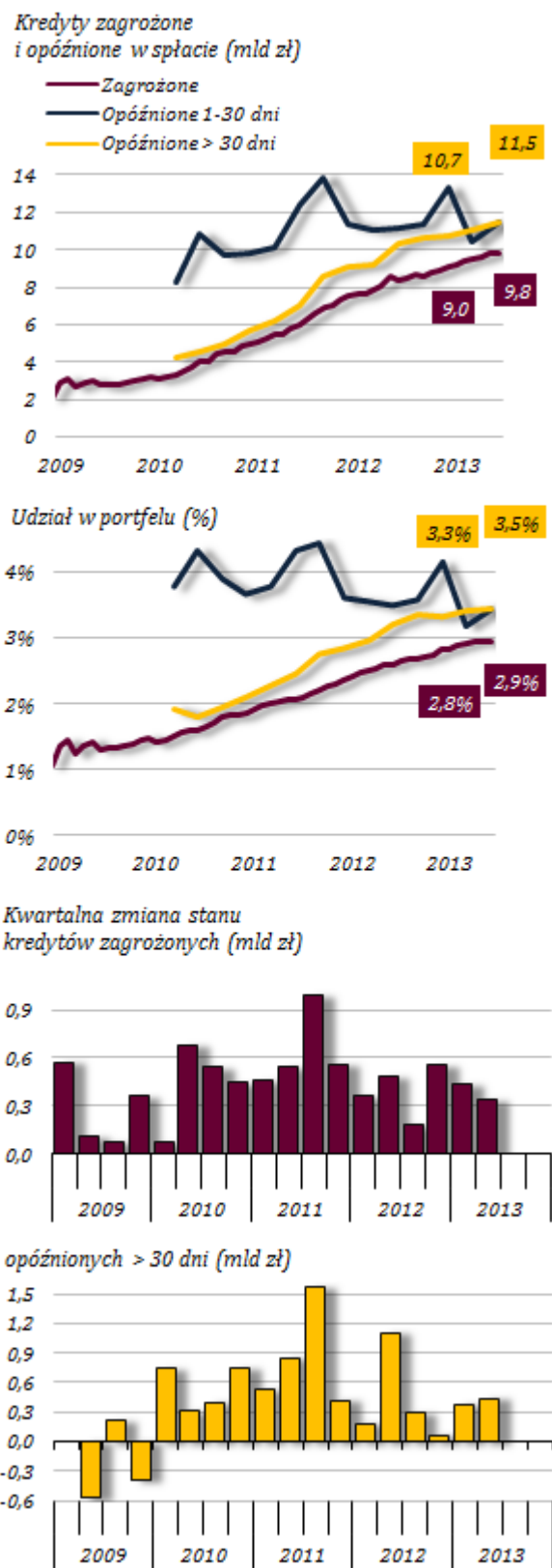
Pogorszenie jakości kredytów mieszkaniowych, ale oznaki stabilizacji

W I połowie br. nastąpiło dalsze pogorszenie jakości kredytów mieszkaniowych, co przejawiało się we wzroście stanu kredytów zagrożonych o 0,8 mld zł, tj. o 8,5% (rok/rok o 1,5 mld zł; 18,0%) oraz zwiększeniu ich udziału w portfelu do 2,9% (z 2,8% na koniec ub.r.). Pogorszeniu uległa też spłacalność kredytów, co przejawiało się w zwiększeniu stanu kredytów opóźnionych w spłacie powyżej 30 dni o 0,8 mld zł, tj. o 7,6% (rok/rok o 1,2 mld zł; 11,4%) oraz ich udziału w portfelu do 3,5% (z 3,3%). Pomimo tych obserwacji, wydaje się, że jakość kredytów mieszkaniowych ulega stabilizacji, o czym świadczy relatywnie stabilne saldo kwartalnego przyrostu kredytów zagrożonych oraz opóźnionych w spłacie powyżej 30 dni.

O ile jakość kredytów mieszkaniowych (mierzona udziałem kredytów zagrożonych i opóźnionych w spłacie) pozostaje wysoka na tle innych rodzajów kredytów to, jak wskazywano we wcześniejszych raportach, trzeba mieć na uwadze, m.in.:

- dominującą rolę kredytów mieszkaniowych w bilansie sektora bankowego (na koniec czerwca br. stanowiły one 41,4% kredytów dla sektora niefinansowego oraz 23,5% sumy bilansowej sektora bankowego, przy czym w niektórych bankach koncentracja produktowa była znacznie wyższa);
- krótką historię większości kredytów (kredyty z lat 2007-2013 stanowią ponad 80% ogólnej wartości kredytów mieszkaniowych);
- wysokie LTV znacznej części portfela kredytowego (ponad 500 tys. kredytów o LTV > 80%, w tym około 250 tys. kredytów o LTV > 100%), co wzbudza obawy m.in. o sytuację finansową banków w przypadku pogorszenia spłacalności tych kredytów (kwestia niskiej skali odzysku) oraz o sytuację finansową gospodarstw domowych, które zostałyby objęte procesami windykacyjnymi (część z nich pomimo sprzedaży nieruchomości pozostałaby z bardzo wysokimi zobowiązaniami do spłaty);
- wysoki udział kredytów walutowych generujących cały szereg różnych rodzajów ryzyka po stronie klientów, banków i gospodarki, w szczególności wynikający z braku zabezpieczenia gospodarstw domowych przed ryzykiem walutowym;

Wykres 38.
Jakość kredytów mieszkaniowych

- ograniczoną płynność na rynku nieruchomości, co wzbudza obawy o skuteczność realizacji zabezpieczeń przez banki oraz wpływu tego procesu na sytuację na rynku nieruchomości (na koniec 2012 r. w portfelach banków było ponad 50 tys. kredytów mieszkaniowych oraz innych kredytów zabezpieczonych na nieruchomości mieszkalnej, które miały opóźnienie w spłacie powyżej 30 dni);
- ryzyko związane z kredytami udzielonymi w ramach programu „Rodzina na swoim” wynikające ze skokowego wzrostu rat spłaty po 8 latach dopłat, co dla gospodarstw domowych o niskich dochodach będzie wyraźnie odczuwalne;
- wysokie wskaźniki DTI części portfela kredytowego;
- niezadowalające bazy danych o rynku nieruchomości oraz sytuacji finansowej kredytobiorców;
- brak odpowiednich źródeł finansowania akcji kredytowej.

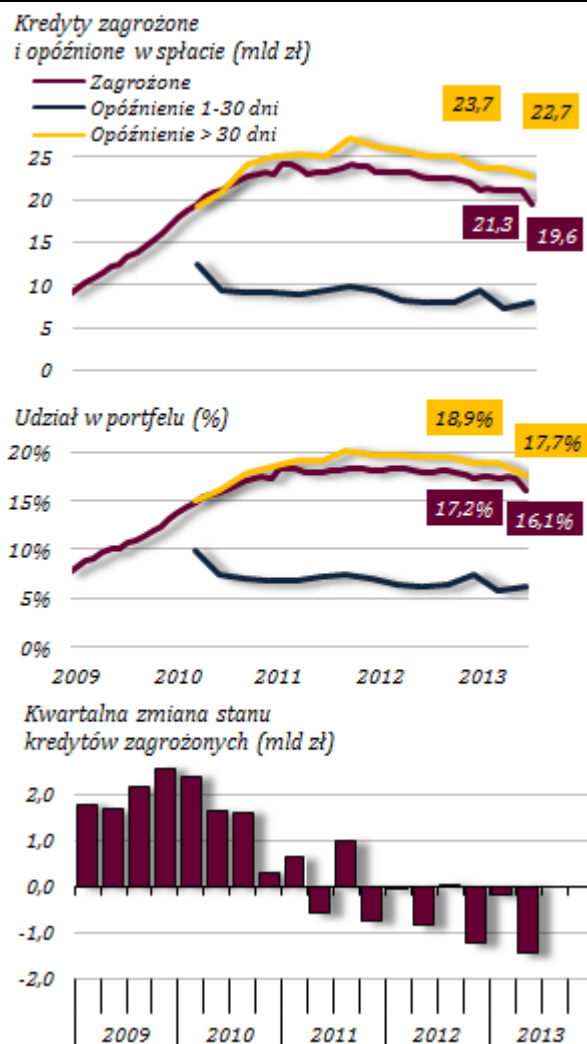
Mając na uwadze niekorzystne zjawiska obserwowane w portfelu kredytów mieszkaniowych, jak też krajowe i międzynarodowe doświadczenia ostatnich lat, w czerwcu br. KNF dokonała nowelizacji Rekomendacji S. Przyjęte rozwiązania, wraz z innymi działaniami UKNF, powinny doprowadzić do korekty dotychczasowego modelu rozwoju kredytów mieszkaniowych oraz zwiększyć bezpieczeństwo banków i ich klientów (kredytobiorców i deponentów), a pośrednio sprzyjać długookresowemu rozwojowi rynku nieruchomości. W tym kontekście, za właściwe należy uznać dokonane w ostatnich okresach zmiany w polityce kredytowej części banków, jak też działania zmierzające do zwiększenia stabilności ich źródeł finansowania.

Poprawa jakości kredytów konsumpcyjnych dzięki sprzedaży części portfela „złych” kredytów

W I połowie br. odnotowano wyraźną poprawę jakości kredytów konsumpcyjnych, przejawiającą się w znaczącym zmniejszeniu stanu kredytów zagrożonych (-1,7 mld zł, -7,8%; rok/rok -2,9 mld zł; -12,7%) i opóźnionych w spłacie powyżej 30 dni (-1,1 mld zł, -4,4%; rok/rok -2,4 mld zł; -9,5%) oraz obniżeniu ich udziału w portfelu (do odpowiednio 16,1% i 17,7%).

Poprawa jakości wynikała głównie z kilku transakcji sprzedaży części portfela „złych” kredytów, jakie zostały przeprowadzone w II kwartale. Dodatkowo poprawie jakości kredytów konsumpcyjnych sprzyja proces samoregulacji banków, do jakiego doszło w minionych latach oraz działania regulacyjne i nadzorcze, które wzmocniły proces zarządzania ryzykiem na poziomie sektora i poszczególnych banków. Trzeba jednak dodać, że pomiędzy bankami występują istotne różnice w zakresie jakości portfela (z jednej strony występuje grupa banków w znacznym stopniu koncentrujących się na segmencie consumer finance, w których udział kredytów zagrożonych wynosi 20-30%, a z drugiej banki uniwersalne o dużym portfelu tych kredytów, gdzie udział ten na ogół nie przekracza 10%).

Wykres 39.
Jakość kredytów konsumpcyjnych

Pogorszenie jakości pozostałych kredytów gospodarstw domowych

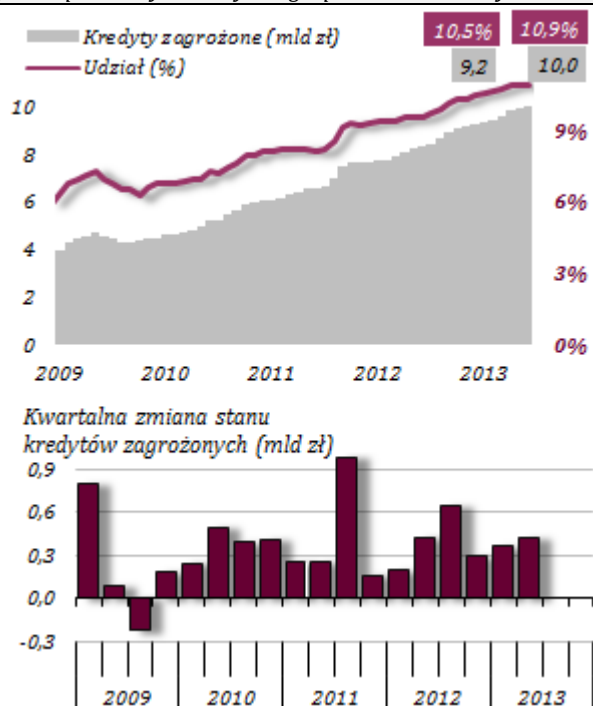
W I połowie br. odnotowano dalsze pogorszenie jakości pozostałych kredytów dla gospodarstw domowych, przejawiające się wzrostem kredytów zagrożonych (o 0,8 mld zł, 8,5%; rok/rok 1,7 mld zł, 20,8%) oraz zwiększeniem ich udziału w portfelu (z 10,5% na koniec ub.r. do 10,9% na koniec czerwca br.). Wynikało to przede wszystkim z pogorszenia jakości kredytów udzielonych na bieżącą działalność drobnych przedsiębiorstw (przyrost kredytów zagrożonych o 0,4 mld zł), a w mniejszym stopniu pozostałych kredytów. Przyczyn tych zjawisk należy upatrywać w utrzymującym się spowolnieniu gospodarki, które przekłada się na pogorszenie sytuacji finansowej części z tych podmiotów.

Oslabienie jakości kredytów dla przedsiębiorstw

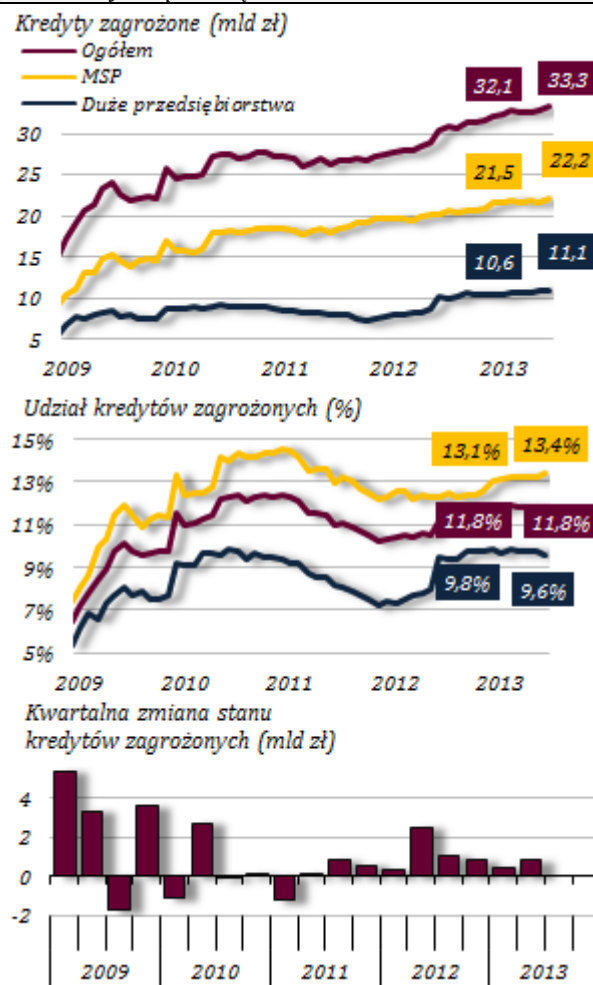
W I połowie br. doszło do dalszego przyrostu kredytów zagrożonych sektora przedsiębiorstw (o 1,2 mld zł, tj. o 3,9%; rok/rok o 3,1 mld zł; 10,2%), ale dzięki obserwowanemu w II kwartale zwiększeniu skali akcji kredytowej udział kredytów zagrożonych w portfelu ogółem nie uległ zmianie (11,8%). Biorąc pod uwagę typ przedsiębiorstw należy odnotować pogorszenie jakości kredytów dla MSP (przyrost kredytów zagrożonych o 0,7 mld zł, wzrost udziału kredytów zagrożonych do 13,4%). W przypadku dużych przedsiębiorstw, pomimo przyrostu kredytów zagrożonych odnotowano pewną poprawę jakości portfela, wynikającą z wyższej dynamiki całego portfela kredytów (przyrost kredytów zagrożonych o 0,5 mld zł, obniżenie udziału kredytów zagrożonych do 9,6%). Miało to jednak silny związek ze zmianą klasyfikacji należności dokonaną wobec jednej z dużych spółek budowlanych w kilku bankach.

Przyczyn przyrostu kredytów zagrożonych należy upatrywać w silnym osłabieniu gospodarki, które przełożyło się na pogorszenie sytuacji finansowej niektórych przedsiębiorstw. Ponadto, jeden z dużych banków w trakcie przeglądu portfela,

Wykres 40.
Jakość pozostałych kredytów gospodarstw domowych

Wykres 41.
Jakość kredytów przedsiębiorstw

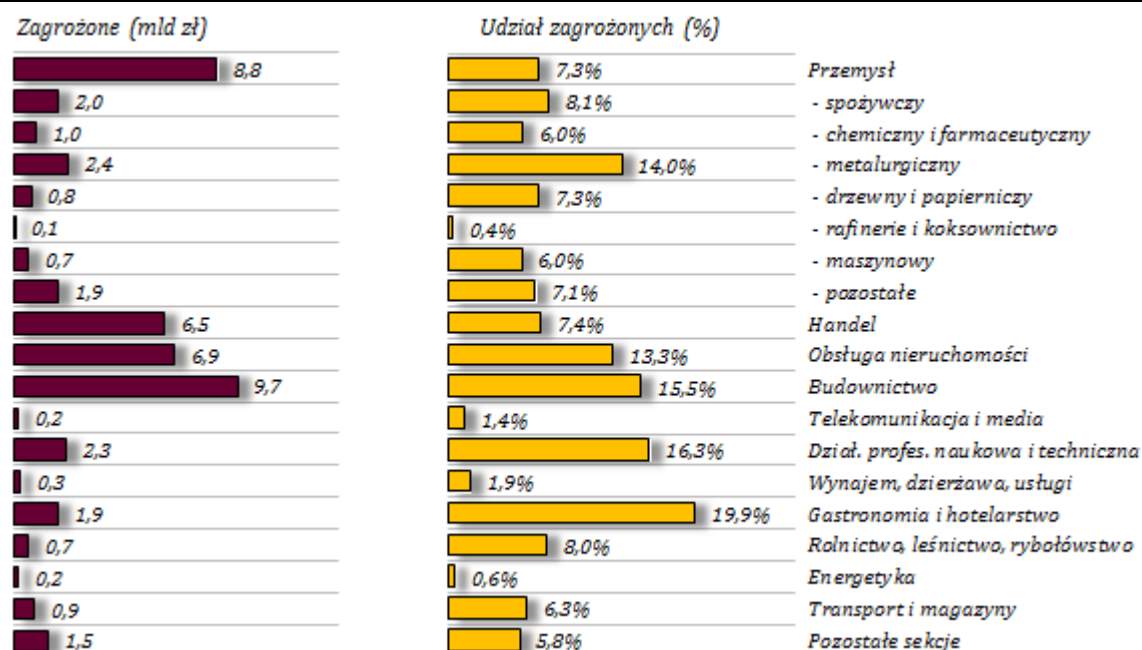
dokonał zmiany klasyfikacji niektórych ekspozycji kredytowych, co miało istotny wpływ na przyrost tych należności w skali całego sektora.

Tabela 18. Jakość dużych zaangażowań wobec sektora przedsiębiorstw według branż

	Zaangażowanie całkowite ¹⁶ (mld zł)			w tym zagrożone (mld zł)			Zmiana do 12/12	
	06/12	12/12	06/13	06/12	12/12	06/13	mld zł	%
Ogółem	438,5	446,4	462,0	34,4	38,8	39,9	1,1	2,9%
Przemysł	116,7	115,9	120,3	8,2	8,6	8,8	0,2	2,2%
- spożywczy	22,7	23,4	24,2	1,8	1,9	2,0	0,0	1,1%
- chemiczny i farmaceutyczny	15,7	16,5	17,1	0,9	1,0	1,0	0,0	1,6%
- metalurgiczny	16,4	16,4	16,8	2,0	2,2	2,4	0,1	6,0%
- drzewny i papierniczy	10,9	10,6	10,6	1,0	1,0	0,8	-0,2	-19,2%
- rafinerie i koksownictwo	13,6	12,2	13,1	0,0	0,1	0,1	0,0	12,7%
- maszynowy	11,5	11,3	11,2	0,8	0,7	0,7	0,0	0,3%
- pozostałe	25,9	25,5	27,4	1,7	1,7	1,9	0,2	11,4%
Handel	84,9	85,9	87,4	5,4	6,0	6,5	0,5	8,0%
Obsługa nieruchomości	50,9	52,2	52,3	5,7	6,4	6,9	0,5	7,6%
Budownictwo	65,1	62,2	62,1	7,8	10,2	9,7	-0,5	-5,1%
Telekomunikacja i media	12,9	12,5	17,6	0,2	0,2	0,2	0,1	35,8%
Dział. profes. naukowa i techniczna	16,5	14,7	14,2	2,4	2,3	2,3	0,0	2,2%
Wynajem, dzierżawa, usługi	13,5	14,3	14,1	0,3	0,2	0,3	0,0	17,6%
Gastronomia i hotelarstwo	9,4	9,4	9,7	1,7	1,8	1,9	0,1	5,6%
Rolnictwo, leśnictwo, rybołówstwo	7,6	8,3	8,4	0,6	0,6	0,7	0,1	13,4%
Energetyka	28,4	35,1	35,3	0,1	0,2	0,2	0,1	38,0%
Transport i magazyny	13,3	13,4	14,5	1,0	1,0	0,9	0,0	-3,5%
Pozostałe sekcje	19,3	22,6	25,9	1,2	1,4	1,5	0,1	9,3%

Wykres 42.

Jakość dużych zaangażowań wobec sektora przedsiębiorstw

W ujęciu branżowym, decydujący wpływ na przyrost należności zagrożonych od sektora przedsiębiorstw miało pogorszenie należności w handlu oraz obsłudze nieruchomości (wzrost należności zagrożonych po 0,5 mld zł), a w dalszej kolejności w sekcjach przemysł, telekomunikacja i media, gastronomia i hotelarstwo,

¹⁶ Bilansowe oraz pozabilansowe.

rolnictwo, leśnictwo i rybołówstwo oraz energetyka (w granicach 0,1-0,2 mld zł). Z drugiej strony, mimo nadal trudnej sytuacji w branży budowlanej, odnotowano zmniejszenie stanu należności zagrożonych tej grupy przedsiębiorstw (o 0,5 mld zł). Jak już wcześniej wskazano, wynikało to jednak ze zmiany klasyfikacji ekspozycji wobec jednej z dużych spółek budowlanych, jaka nastąpiła w kilku bankach. Gdyby nie ta zmiana to również poziom należności zagrożonych wobec tej branży uległby zwiększeniu (o 0,4 mld zł).

Tabela 19. Pokrycie odpisami należności ze stwierdzona utratą wartości/zagrożonych

	Poziom odpisów (mld zł)			Zmiana w 2013		Stopień pokrycia kredytów zagrożonych odpisami (%)		
	06/12	12/12	06/13	mld zł	%	06/12	12/12	06/13
Sektor niefinansowy ogółem	38,0	39,1	39,6	0,5	1,3%	54,7%	54,5%	54,3%
Gospodarstwa domowe	26,0	25,8	25,3	-0,5	-2,1%	66,6%	65,4%	64,1%
Mieszkaniowe	3,9	4,3	4,8	0,5	11,4%	47,4%	47,9%	49,2%
Konsumpcyjne	17,4	16,4	14,9	-1,4	-8,8%	77,5%	76,9%	76,1%
Pozostałe	4,6	5,1	5,5	0,4	7,7%	56,0%	55,8%	55,4%
Przedsiębiorstwa	12,0	13,2	14,3	1,0	7,9%	39,6%	41,2%	42,8%
MSP	7,3	8,0	8,4	0,5	5,7%	36,4%	37,1%	37,9%
Duże przedsiębiorstwa	4,7	5,2	5,8	0,6	11,2%	45,9%	49,6%	52,6%

Stabilny poziom pokrycia odpisami kredytów zagrożonych

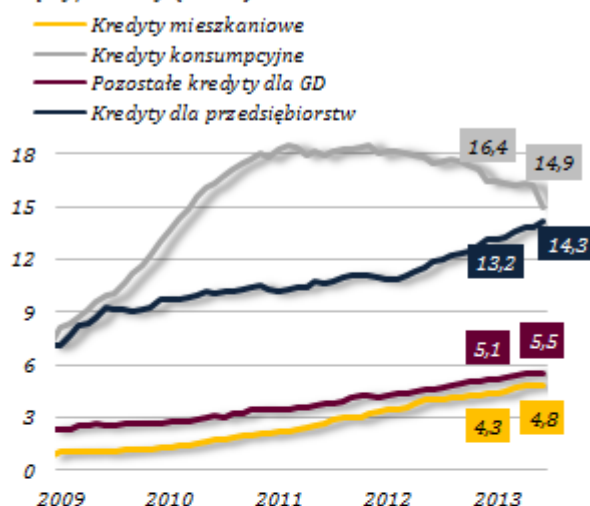
W I połowie odnotowano relatywnie niski wzrost stanu odpisów na należności zagrożone sektora niefinansowego (o 0,5 mld zł; 1,3%), co wynikało ze wskazanych wcześniej transakcji sprzedaży części portfela kredytów konsumpcyjnych prowadzących do obniżenia stanu odpisów na te kredyty. W przypadku pozostałych należności, odnotowano wzrost stanu odpisów.

Stopień pokrycia odpisami należności zagrożonych pozostaje względnie stabilny, przy czym w I połowie br. odnotowano wzrost stopnia pokrycia odpisami kredytów mieszkaniowych (do 49,2%) oraz kredytów dla przedsiębiorstw (do 42,8%), któremu z drugiej strony towarzyszyło nieznaczne obniżenie stopnia pokrycia odpisami zagrożonych kredytów konsumpcyjnych (do 76,1%) oraz pozostałych kredytów dla gospodarstw domowych (do 55,4%).

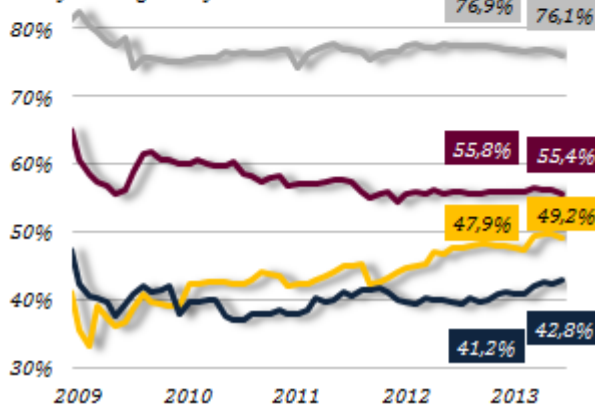
Wykres 43.

Odpisy na kredyty sektora niefinansowego

Odpisy/rezerwy (mld zł)

Stopień pokrycia odpisami kredytów zagrożonych

Jakość kredytów zdeterminowana przez rozwój sytuacji gospodarczej

Z punktu widzenia jakości portfela kredytowego w przyszłych okresach kluczowe znaczenie będzie miał rozwój sytuacji makroekonomicznej. Należy się liczyć z tym, że utrzymujące się osłabienie aktywności gospodarczej, będzie miało niekorzystny wpływ na sytuację finansową części kredytobiorców, co będzie wywierało negatywną presję na jakość portfela kredytowego i wyniki banków. Z drugiej strony, silne złagodzenie polityki pieniężnej przez RPP w znaczący sposób ogranicza koszty obsługi kredytów i działa stabilizująco lub prowadzi do poprawy sytuacji finansowej części kredytobiorców.

SYTUACJA NAJWIĘKSZYCH BANKÓW I ICH INWESTORÓW STRATEGICZNYCH

Ze względu na ograniczenia prawne, UKNF nie może publikować danych sprawozdawczych będących w posiadaniu Urzędu dotyczących poszczególnych banków. W związku z tym, aneks oparto na danych skonsolidowanych dostępnych w serwisie informacyjnym Bloomberg.

Podmioty o sumie bilansowej powyżej 10 mld zł i ich inwestorzy dominujący/strategiczni (stan na 30/06/2013)

	Inwestor dominujący/strategiczny
1 Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski	Skarb Państwa
2 Bank Pekao	UniCredit
3 BRE Bank	Commerzbank
4 Bank Zachodni WBK	Banco Santander
5 Bank Gospodarstwa Krajowego	Skarb Państwa
6 ING Bank Śląski	ING Bank
7 Getin Noble Bank	Leszek Czarnecki
8 Bank Millennium	Banco Comercial Portugues
9 Raiffeisen Bank Polska	Raiffeisen Bank International
10 Bank Handlowy w Warszawie	Citigroup
11 Bank Gospodarki Żywnościowej	Rabobank
12 Bank BPH	General Electric
13 Nordea Bank Polska	Nordea Bank
14 Deutsche Bank PBC	Deutsche Bank
15 Alior Bank	Carlo Tassara
16 Bank Polskiej Spółdzielczości	Banki spółdzielcze
17 BNP Paribas Bank Polska	BNP Paribas
18 Bank Ochrony Środowiska	Skarb Państwa
19 Credit Agricole Bank Polska	Credit Agricole
20 SGB-Bank	Banki spółdzielcze
21 Santander Consumer Bank	Banco Santander
22 Euro Bank	Societe Generale
23 Societe Generale Oddział w Polsce	Societe Generale
24 Bank DnB NORD Polska	DNB ASA

Na koniec czerwca br. w sektorze bankowym były 23 banki i jeden oddział instytucji kredytowej, których suma bilansowa przekraczała 10 mld zł i które skupiały łącznie 87,7% aktywów sektora bankowego. Wśród tych podmiotów 6 znajdowało się pod kontrolą kapitału polskiego, a pozostałe zagranicznego.

Pomimo lokalnego charakteru działania polskich banków, niższego stopnia rozwoju gospodarki i rynku finansowego, a w konsekwencji mniejszej skali działania mierzonej m.in. poziomem sumy bilansowej¹⁷, bieżąca sytuacja finansowa i wycena polskich banków wygląda korzystnie na tle banków europejskich (w przypadku ratingów warunkiem ograniczającym/determinującym są również ratingi Polski i inwestora strategicznego). Wynika to z lepszych perspektyw rozwoju polskich banków w długim okresie, jak też ich wyższej efektywności działania (m.in. większa stabilność generowanych wyników, niższe C/I, wyższe ROE).

W kontekście zysków generowanych przez polskie banki, trzeba zauważyć, że w ostatnich latach były one istotnym, a w niektórych przypadkach kluczowym elementem poprawiającym zyskowność niektórych inwestorów strategicznych (w szczególności dotyczyło to Banku Pekao i UniCredit oraz BRE Banku i Commerzbanku).

¹⁷ Pod względem wartości udzielonych kredytów, zgromadzonych depozytów, czy kapitałów dysproporcje są mniejsze (wysokie sumy bilansowe europejskich banków w znacznym stopniu wynikają z dużej skali operacji na innych instrumentach, które wpływają na silny wzrost ich sum bilansowych).

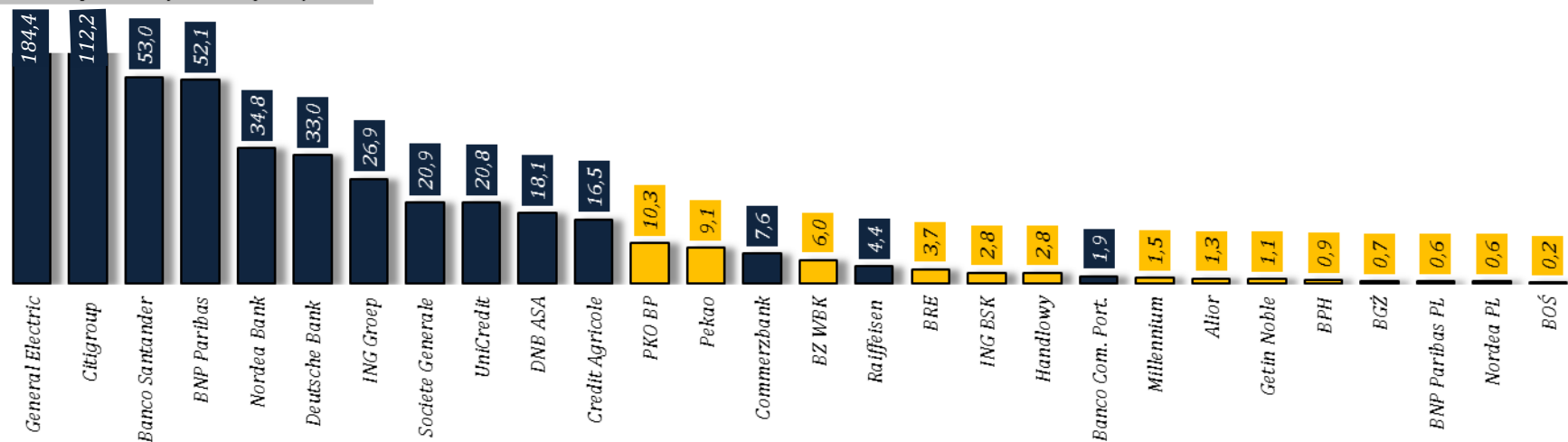
Wybrane dane wg stanu na 06/2013 (mln EUR)

	Aktywa	Kredyty	Depozyty	Zatrudnienie	Kapitał własny	Wsp. wypłac.	Wsp. Tier 1	Wynik netto	ROE	ROA	C/I	Wartość rynkowa	C/Z	C/WK	Moody's siła finans.
Banki notowane na GPW															
PKO BP	45 757	36 091	34 110	27 794	5 463	13,5	12,5	368	14,3	1,7	42,7	10 272	13,4	1,9	C-
Bank Pekao	34 807	24 218	25 154	19 705	5 144	19,3	18,5	337	13,5	2,0	46,5	9 088	13,4	1,8	C-
BRE Bank	24 984	16 033	13 004	7 845	2 236	18,2	13,1	143	12,4	1,1	46,7	3 726	14,0	1,7	D
Bank Zachodni WBK	23 394	16 926	17 220	8 295	3 058	14,3	x	190	14,7	1,9	45,0	6 046	15,2	2,0	D+
ING Bank Śląski	18 881	12 015	14 300	8 654	1 878	15,8	15,8	114	11,5	1,1	56,6	2 843	14,2	1,5	D+
Getin Noble Bank	14 608	11 949	12 024	6 402	1 102	12,2	x	39	6,5	0,5	x	1 138	16,5	1,0	D-
Bank Millennium	13 190	9 992	10 205	5 900	1 154	14,8	13,3	61	10,5	0,9	56,0	1 459	12,5	1,3	E+
Bank Handlowy w Warszawie	10 684	4 179	5 726	4 796	1 617	17,5	x	157	16,8	2,6	46,0	2 805	10,6	1,7	D+
Bank Gospodarki Żywnościowej	8 472	6 259	6 158	5 637	799	11,9	x	20	5,6	0,5	71,5	651	15,8	0,8	D
Bank BPH	7 945	6 119	3 078	5 555	1 121	15,1	11,7	21	5,3	0,7	76,7	863	14,9	0,8	D
Nordea Bank Polska	7 692	6 420	3 249	1 979	534	13,5	x	3	4,4	0,3	79,7	597	25,9	1,1	x
Alior Bank	5 317	4 231	4 398	5 720	550	14,4	12,5	41	x	x	51,7	1 314	x	2,4	x
BNP Paribas Bank Polska	4 819	4 199	2 211	2 757	403	11,8	9,1	12	4,1	0,3	70,2	601	78,5	1,5	x
Bank Ochrony Środowiska	4 069	2 715	2 959	1 933	336	14,1	10,8	9	3,6	0,3	74,8	174	13,8	0,5	x
Inwestorzy dominujący/strategiczni															
Deutsche Bank	1 909 879	392 758	553 844	100 654	57 735	19,3	17,3	1 985	0,3	0,0	77,1	32 959	269,4	0,6	C-
BNP Paribas	1 861 338	650 477	554 198	188 551	93 946	15,2	13,6	3 347	6,7	0,3	64,1	52 144	10,3	0,7	C-
Credit Agricole	1 784 905	324 492	470 775	79 282	45 664	15,0	10,0	1 165	-14,0	-0,3	52,9	16 494	25,4	0,4	D
Citigroup	1 448 700	520 742	721 589	253 000	152 115	16,2	13,2	6 088	5,1	0,5	59,0	112 239	11,0	0,8	x
Societe Generale	1 254 082	384 712	349 968	154 000	53 296	12,5	12,7	1 319	2,1	0,1	61,0	20 856	21,8	0,5	C-
Banco Santander	1 223 118	726 007	571 815	186 785	81 394	11,1	12,0	2 255	3,9	0,2	48,5	52 989	18,5	0,7	C-
ING Groep	1 143 598	x	470 955	82 643	56 016	16,9	14,4	2 592	8,8	0,4	x	26 868	9,4	0,5	x
UniCredit	889 632	539 300	359 155	150 787	65 153	15,1	11,9	810	1,0	0,1	59,5	20 841	27,4	0,3	D+
Rabobank	698 388	485 299	339 844	59 506	40 658	18,7	16,9	1 085	4,6	0,3	65,8	x	x	x	B-
Commerzbank	636 963	235 181	232 234	53 543	26 477	17,6	12,6	-51	-2,8	-0,1	71,7	7 636	x	0,3	D+
Nordea Bank	621 896	343 181	196 268	29 255	27 871	13,3	14,8	1 566	11,4	0,5	51,0	34 754	11,1	1,2	C
General Electric	507 913	x	x	305 000	99 047	x	x	5 072	11,7	2,1	x	184 381	15,1	1,9	x
DNB ASA	318 456	169 462	125 773	13 016	16 637	12,4	11,1	928	11,5	0,6	49,9	18 083	10,0	1,1	x
Raiffeisen Bank International	130 306	81 942	66 575	59 393	10 429	15,1	10,9	277	1,0	0,2	60,2	4 379	43,1	0,4	D+
Banco Comercial Portugues	83 944	61 400	47 464	18 792	3 417	13,5	11,9	-488	-40,1	-1,3	76,9	1 892	x	0,7	E

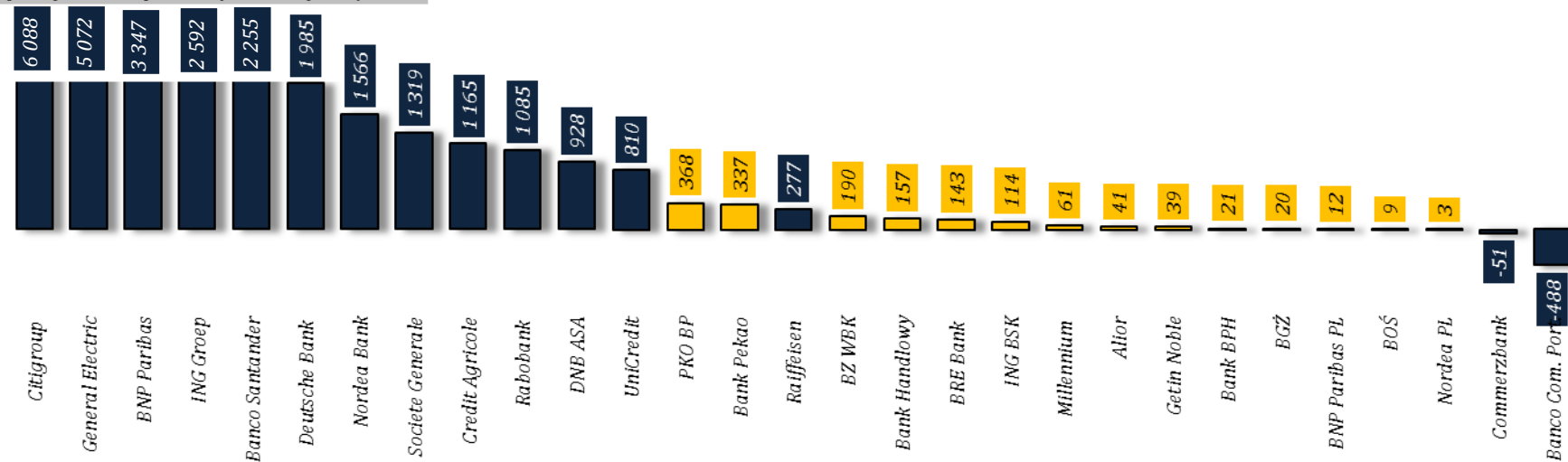
Wybrane dane finansowe w walucie lokalnej

	Suma bilansowa				Zmiana rok/rok	Kredyty			Zmiana rok/rok	Wynik finansowy		Zmiana rok/rok	Wartość rynkowa			Zmiana rok/rok
	06/2012	12/2012	06/2013			06/2012	12/2012	06/2013		06/2012	06/2013		06/2012	12/2012	06/2013	
Banki notowane na GPW																
PKO BP	190 438	193 480	198 219	4,1%	147 348	150 652	156 346	6,1%	1 953	1 534	-21,5%	43 250	46 125	44 500	2,9%	
Bank Pekao	148 311	150 950	150 785	1,7%	102 097	102 657	104 911	2,8%	1 415	1 407	-0,5%	39 751	43 962	39 371	-1,0%	
BRE Bank	95 045	102 236	108 232	13,9%	70 436	67 563	69 453	-1,4%	651	596	-8,3%	12 500	13 737	16 140	29,1%	
Bank Zachodni WBK	59 336	60 019	101 341	70,8%	40 399	41 397	73 322	81,5%	695	793	14,2%	16 807	18 055	26 193	55,8%	
ING Bank Śląski	70 260	78 267	81 791	16,4%	49 782	50 415	52 047	4,5%	439	477	8,5%	10 616	11 839	12 315	16,0%	
Getin Noble Bank	57 101	58 794	63 280	10,8%	45 851	46 510	51 762	12,9%	235	162	-30,8%	4 278	4 744	4 929	15,2%	
Bank Millennium	51 507	52 742	57 137	10,9%	42 538	41 470	43 286	1,8%	221	254	14,9%	4 476	5 362	6 320	41,2%	
Bank Handlowy w Warszawie	41 856	43 509	46 284	10,6%	15 880	17 352	18 104	14,0%	474	656	38,3%	10 557	12 844	12 151	15,1%	
Bank Gospodarki Żywnościowej	35 070	37 197	36 702	4,7%	26 281	27 394	27 116	3,2%	39	83	109,2%	3 082	2 805	2 818	-8,6%	
Bank BPH	35 452	34 416	34 416	-2,9%	28 971	27 751	26 508	-8,5%	97	86	-10,5%	3 078	3 748	3 738	21,4%	
Nordea Bank Polska	34 521	33 310	33 321	-3,5%	27 699	26 770	27 813	0,4%	65	14	-78,6%	1 665	1 382	2 588	55,4%	
Alior Bank	15 408	21 356	23 033	49,5%	10 434	15 035	18 329	75,7%	x	172	x	x	3 983	5 691	x	
BNP Paribas Bank Polska	20 469	20 831	20 876	2,0%	17 990	17 362	18 189	1,1%	13	52	303,8%	1 450	1 435	2 602	79,5%	
Bank Ochrony Środowiska	15 997	16 877	17 626	10,2%	11 415	11 429	11 762	3,0%	24	39	66,6%	647	686	754	16,6%	
Inwestorzy dominujący/strategiczni																
Deutsche Bank	2 241 174	2 012 329	1 909 879	-14,8%	414 593	401 975	392 758	-5,3%	2 044	1 985	-2,9%	26 491	30 627	32 959	24,4%	
BNP Paribas	1 970 041	1 907 290	1 861 338	-5,5%	683 438	654 868	650 477	-4,8%	4 719	3 347	-29,1%	37 901	53 404	52 144	37,6%	
Credit Agricole	1 802 348	1 842 361	1 784 905	-1,0%	359 241	325 294	324 492	-9,7%	367	1 165	217,4%	8 671	15 198	16 494	90,2%	
Citigroup	1 916 451	1 864 660	1 883 988	-1,7%	690 308	677 954	677 225	-1,9%	5 877	7 990	36,0%	80 370	116 011	145 967	81,6%	
Societe Generale	1 246 666	1 250 696	1 254 082	0,6%	407 270	366 087	384 712	-5,5%	1 171	1 319	12,6%	14 365	22 113	20 856	45,2%	
Banco Santander	1 292 052	1 269 628	1 223 118	-5,3%	786 114	726 509	726 007	-7,6%	1 749	2 255	28,9%	49 261	62 959	52 989	7,6%	
ING Groep	1 237 248	1 168 632	1 143 598	-7,6%	x	x	x	x	2 021	2 592	28,3%	20 177	27 055	26 868	33,2%	
UniCredit	954 950	926 827	889 632	-6,8%	574 090	553 506	539 300	-6,1%	1 083	810	-25,2%	17 264	21 468	20 841	20,7%	
Rabobank	768 820	752 410	698 388	-9,2%	468 085	485 299	485 299	3,7%	1 234	1 085	-12,1%	x	x	x	x	
Commerzbank	672 592	635 878	636 963	-5,3%	268 494	252 276	235 181	-12,4%	625	-51	-108,2%	7 771	8 360	7 636	-1,7%	
Nordea Bank	708 786	677 420	621 896	-12,3%	352 969	349 071	343 181	-2,8%	1 593	1 566	-1,7%	240 567	251 502	303 746	26,3%	
General Electric	694 121	685 328	660 541	-4,8%	x	x	x	x	6 139	6 660	8,5%	220 806	220 107	239 787	8,6%	
DNB ASA	2 372 208	2 264 845	2 522 810	6,3%	1 320 181	1 309 685	1 342 481	1,7%	6 408	6 979	8,9%	96 018	114 667	143 253	49,2%	
Raiffeisen Bank International	152 717	136 116	130 306	-14,7%	84 887	83 343	81 942	-3,5%	701	277	-60,5%	5 034	6 150	4 379	-13,0%	
Banco Comercial Portugues	92 999	89 744	83 944	-9,7%	70 317	66 861	61 400	-12,7%	-544	-488	-10,3%	706	1 478	1 892	167,9%	

Wartość rynkowa (mld EUR) - 06/2013

Wynik finansowy netto (mln EUR) - 06/2013

SPIS TABEL

Tabela 1. Adekwatność kapitałowa	13
Tabela 2. Współczynnik wypłacalności i współczynnik Tier 1	14
Tabela 3. Wybrane miary płynności.....	16
Tabela 4. Liczba podmiotów nie spełniających Uchwały KNF 386/2008 na koniec okresu	17
Tabela 5. Wybrane elementy rachunku wyników sektora bankowego	18
Tabela 6. Czynniki zmiany wyniku finansowego netto sektora bankowego w I półroczu 2013	19
Tabela 7. Saldo odpisów i rezerw	23
Tabela 8. Wybrane miary efektywności działania.....	24
Tabela 9. Portfel kredytowy	28
Tabela 10. Kredyty dla gospodarstw domowych.....	29
Tabela 11. Kredyty dla przedsiębiorstw	34
Tabela 12. Kredyty dla przedsiębiorstw według branż (duże zaangażowania)	35
Tabela 13. Wybrane aktywa płynne.....	36
Tabela 14. Źródła finansowania	38
Tabela 15. Struktura walutowa bilansu.....	44
Tabela 16. Struktura terminowa bilansu	45
Tabela 17. Jakość portfela kredytowego	46
Tabela 18. Jakość dużych zaangażowań wobec sektora przedsiębiorstw według branż.....	50
Tabela 19. Pokrycie odpisami należności ze stwierdzoną utratą wartości/zagrożonych	51

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Fundusze własne i całkowity wymóg kapitałowy	13
Wykres 2. Adekwatność kapitałowa	14
Wykres 3. Wybrane miary płynności.....	16
Wykres 4. Relacja kredytów do depozytów sektora niefinansowego.....	17
Wykres 5. Wynik finansowy netto (kwartalny)	18
Wykres 6. Przychody, koszty i wynik odsetkowy.....	19
Wykres 7. Struktura przychodów i kosztów odsetkowych (I półrocze)	20
Wykres 8. Wynik z tytułu opłat i prowizji.....	21
Wykres 9. Wynik z pozostałej działalności bankowej.....	21
Wykres 10. Inne przychody i koszty.....	21
Wykres 11. Koszty działania i amortyzacja	22
Wykres 12. Saldo odpisów i rezerw	23
Wykres 13. Wybrane miary efektywności działania	24
Wykres 14. Zmiana stanu (skorygowana) sumy bilansowej sektora	26
Wykres 15. Zatrudnienie i sieć sprzedaży	26
Wykres 16. Koncentracja sektora.....	27
Wykres 17. Struktura własnościowa (udział w aktywach sektora)	27
Wykres 18. Kwartalna zmiana stanu kredytów (skorygowana)	28
Wykres 19. Kredyty dla gospodarstw domowych	29
Wykres 20. Kredyty mieszkaniowe dla gospodarstw domowych	30
Wykres 21. Kredyty mieszkaniowe dla gospodarstw domowych (cd.).....	31
Wykres 22. Kredyty konsumpcyjne	32
Wykres 23. Pozostałe kredyty dla gospodarstw domowych	33
Wykres 24. Kredyty dla przedsiębiorstw	34
Wykres 25. Roczne tempo wzrostu kredytów dla sektora niefinansowego (wg stanu na czerwiec 2013)	35
Wykres 26. Aktywa płynne	36
Wykres 27. Operacje pozabilansowe.....	37
Wykres 28. Zmiana (nominalna) źródeł finansowania w I półroczu 2013	38
Wykres 29. Depozyty sektora niefinansowego.....	39
Wykres 30. Depozyty i kredyty sektora finansowego.....	40
Wykres 31. Depozyty sektora budżetowego	40
Wykres 32. Emisje własne i pożyczki podporządkowane	41
Wykres 33. Struktura kapitałów.....	41
Wykres 34. Finansowanie zagraniczne.....	42
Wykres 35. Aktywa i pasywa walutowe.....	44
Wykres 36. Struktura terminów płatności bilansu	45
Wykres 37. Kredyty zagrożone sektora niefinansowego.....	46
Wykres 38. Jakość kredytów mieszkaniowych	47
Wykres 39. Jakość kredytów konsumpcyjnych.....	48

<i>Wykres 40. Jakość pozostałych kredytów gospodarstw domowych</i>	<i>49</i>
<i>Wykres 41. Jakość kredytów przedsiębiorstw</i>	<i>49</i>
<i>Wykres 42. Jakość dużych zaangażowań wobec sektora przedsiębiorstw.....</i>	<i>50</i>
<i>Wykres 43. Odpisy na kredyty sektora niefinansowego.....</i>	<i>51</i>

URZĄD KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO
Plac Powstańców Warszawy 1
00-950 Warszawa

tel. (+48 22) 262-50-00
fax (+48 22) 262-51-11 (95)
e-mail: knf@knf.gov.pl

www.knf.gov.pl